

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Vliv rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj vybraných zemí

The Influence of the Development Assistance on the Economic Development
of Selected Countries

Student: Bc. Jana Lochmanová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Michaela Tichá

OSTRAVA 2012

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jana Lochmanová**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **6202T027 Národní hospodářství**
Specializace: **00 Národní hospodářství**
Téma: **Vliv rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj vybraných zemí**
The Influence of the Development Assistance on the Economic Development of Selected Countries

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teorie ekonomického rozvoje a rozvojové spolupráce
 3. Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky
 4. Empirická analýza vlivu rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj zemí
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

CIHELKOVÁ, Eva et al. *Světová ekonomika: Obecné trendy rozvoje*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-155-0.
MAJEROVÁ, Ingrid. *Rozvojové ekonomiky*. Karviná: Slezská Univerzita, 2008. ISBN 978-80-7248-459-1.
VARADZIN, František et al. *Ekonomický rozvoj a růst*. Praha: Professional Publishing, 2004. ISBN 80-86419-61-4.


Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.


Vedoucí diplomové práce: **Ing. Michaela Tichá**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012




Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.
vedoucí katedry


prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou svou diplomovou práci na téma " Vliv rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj vybraných zemí“, včetně všech příloh, vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce“.

V Ostravě dne 13. 7. 2012

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí bakalářské práce paní Ing. Michaelle Tiché za její pomoc a rady při psaní práce.

Obsah

Obsah.....	3
1. Úvod.....	4
2. Teorie ekonomického rozvoje a rozvojové spolupráce.....	5
2.1. Definice ekonomického rozvoje.....	5
2.2. Teoretické koncepce ekonomické zaostalosti a rozvoje.....	6
2.2.1. Teorie bludného kruhu chudoby	6
2.2.2. Teorie závislosti	7
2.2.3. Rostowův růstový model.....	8
2.2.4. Modernizační teorie.....	9
2.2.5. Neoliberální teorie rozvoje.....	10
2.3. Základní rozvojové teorie a způsoby financování.....	11
2.4. Rozvojové země	14
2.4.1. Užší koncepce	14
2.4.2. Širší koncepce	15
2.4.3. Další členění	15
2.5. Rozvojová pomoc.....	16
2.5.1. Humanitární pomoc.....	17
2.5.2. Rozvojová spolupráce	18
2.5.3. Oficiální rozvojová pomoc ODA	18
2.5.4. Konkrétní podoby rozvojové pomoci.....	19
2.6. Instituce pro rozvojovou pomoc.....	20
2.6.1. Instituce humanitární pomoci.....	20
2.6.2. Instituce rozvojové spolupráce.....	21
2.7. Základní témata rozvojové spolupráce.....	22
2.7.1. Globální problémy.....	22
2.7.2. Rozvojové cíle tisíciletí.....	24
3. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR.....	30
3.1. Koncepce rozvojové spolupráce.....	30
3.2. Programy rozvojové spolupráce.....	32
3.3. Rozvojové projekty	39
3.4. Projekty ČRA v prioritních sektorech.....	41
4. Empirická analýza vlivu rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj.....	52
4.1. Regresní analýza: metody a data.....	53
4.2. Proměnné.....	54
4.2.1. Hrubý domácí produkt	54
4.2.2. Index lidského rozvoje	56
4.2.3. Objem přijaté rozvojové pomoci.....	59
4.2.4. Investice	61
4.3. Ekonometrická analýza	62
4.3.1. Popisná statistika.....	62
4.3.2. Analýza extrémních hodnot	63
4.3.3. Korelační analýza.....	63
4.3.4. Verifikace modelu.....	64
4.3.5. Výsledek regresní analýzy	66
5. Závěr.....	73
Seznam použité literatury.....	75
Seznam zkratk	79
Prohlášení o využití výsledků diplomové prác	
Seznam příloh	

1. Úvod

Rozvojová spolupráce se stala široce diskutovaným pojmem v posledních padesáti letech. S rostoucí globalizací jde ruku v ruce právě rozvojová spolupráce, která je realizována v každé části současného světa. V rámci rozvojové pomoci se přerozděluje velké množství finančních prostředků a proto je na místě otázka: „Přináší toto přerozdělování nějaký efekt ve prospěch růstu, potažmo rozvoje zúčastněných (přijímajících) zemí?“

Cílem mé práce je proto zjistit, zda a jaký vliv má přijímaná rozvojová pomoc na ekonomický rozvoj přijímajících zemí.

V první kapitole definuji pojmy, které jsou pro práci klíčové a které budu v celé práci používat. Objasňuji pojmy ekonomický rozvoj, rozvojové země, rozvojová pomoc a globální problémy. Také se zabývám teoretickými koncepcemi ekonomické zaostalosti a rozvoje.

Ve druhé kapitole se zabývám zahraniční rozvojovou spoluprací České republiky. Nejdříve představuji koncepcí české rozvojové spolupráce a poté se zaměřuji na programové a projektové země české rozvojové spolupráce.

Obsahem třetí kapitoly je samotná analýza vlivu rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj vybraných zemí. Analýzu provádím prostřednictvím ekonometrického modelu. Používám deskriptivní a regresní průřezovou analýzu.

Závěrem hodnotím výsledky dosažené analýzou a sumarizuji, jak se mi podařilo naplnit stanovený cíl práce.

2. Teorie ekonomického rozvoje a rozvojové spolupráce

2.1. Definice ekonomického rozvoje

Obecně jsou pod pojmem rozvoj představovány procesy, jejichž cílem je zlepšování původního stavu nebo jeho přetvoření do lepší podoby. Rozvoj tedy chápeme jako proces zlepšování, jenž vede ke vzniku lepšího stavu, než byl stav výchozí.

Varadzin (2004, s. 37) říká, že: „*Pod pojmem ekonomický rozvoj rozumíme vývoj kvalitativních momentů a konkrétních historických forem ekonomického systému. Z teoretického hlediska jde o sledování změny vlastních ekonomických mechanismů a jejich logického uspořádání. Také sem patří úvahy o tom, jak jednotlivé složky systému uspokojují společenské potřeby. Jde tedy o širší kategorii než je ekonomický růst, který se zabývá sledováním kvantitativních aspektů. Ekonomický rozvoj z hlediska teorie je aplikací obecných vývojových teorií na oblast ekonomického života.*“ Ekonomický rozvoj můžeme také definovat jako ekonomický růst, který je spojen se sociálně-ekonomickými a technicko-ekonomickými změnami (Majerová, 2008).

Ekonomický rozvoj je chápán v širším kontextu, což znamená, že jeho součástí není jen růst HDP, ale také rozvoj ostatních aspektů společnosti, např. zdravotnictví, školství, vládní instituce, chudoba, životní prostředí aj. Ekonomický rozvoj nedokážeme vyjádřit pouze jedním ukazatelem. Pro vyjádření rozvoje využíváme širokou škálu ukazatelů vypovídajících nejen o ekonomických aspektech, ale také o aspektech sociálních, které zobrazují reálnou životní úroveň obyvatel, např. index kvality života, index lidského rozvoje, míra gramotnosti, očekávaná délka života, míra chudoby atd.

Některé prameny ekonomický rozvoj vysvětlují jako změnu rozsahu a kvality bohatství země, ke které dochází akumulací části vyrobených statků v ekonomice a v tomto případě v daném období nedochází ke spotřebě těchto statků (Nezval, 2006).

Faktory ekonomického rozvoje členíme do 2 skupin:

- klasické výrobní faktory: lidský kapitál, fyzický kapitál a technologický pokrok (tyto faktory jsou používány v modelech ekonomického růstu),
- společenské (institucionální) faktory: historické zkušenosti, geografické podmínky, kultura a náboženství, politické a právní instituce – tyto faktory významně determinují rozdíly v bohatství jednotlivých národů a životní úrovni obyvatel jednotlivých zemí.

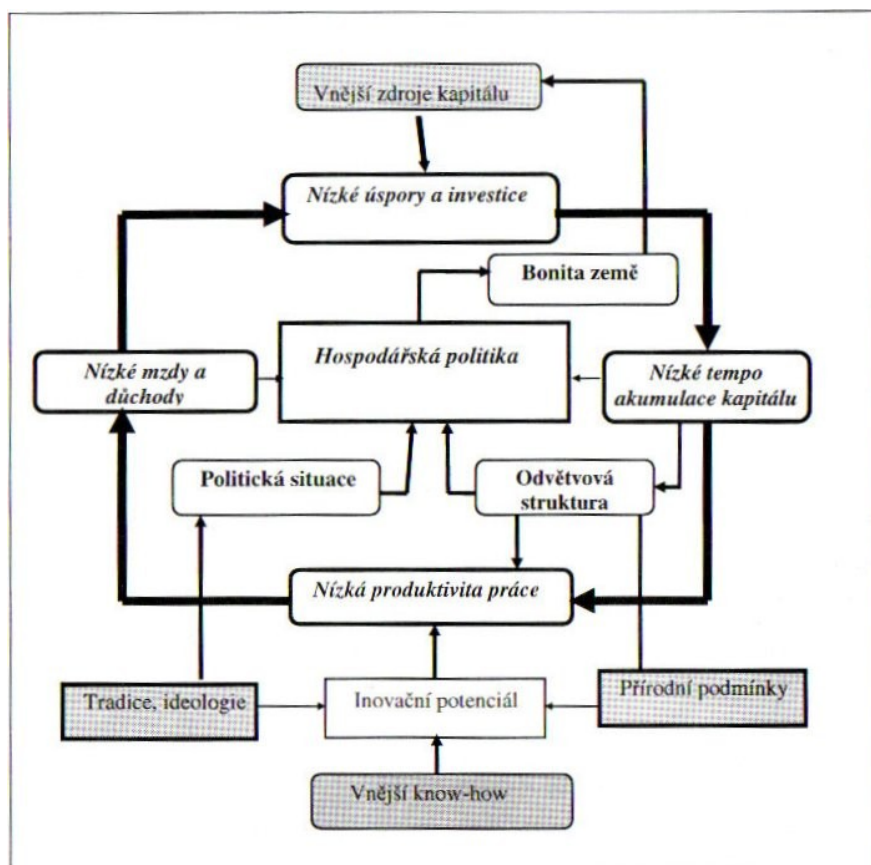
2.2. Teoretické koncepce ekonomické zaostalosti a rozvoje

Od poloviny minulého století vznikalo mnoho teoretických koncepcí, které se zabývaly ekonomickým rozvojem a ekonomickou zaostalostí zemí. V této podkapitole jsou uvedeny nejzásadnější teoretické koncepce.

2.2.1. Teorie bludného kruhu chudoby

Podstatou této teorie je vzájemná propojenost jednotlivých částí (aspektů) ovlivňujících chudobu. Podle Majerové (2008) nízké důchody v ekonomice vedou k malým úsporám, které zpomalují růst kapitálu. Nedostatečné množství kapitálu brzdí růst produktivity a nízká produktivita vede znovu k nízkým důchodům. Graficky je tento koloběh znázorněn v Obr. 2.1.

Obr. 2.1 Bludný kruh chudoby



Zdroj: Cihelková et al., 2007

Majerová (2008) také uvádí možnosti, jak se vymanit z bludného kruhu chudoby. Přestože neexistuje univerzální cesta díky individualitě jednotlivých ekonomik, lze najít několik společných prvků, které by měly všechny ekonomiky obsahovat:

- tržní struktura => existence soukromého sektoru, dobré legislativy a institucí podporujících a ochraňujících trh,
- stabilní domácí politika => politická stabilita, vytváření nových pracovních míst, tvorba vhodné odvětvové struktury ekonomiky a investičních podmínek,
- příliv zahraničních investic => nové pracovní příležitosti, technologie a know-how,
- liberalizace mezinárodního obchodu => postupné odstraňování subvencí a ochrannářských bariér ze strany rozvinutých ekonomik, cílem je lepší integrace rozvojových ekonomik na světové trhy,
- zvyšování rozvojové pomoci a odpouštění dluhů => finanční prostředky na snižování chudoby.

Tyto prvky však dle kritiků odporují celé teorii – pokud lze najít východiska, tak nelze hovořit o bludných (začarovaných) kruzích. Nejznámějším kritikem je G. Myrdal, který na tuto teorii reagoval vytvořením své vlastní teorie rozvoje¹.

2.2.2. Teorie závislosti

Tato teorie zdůrazňuje propojenost světa. Její podstatou je, že nerozvinutost jedné části světa (periferie, zpravidla bývalé kolonie) je přímým důsledkem rozvoje jiné části světa (jádra, zpravidla bývalé koloniální mocnosti). Mezi částmi světa je vybudovaná závislost, zejména ekonomická. Periferie je ekonomicky a politicky závislá na jádru a vyspělé země tuto závislost uměle udržují a prohlubují prostřednictvím své ekonomické a politické moci.

Hlavními představiteli teorie závislosti jsou Paul Prebisch, Andre Gunder Frank, Paul Baran a Arghiri Emmanuel, kteří vycházeli z konkrétní historické zkušenosti různých zemí.

A. G. Frank se zaměřil na zkoumání historie ekonomického vývoje zemí Latinské Ameriky. Během studia došel ke zjištění, že k hospodářskému rozvoji v těchto zemích docházelo pouze krátkodobě během hospodářských krizí v rozvinutých zemích Evropy

¹ Myrdalova teorie se opírala o tvrzení, že pokud jsou prvky systému na sobě závislé, nemůže změna jednoho prvku vyvolat opakující se pohyb v kruhu, ale dochází k pohybu ve spirále. Každá změna má dvojí efekt: pozitivní (expanzivní, spread) a negativní (zpětný, trickle-down). Pokud dochází k rozvoji v ekonomice, převažují zde pozitivní efekty, v oblasti mimo rozvoj se objevují opačné účinky, tedy negativní změny. Takto Myrdal vysvětluje vznik a prohlubování ekonomické nerovnosti (Majerová, 2008).

a v Severní Americe (1. a 2. světová válka a velká hospodářská krize ve 30. letech), kdy došlo k oslabení vlivu a kontroly vyspělých zemí nad periferiemi.

P. A. Baran se zaměřil na vývoj Japonska a Indie. Japonsko nebylo nikdy kolonizováno a tento fakt podle Barana výrazně determinoval jeho následující hospodářský vývoj. Naopak Indie byla kolonizována Brity, přičemž tato kolonizace podle Barana prohloubila závislost a nerozvinutost Indie.

A. Emmanuel přinesl nový pohled na teorii závislosti. Dle jeho *teorie nerovné směny* je závislost a nerozvinutost prohlubována nerovnou obchodní výměnou, kdy při směně zboží dochází ke skrytému přesunu hodnoty z periferie do centra (Majerová, 2008).

2.2.3. Rostowův růstový model

Rostowova *teorie stádií ekonomického růstu* chápe ekonomický rozvoj jako přechod stádií od tradiční společnosti až po moderní (konzumní) společnost.

Model zahrnuje pět stádií. Počáteční stadium tradičního hospodářství se vyznačuje vysokým podílem zemědělství a nízkou produktivitou práce, politická moc je v rukou privilegovaných pozemkových vlastníků. Druhým stadiem je období přechodu, kdy se vytvářejí sociální, technické a politické předpoklady pro zrychlení hospodářského růstu, naturální hospodářství střídá manufakturní výroba. Třetím stádiem je nejdůležitější období tzv. vzletu, kdy dochází k nástupu průmyslové revoluce a značnému zrychlení hospodářského růstu, dochází k nastartování trvale udržitelného růstu. Pokud na toto „nastartování“ nestačuje domácí kapitál, je úkolem státu, aby zasáhl využitím přímých zahraničních investic a oficiální rozvojové pomoci. Následuje období hospodářské zralosti, kterému dominuje průmysl, technologie dosahují vysokého stupně a dochází k rychlému růstu produktivity práce. Posledním stadiem je období masové spotřeby, tzv. konzumní společnost, které přináší potřebu hledání nových forem uspokojování potřeb.

Od teorie se začalo upouštět ke konci 50. let minulého století. Odborníci kritizovali zejména nevhodnost použití jednoduchého keynesiánského modelu v podmínkách zemí třetího světa. I přes vlnu kritiky však tento model dal základ mnoha dalším konceptům (Brohman, 1996).

2.2.4. Modernizační teorie

Podle Brohmana (1996) tato teorie v mnoha směrech představovala rozšíření a prohloubení základních konceptů teorie růstu. V modernizační teorii ekonomické faktory stále zauímají ústřední místo, nicméně teorie rozšířila analýzu rozvoje do více interdisciplinární oblasti s přidáním teorií sociálních a institucionálních změn.

Modely používané v této teorii byly komplexnější a méně úzce ekonomické. Začlenění neekonomických prvků (např. společenské zvyklosti, názory, hodnoty a zvyky) požadovalo rozšíření konvenčních představ týkajících se rozvoje. Přestože modernizace a rozvoj zůstaly těsně spojeny s ekonomickou výkonností, byly závislé na sociálních, kulturních a politických faktorech. Podle této teorie by se tyto neekonomické faktory měly rozvíjet v souladu s logikou kapitalistického ekonomického růstu. Spojením ekonomických a neekonomických změn by mohlo dojít k podpoře rozvoje. Klíčovou otázkou se stalo, které kombinace norem a institucí usnadňují či naopak brání modernizaci (ekonomickému růstu).

Společnosti a jejich části lze rozdělit na moderní a tradiční. Tyto dvě společnosti se liší (normami, hodnotami, institucemi, sociálním skupinami aj.) a většinou existují samostatně. I když mohou tyto (duální) společnosti vedle sebe krátkodobě fungovat, modernizační proces předpokládá zánik tradiční společnosti, jelikož je tato společnost považována za překážku rozvoje.

Směr změn, které proces modernizace způsobuje, je velmi podobný pro všechny společnosti třetího světa a podobá se historii průmyslového kapitalistického světa. Do zemí třetího světa tyto změny přicházejí zvenčí, což může v některých případech urychlit modernizační proces. Ačkoliv se míra změny může mezi některými skupinami lišit, je na konci modernizace nevyhnutelná a předpokládá se, že je prospěšná pro všechny.

Rychlost změn a obecně celkového modernizačního procesu je kriticky závislá na elitě každé společnosti. Proto by se měly rozvojové politiky zaměřit právě na elity, zejména v počátečních fázích modernizace, aby se strukturální transformace urychlila.

Ačkoliv změny pocházejí z vnějšku, modernizace v podstatě závisí na vnitřních faktorech každé společnosti. Zvláště důležitým pro celý proces je odstranění různých sociálních a kulturních překážek modernizace, z nichž mnohé jsou spojeny s existencí tradičního odvětví. Nedostatky vyplývající z vnitřní struktury jsou základními příčinami zaostalosti. Pokud lze provést strukturální změny, může brzy následovat růst a modernizace.

Původní modernizační teorie předpokládala, že ekonomický rozvoj budou doprovázet podobné politické změny jako v rozvinutých zemích světa. Modernizační teorie předpokládala, že pro ekonomický rozvoj zaostalých zemí je nutné, aby tyto země přijaly západní společenské hodnoty (demokratické zřízení apod.). Narůstající společensko-politické rozdíly však zapříčinily mnoho revolučních hnutí, a proto byla přijata teze, že v rámci rozvoje může být kladen větší důraz na stabilitu autoritářských režimů než na pokusy o demokratizaci. Na druhou stranu mohla být však politická nestabilita některými teoretiky chápána jako nevyhnutelná součást modernizačního procesu. Během 70. a 80. let 20. století neoliberálové, zastánci teorie závislosti a neomarxisté modernizační teorie zcela odmítali. Později na základě kritických argumentů vznikaly nové přístupy, které se snažily využít základy modernizačních teorií doplněných o poznatky neoliberalismu nebo teorie závislosti.

2.2.5. Neoliberální teorie rozvoje

Tato teorie kritizovala dosavadní rozvojové teorie, organizované programy industrializace (tyto programy byly nereálné v zemích se slabou domácí poptávkou), protekcionismus zemí a státní zásahy do ekonomiky, které považovala za zdroj ekonomické nejistoty.

V rámci neoliberální teorie měla být uvolněná regulace trhů, otevřena domácí ekonomika, podporována exportní odvětví, měly být vytvořeny podmínky pro příchod zahraničního kapitálu a nadnárodních společností. Podstatou teorie byla také devalvace domácí měny, zrušení dotací na potraviny, zrušení minimální mzdy, prodej státních podniků v rámci privatizace a redukce výdajů státu (Brohman, 1996).

V rámci teorie se v roce 1989 poprvé setkáváme s pojmem „washingtonský konsensus“, jehož autorem je J. Williamson. Původně se jednalo o sadu hospodářsko-politických doporučení nadnárodních institucí latinskoamerickým zemím v 80. letech minulého století. Později se stal konsensus standardním reformním balíkem doporučovaným Mezinárodním měnovým fondem (IMF), Světovou bankou a Ministerstvem financí USA zemím zasaženým měnovou nebo finanční krizí. V případě, že země přijímá finanční podporu od IMF, je pro danou zemi w. konsensus závazný.

Washingtonský konsensus obsahuje následujících 10 bodů:

- fiskální disciplína – nutnost vyrovnaného státního rozpočtu,

- přesměrování veřejných výdajů na základní zdravotní péči, dopravu a snížení nerovnosti ve vzdělávání,
- daňová reforma – rozšíření daňového základu a snížení mezních daňových sazeb,
- liberalizace úrokových sazeb určených trhem,
- konkurenceschopný měnový kurz vytvořený zpravidla devalvací domácí měny,
- liberalizace zahraničního obchodu – odstranění dovozních kvót, povolena pouze nízká cla a netarifní bariéry (environmentální ochrana, potravinová bezpečnost apod.),
- liberalizace přílivu přímých zahraničních investic,
- privatizace státních podniků,
- deregulace (odstranění bariér vstupu na trh, zajištění ochrany hospodářské soutěže aj.),
- ochrana vlastnických práv.

I tento model si samozřejmě našel spoustu kritiků, kteří mu vyčítali především prohloubení zadlužení zemí, pokles životní úrovně obyvatel v rozvojových zemích a prohloubení regionálních rozdílů. Hluboké devalvace domácích měn způsobily nízké vývozní ceny a zajistily cenovou konkurenceschopnost země, ale zároveň došlo k tlaku na pokles cenové a mzdové hladiny v domácí ekonomice, nízkou úroveň výstupu (HDP v nominálních hodnotách) a negativní tlak na životní úroveň obyvatel. Nízká cena práce vedla k investicím náročným na pracovní sílu – nikoliv na technologie, čímž došlo k brzdění technologického pokroku a země získala produkci s nízkou přidanou hodnotou nevýhodné postavení ve světovém obchodu (Williamson, 2004).

2.3. Základní rozvojové teorie a způsoby financování

Ve všech rozvojových zemích je rozvoj primárním úkolem. Setkáváme se však s různými definicemi a pojetím rozvoje a také s rozdílnými názory ekonomů v otázce hledání správné rozvojové strategie. Setkáváme se především s následujícími dilematy (Člověk tísni, 2012).

- **Ekonomický růst versus boj proti chudobě**

Pro dosahování dlouhodobého rozvoje a omezování chudoby není řešením pouhé dosažení ekonomického růstu (reprezentovaného např. jako růst HDP). Lidský rozvoj má totiž více rozměrů než hromadění materiálních statků. Důležité je také rozložení ekonomického

růstu ve společnosti. Právě v rozvojových zemích se často setkáváme s propastnými příjmovými rozdíly mezi jednotlivými vrstvami společnosti (měřením rozdílů v příjmech obyvatelstva se zabývá tzv. Giniho koeficient). Ekonomové se shodují, že nelze omezit chudobu bez dlouhodobého ekonomického růstu, ekonomický růst je nutnou podmínkou – avšak ne jedinou. Z tohoto přístupu vychází teorie tzv. *pro-poor growth*. Tato teorie hovoří o takovém růstu, který má pozitivní vliv na omezení chudoby.

- **Tržní mechanismy versus státní zásahy**

Základní ekonomické teorie prosazují tržní mechanismy, avšak historický vývoj ukázal, že během určité fáze rozvoje jsou nezbytné zásahy státu. Setkáváme se tedy se dvěma hlavními proudy: neoklasickým (návaznost na klasické ekonomy, kteří preferují teorie volného trhu) a strukturalistickým (návaznost na keynesiánství, upřednostňující teorie státních zásahů do ekonomiky).

- **Balancovaný růst versus výběrový růst**

Výběrový růst spočítá v přiklonění investic do jednoho sektoru ekonomiky. Někteří ekonomové se přiklánějí k tomu, aby rozvojové země investovaly především do rozvoje zemědělství (na něm je závislá většina obyvatelstva). V rámci teorie komparativních výhod však bývá kladen důraz na vybrané komodity, produkce tzv. monokultur může vést ke zvýšené závislosti a zranitelnosti rozvojových zemí (způsobenou kolísáním světových cen). Druhým přístupem je investování primárně do rozvoje průmyslu, rozčlenění exportu a orientace na výrobky s vyšší přidanou hodnotou. Ve skutečnosti se tyto přístupy kombinují a investice plynou do všech sektorů ekonomiky – hovoříme tedy o balancovaném růstu.

- **Proexportní růst versus substituce dovozů**

Mezinárodní obchod může hrát velmi důležitou roli pro rozvoj, jelikož exportem rozvojové země získávají cizí (světovou) měnu použitelnou pro rozvojové aktivity a dovozem jsou snižovány ceny pro spotřebitele a vzniká tlak na restrukturalizaci hospodářství. Proexportní strategie byla velmi úspěšná např. u tzv. asijských tygrů. Na druhou stranu rozvojové země mnohdy nejsou dostatečně připraveny na liberalizaci obchodu a pro jejich hospodářskou strukturu jsou podmínky mezinárodního trhu nevýhodné. Pokud rozvojová země disponuje velkým domácím trhem, je pro ni vhodné import substituovat, tedy ochraňovat vlastní odvětví před zahraniční konkurencí.

Základem převážné části teorií dlouhodobého ekonomického růstu je *neoklasická produkční funkce*. Ta je závislá hlavně na výrobních faktorech (tedy práci a kapitálu) a na jejich produktivitě určené použitou technologií. Pro rozvojové země jsou typické relativně velké množství lidské práce a malé množství fyzického kapitálu. To dává příležitost pro vyšší výnosy z investovaného kapitálu, což by mohlo vést ke stimulaci přílivu investic, ekonomickému růstu a konvergenci směrem k vyspělým zemím. Ve skutečnosti většinou tato teorie nebyla naplněna. Důvodem může být tzv. past chudoby. Téměř celý příjem obyvatel rozvojových zemí je použit na uspokojení základních životních potřeb. V těchto zemích je natolik nízká míra úspor a investic, že ani příliv zahraničních investic nedokáže tuto past překonat. Někteří ekonomové nabízejí řešení tzv. velkého skoku, kdy je zapotřebí investice v tak velkém množství, které je zapotřebí pro přeskočení pasti chudoby. Tito ekonomové také tvrdí, že rozvojová pomoc nebyla úspěšná, protože byla poskytována v malém množství a neefektivně. Doporučení neoklasických ekonomů směřují k hospodářské politice založené na podporu a zvýšení domácích úspor, investic plynoucích do vědy a výzkumu a vytvoření přívětivého podnikatelského prostředí.

V případě obou teorií je zapotřebí najít zdroje na financování těchto politik. Hlavním zdrojem příjmů každé země jsou daně a cla. Díky nízké míře úspor však není řada rozvojových zemí schopna zajistit dostatečné množství vlastních zdrojů pro rozvoj (investice do zdravotnictví, školství, dopravní infrastruktury aj.). Proto jsou zapotřebí následující vnější zdroje:

- *příjmy z exportu* – na jedné straně se jedná o způsob jak získat příjmy, na druhé straně příliš silná proexportní politika může odvrátit pozornost od potřeb domácího trhu. Navíc se rozvojové země potýkají s nedostačující výrobní a exportní kapacitou a protekcionistickými opatřeními na mezinárodním trhu,
- *soukromý kapitál* – může se jednat o různé formy kapitálu. Nejstálejším a pro rozvoj nejvíce nadějným druhem jsou přímé zahraniční investice. Rozvojové země však skýtají velké množství investorských rizik, které převyšují potenciální výnosy, a tak zde přímé zahraniční investice neplynou v potřebné míře. Jinou formou kapitálu je spekulativní, který s sebou přináší riziko rychlého odlivu peněžní zásoby ze země při náznaku krize, což může místní hospodářství velmi těžce zasáhnout,
- *rozvojová pomoc* – některé rozvojové země jsou v případě nedostatku vlastní zdrojů závislé na rozvojové pomoci.

2.4. Rozvojové země

V současné době neexistuje jednotný výklad pojmu rozvojová země. Existuje spousta kritérií a přístupů k zařazení určité země do skupiny rozvojových zemí. Nejčastěji se však setkáváme s dvojím pojetím, tzv. užší a širší koncepcí.

2.4.1. Užší koncepce

V rámci užší koncepce, kterou používá OSN, je determinantem rozvoje politická samostatnost a charakter sociálně ekonomických vztahů. Podle Majerové (2008, s. 21) „*patří do skupiny rozvojových zemí všechny bývalé kolonie, tedy země a teritoria v Africe, Americe, Asii a Oceánii, která získala nezávislost a nejsou zahrnuta do rozvinutých ekonomik², jižní a východní Evropy a Společenství nezávislých států³.*“

Žákova Velká ekonomická encyklopedie (2002, s. 683) říká, že: „*Podle užšího pojetí jsou mezi rozvojové tržní ekonomiky zařazovány země, které byly součástí některé z koloniálních soustav, nestaly se součástí socialistického politicko-ekonomického systému a jsou charakterizovatelné čtyřmi znaky platnými pro převážnou většinu rozvojových zemí – relativně nízkou ekonomickou úroveň (obvykle vyjádřenou v HDP na obyvatele), tradiční strukturou zaměstnanosti a relativně pokročilou strukturou produkce – přičemž nesoulad v uvedených typech struktur je považován za jeden z nejvýznačnějších znaků ekonomické zaostalosti, sociálně ekonomickým dualismem nebo pluralismem a přetrvávající závislosti na rozvinutých tržních ekonomikách ve vnějších ekonomických vztazích.*“

Rozvojové ekonomiky jsou členěny podle výše HDP na obyvatele do 3 skupin:

- Vysokopříjmové ekonomiky – HDP nad 4 500 USD na obyvatele,
- Středněpříjmové ekonomiky – HDP 1 000 - 4 500 USD na obyvatele,
- Nízkopříjmové ekonomiky – HDP do 1 000 USD na obyvatele.

Cihelková (2001) hovoří o tradiční struktuře zaměstnanosti, kdy je vysoký podíl prvovýroby, a moderní struktuře produkce, ve které dominuje terciární sektor následovaný

² Země EU, Andorra, Faerské ostrovy, Gibraltar, Island, Lichtenštejnsko, Monako, Norsko, Ostrov Man, Ostrovy kanálu La Manche, San Marino, Švýcarsko, Vatikán, USA a Kanada, Izrael a Japonsko, Austrálie a Nový Zéland

³ SNS (anglicky CIS - Commonwealth of Independent States) vzniklo v prosinci 1991, sdružuje bývalé státy SSSR: Arménii, Ázerbájdžán, Bělorusko, Kazachstán, Kyrgyzstán, Moldavsko, Rusko, Tádžikistán a Uzbekistán. Turkmenistán je přidruženým členem.

průmyslem a zemědělstvím. Pro rozvojové země je typické také to, že jsou stále asymetricky závislé na rozvinutých ekonomikách, což se projevuje například v teritoriální struktuře zahraničního obchodu nebo v pohybu zahraničního kapitálu.

2.4.2. Širší koncepce

Tuto koncepci používá Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD, Světová banka) a je založena na klasifikaci zemí dle velikosti hrubého národního produktu připadajícího na 1 obyvatele. Světová banka podle tohoto ukazatele člení země do následujících 5 skupin:

- země s nízkým příjmem – do 1 025 USD/1 ob.,
- země s nižším středním příjmem – 1 026 – 4 035 USD/1 ob.,
- země s vyšším středním příjmem – 4 036 – 12 475 USD/1 ob.,
- země s vysokým příjmem mimo OECD – nad 12 476 USD/1 ob.,
- země s vysokým příjmem v OECD – nad 12 476 USD/1 ob.

Hranice výše důchodu pro klasifikaci zemí do skupin jsou průběžně zvyšovány. Pro vymezení jsem použila klasifikaci ze zprávy Světové banky z července 2012⁴. V rámci širší koncepce jsou mezi rozvojové země zařazovány země s nízkým a středním příjmem (Světová banka – The World Bank, 2011).

Kompletní klasifikace zemí podle Světové banky je uvedena v Příloze č. 1.

2.4.3. Další členění

Mezinárodní měnový fond při členění zemí používá podobnou koncepci jako Světová banka, kdy země vymezuje do 2 hlavních skupin: rozvinuté ekonomiky a rozvojové a ostatní formující se tržní ekonomiky. Tyto skupiny se pak dále člení. Členění dle IMF (International Monetary Fund, 2006):

- Vyspělé ekonomiky
 - Země Eurozóny
 - Země G7
 - Nově industrializované země Asie

⁴ Klasifikace je platná od 1. 7. 2012 do 30. 6. 2013.

- Ostatní formující se tržní ekonomiky
 - Země Afriky
 - Země střední a východní Evropy
 - SNS a Mongolsko
 - Země rozvojové Asie
 - Země Blízkého východu
 - Země západní polokoule (Amerika a Karibik)

Kompletní klasifikace zemí podle IMF je uvedena v Příloze č. 2.

Majerová (2008) hovoří také o klasifikaci zemí dle UNCTAD⁵, kdy jsou země členěny do 3 základních skupin, přičemž třetí skupina je dále členěna do 4 dalších podskupin. Členění je následující:

- Rozvinuté ekonomiky
- Bývalé evropské země s centrálně plánovanou ekonomikou a SNS
- Rozvojové ekonomiky
 - Hlavní vývozci ropy
 - Nově industrializované země
 - Země bez přístupu k moři nebo oceánu
 - Nejchudší země světa

Seznam zemí začleněných do skupiny rozvojových ekonomik je uveden v Příloze č. 3 a vychází z UNCTADSTAT Classification aktualizovaného dne 28. 6. 2011.

2.5. Rozvojová pomoc

Majerová (2008, s. 138) rozvojovou pomoc definuje jako „*souhrn politických kroků vůči zemím, které z důvodů politických, geografických, historických apod. zaostaly za vývojem států rozvinutých. Je zaměřena na zlepšení ekonomických i sociálních podmínek a na přiblížení těchto států úrovni vyspělých zemí.*“ Rozvojová spolupráce jde ruku v ruce s globalizací, během které jsou postupně propojovány jednotlivé země a kontinenty.

⁵ Konference OSN o obchodu a rozvoji – založena v Ženevě v roce 1964, aktuálně 193 členských zemí.

Pojetí rozvojové spolupráce prošlo během posledních desetiletí několika změnami. V 60. letech minulého století se kladl důraz především na podporu ekonomického růstu a maximální využití moderních vědeckých a technologických znalostí. Předpokládalo se, že přesun financí a technologií z rozvinutých zemí povedou k vyřešení problémů rozvojových zemí. V mnoha rozvojových zemích však místo zlepšení podmínek došlo k prohloubení vnitřní nerovnováhy. V 70. letech se původní sociální a ekonomický koncept rozvojové pomoci rozšířil také na oblast životního prostředí a využívání přírodních zdrojů. Období 80. let je známo také jako „ztracená dekáda“, kdy došlo k zastavení růstu či propadu životní úrovně v některých rozvojových zemích vyvolané stagnačními periodami celé světové ekonomiky. Během 90. let 20. století došlo díky globalizaci (a liberalizaci) k rozšiřování výroby, obchodu a mezinárodního pohybu kapitálu. Na druhou stranu byly prostřednictvím globalizace v rozvojových zemích vytvářeny nejisté podmínky z důvodu vzniku krizí (Majerová, 2008).

Rozvojová pomoc existuje ve dvou základních formách:

- Humanitární pomoc
- Rozvojová spolupráce

2.5.1. Humanitární pomoc

Humanitární pomoc zahrnuje všechny aktivity bezprostředně reagující na humanitární krizi. Humanitární krize je obecně popisována jako „situace, ve které jsou běžné prostředky lidí, které jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize“.

Primárními cíli je zmírnění útrap lidí, ochrana lidských životů a respekt vůči lidské důstojnosti.

Humanitární pomoc je krátkodobá a pomáhá lidem postihnutým humanitární krizí uspokojit jejich základní životní potřeby a snaží se znovu obnovit jejich důstojný život do předkrizové podoby. Humanitární pomoc je poskytována ve čtyřech základních sektorech: voda/hygiena, potraviny/výživa, obydlí a zdravotní péče (Člověk v tísni, 2007).

2.5.2. Rozvojová spolupráce

Pojem rozvojová spolupráce vznikl po druhé světové válce. Spolupráce mezi zúčastněnými stranami se zaměřila na sledování dlouhodobých sociálních a ekonomických podmínek, ve kterých lidé v méně vyspělých částech světa žijí. Také se zaměřila na hledání způsobů, jak tyto podmínky globálně zlepšit. V rozvojové spolupráci se odráží postupující globalizace světa, při níž dochází ke zvyšování nerovnováhy rozdělení ekonomické a politické moci v různých světových oblastech. Rozvojová spolupráce se v posledních 50 letech zaměřila na ekonomické a sociální podmínky lidí žijících v méně vyspělých zemích. Díky technickému pokroku bylo možno sestavovat ukazatele ekonomické vyspělosti a indikátory rozvoje a tím demonstrovat rozdíly mezi „bohatým“ a „chudým“ světem. Do povědomí společnosti se dostal fakt, že vyspělý svět má k dispozici prostředky, které by umožnily tyto rozdíly mezi oběma póly odvrátit (Člověk v tísni, 2007).

2.5.3. Oficiální rozvojová pomoc ODA

S počátky rozvojové politiky se setkáváme po roce 1945. Článek 55 Charty Spojených národů obsahoval závazek „prosazovat vyšší životní úroveň, plnou zaměstnanost a podmínky hospodářského a sociálního pokroku a rozvoje“. Od roku 1960 (v této době žilo v absolutní chudobě asi 50 % lidské populace) bylo vyhlášeno Valným shromážděním OSN pět rozvojových desetiletí OSN pro konkrétní zaměření mezinárodních akcí, které podporují rozvoj. V tomto roce byla v rámci činnosti dnešní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) založena Skupina pro rozvojovou pomoc (DAC)⁶. Primárním úkolem DAC bylo shromažďování údajů o tocích pomoci. V 70. a 80. letech se začala DAC zaměřovat také na prosazování osvědčené praxe a standardů pro řízení rozvojové pomoci.

V současnosti DAC představuje hlavní fórum největších bilaterálních dárců oficiální rozvojové pomoci snažících se o zvýšení účinnosti společného úsilí v oblasti podpory udržitelného rozvoje. Z původních 9 členů Výboru (Belgie, Francie, Itálie, Kanada, Německo, Portugalsko, Spojené království, Spojené státy americké a Komise Evropského hospodářského společenství) se Výbor rozrostl na nynějších 23 členů. Výbor je v těsné spolupráci s dalšími důležitými mezinárodními dárci (např. OSN, skupina Světové banky).

⁶ V současnosti Výbor pro rozvojovou pomoc, DAC - Development Assistance Committee.

Oficiální rozvojová pomoc (Official Development Assistance, ODA) byla poprvé definována v r. 1969. Aktuální definice z roku 2001 říká, že je to pomoc, která:

- je poskytována oficiálními agenturami,
- je uskutečňována s cílem podporovat prosperitu a ekonomický rozvoj rozvojových zemí,
- má povahu spolufinancování (zahrnuje složku grantu ve výši nejméně 25 %).

OSN od r. 1970 uvádí cíl, aby „každá hospodářsky vyspělá země postupně zvyšovala svoji oficiální rozvojovou pomoc rozvojovým zemím a vyvíjela maximální úsilí o dosažení minimální čisté částky ve výši 0,7 % svého hrubého domácího produktu v tržních cenách“. Tento cíl byl oficiálně schválen DAC i jeho členskými zeměmi (Ministerstvo financí České republiky, 2011).

2.5.4. Konkrétní podoby rozvojové pomoci

Rozvojová pomoc může nabývat řady různých podob. Pokud jednotliví dárci poskytují pomoc přímo rozvojovým zemím, hovoříme o dvoustranné neboli bilaterální pomoci. Pokud dárci přispívají mezinárodním organizacím, převážně agenturám OSN nebo Světové banky, jedná se o multilaterální pomoc. Kontroverzní formu pomoci představují zvýhodněné půjčky rozvojovým zemím, které jsou poskytovány mezinárodními měnovými institucemi (např. IMF, WB). Tyto půjčky totiž mohou prohloubit zadlužení rozvojových zemí. Přijetí půjčky je navíc často provázáno podmínkou plnění hospodářských reforem. V současnosti je prosazována také tzv. rozpočtová a sektorová podpora směrem k rozvojovým zemím. Tato forma pomoci znamená přesun prostředků přímo do státního rozpočtu rozvojové země. Tyto získané prostředky pak vláda přijímající země využívá k rozvoji země dle vlastních potřeb. Používány jsou také různé inovativní nástroje multilaterální spolupráce. Úspěšným inovativním nástrojem je Mezinárodní finanční nástroj pro imunizaci (IFFI). Tento nástroj funguje na principu emise státních dluhopisů a jejich prodeji finančním institucím za účelem získání hotovosti potřebné na nákup a aplikování vakcín v rozvojových zemích.

Rozvojové projekty mohou nabývat různých podob a rozsahu. Projekty by však vždy měly být vytvořeny a uskutečněny na základě reálných potřeb rozvojových zemí (a jejich obyvatel).

Rozvojové programy jsou komplexnější než projekty a probíhají bilaterálně mezi rozvojovými organizacemi vyspělých zemí a vládami zemích rozvojových. Často jsou

věnovány celým sektorům (např. školství, zdravotnictví) nebo tzv. průřezovým tématům (např. rovnost pohlaví, zvyšování občanské společnosti aj.).

Na omezování chudoby v rozvojových zemích mohou mít pozitivní vliv i jiné nástroje, např. remittance, přímé zahraniční investice nebo liberalizace obchodu (Člověk v tísni, 2008).

Skupinu zemí postavených do role příjemců pomoci můžeme vnitřně členit podle různých kritérií. Jedním z nich je celkový objem přijaté pomoci. Z hlediska objemu jsou pěti největšími příjemci Afghánistán (v roce 2009 přes 6,2 mld. USD), Etiopie a Vietnam (obě země v roce 2009 přes 3,7 mld. USD), Tanzánie (v roce 2009 přes 2,9 mld. USD) a Irák (v roce 2009 téměř 2,8 mld. USD) (OECD Stats, 2009). Druhým kritériem členění může být porovnání objemu přijaté pomoci k celkovému hrubému národnímu produktu dané země, přičemž tento ukazatel má vyšší vypovídací schopnost než samotný objem pomoci. Nejvyšší podíl ODA na HNP je dlouhodobě zaznamenáván např. v Mosambiku, Tanzánii a většině zemí subsaharské Afriky. Třetí možností je členění přijímajících zemí podle jednotlivých donorů na úrovni státu.

2.6. Instituce pro rozvojovou pomoc

2.6.1. Instituce humanitární pomoci

V roce 1863 v Ženevě vznikl Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC). V roce 1919 byla založena britská organizace *Save the Children*, která je zaměřena především na humanitární pomoc dětem po celém světě. Ve 30. letech 20. století vznikl na pomoc židům utíkajícím z Německa americký *International Rescue Committee* (IRC). Později se stal jednou z největších humanitárních organizací ve světě. Po druhé světové válce vznikl britský *Oxfam* nebo americký *CARE*. V roce 1971 byla francouzskými lékaři a novináři založena mezinárodní humanitární organizace *Lékaři bez hranic* (MSF). Kromě vyjmenovaných institucí působí v oblasti humanitární pomoci celá řada dalších nevládních neziskových organizací. Humanitární nevládní neziskové organizace se sdružují v rámci Evropské unie v platformě VOICE. Hlavními humanitárními organizacemi vzniklými v České republice po roce 1989 jsou *Česká katolická charita*, společnost *Člověk v tísni* a *ADRA*⁷.

Obecně jsou primárními poskytovateli prostředků zejména jednotlivé země (převážně členové Evropské unie, USA, Japonsko apod.) ale také agentury OSN (UNHCR, UNICEF,

⁷ Nadace Adventistická agentura pro pomoc a rozvoj, založena v roce 1992.

WFP aj). V roce 1992 byl při Evropské komisi vytvořen Úřad pro humanitární pomoc (ECHO). Úřad v současnosti rozděluje největší objem zdrojů na humanitární pomoc ve světě, převážně skrze nevládní organizace. Snaží se také sledovat dopad poskytnuté pomoci na její příjemce. Na světové úrovni má ECHO obdobu v Úřadu OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí (OCHA). Úkolem Úřadu OCHA je hlavně koordinace aktivit ostatních agentur OSN v reakci na humanitární krize. Koordinace zahrnuje vysílání misí do terénu, vyhlašování výzev na financování pomoci, organizování schůzek dárců a sledování, jakou měrou došlo k naplnění výzev a jak jsou humanitární akce naplňovány. Při OSN je zřízen také Centrální revolvingový fond, jehož úkolem je financování akutních humanitárních potřeb období mezi výzvou OCHA a dobou, kdy jsou prostředky dárců k dispozici (Člověk v tísni, 2008).

2.6.2. Instituce rozvojové spolupráce

Podle Člověka v tísni (2008) jsou za primární aktéry rozvojové spolupráce považovány vlády rozvinutých a rozvojových zemí a konkrétní příjemci pomoci.

a) Mezinárodní finanční instituce

Zde zahrnujeme především Mezinárodní měnový fond⁸, Světovou banku⁹ a podobné nadnárodní instituce, které byly vytvořeny za účelem stabilizace světové ekonomiky, regulace a rozvíjení světového ekonomického trhu a pomoci rozvojovým zemím. Mezinárodní měnový fond a Světová banka jsou dnes klíčovými aktéry rozvojové spolupráce.

b) Agentury OSN

Na rozvojovou spolupráci je zaměřen především Rozvojový program OSN (UNDP)¹⁰, Světová zdravotnická organizace (WHO)¹¹ a Dětský fond OSN (UNICEF)¹². Agentury OSN jsou financovány členskými státy, a proto je jejich vliv na řešení problému rozvoje malý.

⁸ Hlavním úkolem IMF je zajišťování finanční stability světové ekonomiky za účelem předcházení ekonomickým krizím a zjednodušování podmínek pro rozvoj mezinárodního obchodu, fond poskytuje také finanční a úvěrovou pomoc.

⁹ Světová banka dnes zahrnuje dvě instituce: IBRD a IDA:

IBRD – Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj – 182 členů, banka poskytuje půjčky s nízkým úrokem rozvojovým zemím na financování dlouhodobých projektů a programů, splatnost půjček je 15-20 let s odkladem splátek 3-5 let,

IDA – Mezinárodní asociace pro rozvoj – 160 členů, poskytování úvěru nejchudším zemím na financování investičních projektů a programů zaměřených především na zdraví, vzdělání a infrastrukturu, splatnost půjček je 35 nebo 40 let s 10letým odkladem splátek (Liška, Stavárek, 2003).

¹⁰ Hlavní koordinátor aktivit v rámci Rozvojových cílů tisíciletí, poskytuje pomoc zemím v oblasti životního prostředí, AIDS, omezování chudoby aj. (OSN, 2011).

c) Vlády

K dalším důležitým aktérům rozvojové spolupráce se řadí vlády jednotlivých zemí. V převážné většině vyspělých států funguje agentura, která koordinuje rozvojové aktivity. Vlády značně ovlivňuje široká veřejnost a mnohé neziskové organizace lobující za rozvojová témata. Pro vlády rozvinutých zemí je klíčovým objem poskytovaných prostředků a jejich využívání. Pro vlády rozvojových zemí je klíčová transparentnost, efektivnost a zodpovědnost při spravování poskytnutých prostředků.

2.7. Základní témata rozvojové spolupráce

2.7.1. Globální problémy

Kaňáková (2004, s. 6) obecně vymezuje globální problémy jako „*problémy vzniklé na základě vzájemné závislosti globálního charakteru, vznikající následkem objektivního rozvoje společnosti, dotýkající se celé lidské civilizace a řešitelné světovým úsilím*“.

V současnosti je používána řada různých klasifikací globálních problémů. Jeníček, Foltýn (2003) člení globální problémy lidstva do 3 základních velkých skupin:

- a) intersociální globální problémy,
- b) přírodně sociální globální problémy,
- c) antroposociální globální problémy.

Mezi **intersociální globální problémy** spadá například odvrácení válečných konfliktů, boj s terorismem, sociální a ekonomická zaostalost rozvojových zemí, řešení globální zadluženosti a změna mezinárodních vztahů v nových podmínkách, které utváří vědecko-technický pokrok.

Mezi **přírodně sociální globální problémy** jsou řazeny ekologické, surovinové a energetické, populační a potravinové problémy. Tyto problémy vznikají zejména narušením vazby mezi přírodou a lidskou společností. Počet obyvatel roste, ale přírodní zdroje jsou omezeny. Navíc řadu obtíží zhoršuje ekonomický růst, spotřební styl života a růst lidských potřeb.

¹¹ Hlavním úkolem je péče o zdraví (strategie ochrany zdraví, snižování výskytu infekčních onemocnění, účast na humanitární pomoci, monitoring a hodnocení zdraví aj.) (WHO, 2011).

¹² Hlavním úkolem je péče o zdraví dětí (očkování, podpora vzdělání, ochrana před násilím, zabraňování šíření AIDS aj.) (OSN, 2011).

Antroposociální globální problémy zahrnují problémy sociální, kulturní a humanitárně etické povahy. Někteří autoři nazývají tuto skupinu jako komplexní problém budoucnosti člověka.

Kunc, Skokan (2000, s. 6) člení globální problémy do 6 základních skupin:

- a) **nejuniverzálnější problémy politického i sociálně-ekonomického charakteru** (odvrácení jaderné války a zachování míru na Zemi, zabezpečení ekonomického rozvoje států, překonávání zaostalosti málo rozvinutých zemí, řiditelnost světového společenství),
- b) **problémy převážně přírodně-ekonomického charakteru** (ekologické, energetické, potravinové, surovinové, světového oceán),
- c) **problémy převážně sociálního charakteru** (demografické, mezinárodních vztahů, krize kultury a morálky, nedostatku demokracie, ochrany zdraví, urbanizace),
- d) **problémy smíšeného charakteru** - jejich neřešení vede k velkým ztrátám na životech (regionální konflikty, terorismus a zločinnost, technologické havárie, živelné pohromy, sebevraždy),
- e) **problémy vědeckého charakteru** – jejich neřešení bezprostředně neohrožuje lidstvo (ovládnutí kosmického prostoru, výzkum vnitřní struktury Země, dlouhodobé prognózování počasí),
- f) **malé globální problémy smíšeného charakteru** (odstranění zbytků kosmických lodí a raket v prostoru okolo Země).

Hlavními tématy rozvojové spolupráce jsou podle Člověka v tísní (2008) následující problémy:

a) Populační boom

Během 150 let došlo k nárůstu světové populace z jedné miliardy na sedm miliard lidí. Tento nárůst přinesl obavy o to, zda bude dostatek potravin, vody a energie pro celosvětovou populaci. Rozvojové země se na této populační explozi podílejí přibližně 90 procenty. Přestože mluvíme o jednom ze základních problémů rozvoje, nelze tyto problémy spojovat pouze s rozvojovými zeměmi. Problémová je také velikost spotřeby přírodních zdrojů

a energie na jednoho obyvatele, která je přitom v rozvojových zemích výrazně nižší než u obyvatel vyspělých rozvinutých ekonomik.

b) Ekonomická nerovnováha

Zprávy Světové banky z roku 2006 udávají, že jedna miliarda obyvatel bohatého světa vytváří 75 % světového HDP a naproti tomu 25 % obyvatel rozvojových zemí žije pod hranicí chudoby. Přibližně 1,2 miliard populace žije za méně než jeden americký dolar na den, další dvě miliardy populace si musí vystačit s méně než dvěma americkými dolary na den. Přes jednu miliardu lidí nemá přístup k pitné vodě a stejné množství lidí je sužováno podvýživou. Skoro 25 % obyvatel žije bez přístupu ke zdravotnické péči a bez dostatečného nebo žádného přístřeší. Nadále dochází k prohlubování propasti mezi Severem a Jihem, která vede k nerovnováze sociálních a ekonomických podmínek mezi jednotlivými částmi světa.

c) Životní prostředí a energetické zdroje

Rozvojová témata se zaměřují také na ekologii a environmentální problémy, např. globální oteplování, smog, rozšiřování pouští, úbytek lesů a pralesů, změny klimatu, znečištění ovzduší, vod a půdy apod.

Všechna tato témata jsou v rámci jednotlivých projektů realizována jako boj s bezprostřední chudobou (s nedostatkem potravin a vody) prostřednictvím podpory domácí produkce potravin a jejich distribuce obyvatelům, dále podpory vzdělávání prostřednictvím šíření gramotnosti, zvyšování počtu učitelů a také osvěty v oblasti hygieny, základních zdravotních návyků a antikoncepce. Další programy jsou zaměřeny na podporu zdravotnického systému rozvojových zemí a prevenci nakažlivých nemocí. Projekty bývají zacíleny také na životní prostředí, např. na záchranu ohrožených živočichů nebo rostlin, zalesňování apod. a udržitelnost energetických zdrojů prostřednictvím úspor energie či výzkumů alternativních zdrojů energie. Mezi další projekty, které poslední dobou stále více nabývají na významu, patří projekty zacílené na podporu vzdělávání žen a tzv. dobrého vládnutí (*good governance*), který je základem pro účinnou realizaci rozvojové pomoci (Člověk v tísni, 2008).

2.7.2. Rozvojové cíle tisíciletí

V září 2000 byla v New Yorku na zasedání Valného shromáždění OSN přijata Miléniová deklarace, tzv. Rozvojové cíle tisíciletí (Millennium Development Goals – MDGs).

Deklarace obsahuje 8 cílů, 18 dílčích podkapitol a více než 40 ukazatelů. Na jejich splnění se mají podílet méně rozvinuté země, ale také země vyspělé a všech 191 členských států se zavázalo tyto cíle do roku 2015 splnit (Majerová, 2008).

Rozvojové cíle tisíciletí jsou dle Rozvojovky (2008) následující:

a) Cíl 1: odstranění extrémní chudoby a hladu

- snížení počtu lidí, kteří musí vyžít za méně než jeden dolar na den na polovinu,
- snížení na polovinu počet lidí trpících hladem,
- dosažení dostatečné a slušné práce pro všechny obyvatele (muže, ženy i mladé lidi).

Jedním z hlavních úkolů je snížení počtu lidí žijících s méně než 1 dolarem na den. Ještě v roce 1990 žilo pod touto hranicí extrémní chudoby 1,25 miliard obyvatel. V roce 2004 pod touto hranicí žilo 980 milionů obyvatel. Jedná se o pokles z necelých 32 % na 19 % světové populace. Nutno dodat, že k razantnímu snížení chudoby došlo pouze u několika zemí – hlavně v Číně a Indii. Např. v subsaharské Africe se počet obyvatel trpících extrémní chudobou téměř nezměnil. Nejvíce obyvatel žijících pod hranicí chudoby se nachází právě v subsaharské Africe a v jihovýchodní Asii.

Klíčovým faktorem pro snížení chudoby je dostatečná a slušná práce pro všechny, přičemž tento bod byl mezi úkoly zařazen v roce 2008. Celková zaměstnanost v rozvojových zemích v roce 2007 byla přibližně 63 %, zaměstnanost žen a mladých dosahovala pouze 49 %.

Přibližně 17 % populace rozvojových zemí stále trpí hladem. Např. v subsaharské Africe však hovoříme o více než 33 % a v jižní Asii o 25 %. Pokud hovoříme o podvýživě dětí do 5 let, trpí jí asi 26 % dětí. I v oblasti snižování populace trpících podvýživou a hladem bylo dosaženo největšího úspěchu v Číně, kde se podařilo počet obyvatel takto trpících snížit o polovinu.

b) Cíl 2: dosažení základního vzdělání pro všechny

- zajištění možnosti dokončení základní školy všem dětem na světě.

Podle odhadů bylo v roce 2005/2006 zapsáno do základních škol v rozvojových zemích světa přibližně 88 % dětí. V subsaharské Africe bylo zapsáno pouze asi 71 % dětí. Zásadním problémem v oblasti základního vzdělání je nerovnováha v přístupu ke vzdělání

mezi chlapci a dívkami, dětmi z měst a venkova a dětmi pocházejících z bohatých a chudých rodin. Dalším problémem je také dokončení základní školy. Přibližně 20 % dětí základní školu z různých důvodů nedokončí. Nejhorší je situace opět v subsaharské Africe, kde školu nedokončí téměř 50 % dívek, které se do ní zapsaly.

c) Cíl 3: prosazování rovnosti mužů a žen a posílení role žen ve společnosti

- odstranění nerovnováhy pohlaví v základním a středním vzdělání do roku 2005 a odstranění nerovnosti na všech úrovních vzdělávání do roku 2015.

Mezi chudým obyvatelstvem je dvakrát více žen než mužů. Rozdíly mezi pohlavími jsou tím větší, čím je daná země chudší. Kromě možnosti získat vzdělání pro ženy je důležité posilovat také společenské postavení a role žen. Právě negramotnost a nízká vzdělanost ve spojení s tradičním postavením žen v rozvojových zemích drží tyto ženy v bludném kruhu chudoby. Šíření osvěty a vzdělání k ženám a jejich účast na ekonomickém růstu společnosti může umožnit plný rozvoj země.

d) Cíl 4: snížení dětské úmrtnosti

- snížení úmrtnosti dětí mladších pěti let o dvě třetiny.

V roce 2006 zemřelo necelých 10 milionů dětí do 5 let. Nejvíce dětských úmrtí je v subsaharské Africe a v jižní Asii. Přibližně 50 % úmrtí má na svědomí zápal plic, spalničky, průjemová onemocnění, malárie nebo HIV/AIDS. V roce 2006 byla dětská úmrtnost v rozvojových zemích 80 dětí na 1000 živě narozených.

e) Cíl 5: zlepšení zdraví matek

- snížení míry mateřské úmrtnosti o tři čtvrtiny.

Přes 500 000 žen ročně zemře na následky těhotenství a porodu. V rozvojových zemích dochází k 99 % z těchto úmrtí. V roce 2005 činila průměrná míra mateřské úmrtnosti v rozvojových zemích 450 na 100 000 živě narozených dětí. Nejlépe jsou na tom z rozvojových zemí východní Asie (míra úmrtnosti 50 na 100 000 živě narozených dětí) a západní Asie, Latinská Amerika a Karibik. Nejvyšší míra úmrtnosti matek je v subsaharské Africe (v roce 2005 zaznamenáno 900 úmrtí na 100 000 narozených dětí). Ze 75 % jsou příčinou úmrtí přímé porodní komplikace (potrat, velká ztráta krve, infekce aj.). Zbylých 25 % úmrtí je způsobených nepřímými porodními komplikacemi (nepříznivé životní

podmínky, sexuálně nakažlivé choroby, malárie aj.). Zásadním problémem je nedostatečný přístup k zdravotnické péči – ta by měla být kvalitní a zároveň dostupná pro všechny.

f) Cíl 6: boj s HIV/ AIDS, malárií a dalšími nemocemi

- zastavení a odvrácení šíření HIV/AIDS,
- dosažení přístupu k léčbě HIV/AIDS pro všechny, kteří léčbu potřebují,
- zastavení a odvrácení šíření malárie a dalších závažných nemocí.

V roce 2008 vydala OSN zprávu, ve které uvádí, že v roce 2007 žilo ve světě 33 milionů obyvatel nakažených virem HIV nebo s chorobou AIDS. Jen během tohoto roku přibyly 3 miliony nově nakažených a na následky choroby zemřely 2 miliony lidí. Nejzávažnější situace je v subsaharské Africe. Lidé nakažení HIV/AIDS umírají nejčastěji na tuberkulózu, záněty plic, dýchacích cest a mozku aj. Nejčastěji dochází k přenosu HIV prostřednictvím injekční stříkačky, sexuálním stykem a také přenosem z matky na plod. Základem pro boj proti šíření HIV/AIDS je prevence – osvěta v oblasti ochrany před onemocněním. Léky, které zabraňují nebo zpožďují rozvinutí HIV v onemocnění AIDS (antiretrovirální preparáty) jsou drahé a nedostupné pro populaci rozvojových zemí. V roce 2007 tyto léky obdržely 3 miliony nakažených obyvatel rozvojových zemí, což nedosahuje ani třetiny potřebných (necelých 10 milionů lidí, z toho téměř 50 % v subsaharské Africe).

Počet lidí nakažených malárií se odhaduje na 300-500 milionů. Dle odhadů Světové banky každý rok umírá na tuto nemoc téměř milion a čtvrt lidí, ve velké většině se jedná o děti. K 90 % úmrtí na malárii dochází v subsaharské Africe. Pro zlepšení situace je zapotřebí zajistit antimalarické sítě napuštěné insekticidy pro všechny obyvatele, umožnit nakaženým lidem přístup k léčbě, provádět osvětu v oblasti ochrany před nemocemi a zajistit, aby celkově byla péče dostupná pro zdejší obyvatele (finančně i fyzicky).

Další závažnou nemocí je tuberkulóza. Jen v roce 2006 přibylo přes 9 milionů nově nakažených touto nemocí a téměř 1,7 milionu lidí na její následky zemřelo. Celkově se odhaduje necelých 14,5 milionu lidí nakažených tuberkulózou. Nejhorší výsledky jsou v subsaharské Africe, kde připadá na každých 100 000 obyvatel celkem 500 nemocných.

g) Cíl 7: zajištění udržitelného stavu životního prostředí

- integrace principů udržitelného rozvoje do národních strategií a zabránění ztrátám přírodních zdrojů,

- snížení počtu lidí bez dlouhodobě udržitelného přístupu k pitné vodě a základní hygieně o polovinu,
- dosažení významného zvýšení kvality života alespoň 100 milionů obyvatel příměstských chudinských čtvrtí (slumů) do roku 2020.

Integrace principů trvale udržitelného rozvoje do národních strategií je sledována prostřednictvím pěti indikátorů: podíl zalesněné plochy na celkové rozloze státu; množství vypouštěných emisí oxidu uhličitého (CO₂); množství spotřeby látek, které poškozují ozonovou vrstvu; podíl způsobů využívaných lovišť ryb v rámci biologických limitů a poměr objemu využívaných vodních zdrojů na celkovém objemu obnovitelných zdrojů vody.

Před 20 lety mělo 78 % světové populace přístup k bezpečné a pitné vodě, před čtyřmi lety se tento počet navýšil o dalších 9 p.b. Nejvíce se situace zlepšila v Číně a Indii. Naopak nejhorší je situace v subsaharské Africe (zde má k pitné vodě přístup pouze 58 % obyvatel). Většinou platí, že ve městech je kvalita vody lepší než na venkově. K základní hygieně mělo v roce 1990 přístup 49 % obyvatel, během 16 let došlo ke zlepšení o 10 p.b. Opačný vývoj nastal v subsaharské Africe, kde se navzdory rozvojovým cílům počet lidí s přístupem k základní hygieně snížil.

Více než 50 % světové populace žije ve městech. Ve městech rozvojových zemí žije přes 30 % lidí ve slumech. V těchto velmi chudých městských čtvrtích žijí lidé (často bez pitné vody, elektřiny, kanalizace, odvozu odpadků apod.) stísnění na velmi malém prostoru. Nejhorší je situace v subsaharské Africe a jižní Asii, kde se navíc počet obyvatel žijících ve slumech nadále zvyšuje. Také demografický vývoj ukazuje na stoupající počet obyvatel slumů, který by do roku 2030 mohl dosáhnout 2 miliard lidí.

h) Cíl 8: posilování světové partnerství pro rozvoj

- další rozvoj otevřeného obchodního a finančního systému (se závazkem úsilí o dobré vládnutí, snižování chudoby a rozvoj na národní i mezinárodní úrovni),
- řešení specifických potřeb nejméně rozvinutých zemí (oddlužení nejvíce zadlužených zemí, odstranění překážek mezinárodního obchodu, vyšší oficiální rozvojová pomoc),
- řešení specifických potřeb malých ostrovních států a vnitrozemských států,
- komplexní řešení problému zadlužení rozvojových zemí tak, aby byla zajištěna dlouhodobá udržitelnost dluhu zadlužených zemí,
- vytvoření a realizace strategie, která by měla vést k zajištění produktivní a slušné práce pro mladé lidi,

- rozvinutí spolupráce s farmaceutickými firmami v takové míře, aby byl zajištěn přístup k základním lékům v rozvojových zemích,
- zpřístupnění nových informačních a komunikačních technologií rozvojových zemím prostřednictvím spolupráce se soukromým sektorem.

Úkoly spadající pod tento cíl nejsou většinou spojeny s nějakými konkrétními závazky. To je jedním z důvodů, proč je obtížné posuzovat úspěšnost jejich plnění, ačkoliv se jedná důležité problémy současného rozvojového světa (Člověk v tísní, 2008).

3. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR

3.1. Koncepce rozvojové spolupráce

Česká republika (tehdy Československo) poskytovala rozvojovou pomoc ještě před rokem 1989. Spolupráce se zaměřovala na tzv. mimoevropské socialistické země a země přednostního zájmu. V rámci spolupráce Československo poskytovalo hmotnou pomoc např. dodávky potravin, léčiv, pracovního nářadí a pomůcek apod., dále technickou pomoc prostřednictvím vysílání odborníků, zřizování učebních a výcvikových zařízení apod. Dále byla poskytována stipendia ke studiu na českých a slovenských školách. Po roce 1989 došlo k útlumu rozvojové pomoci překonanému až v souvislosti se snahou o vstup ČR do OECD (rok 1995). Od roku 1995 se rozvojová pomoc řídila *Zásadami pro poskytování zahraniční pomoci*. Česká rozvojová spolupráce byla v této době velmi roztržštěná. V období 1996–2000 ČR realizovala projekty ve 40 zemích. Vzhledem k vysokému počtu cílených zemí a omezeným finančním zdrojům byla pomoc realizovaná prostřednictvím malých projektů. Důležitým mezníkem rozvojové spolupráce ČR se stal rok 2002, kdy vláda ČR schválila *Koncepci zahraniční rozvojové pomoci ČR na období let 2002 – 2007*. Stěžejním cílem rozvojové pomoci vláda stanovila omezování chudoby v rozvojových zemích. Vláda se přihlásila k Rozvojovým cílům tisíciletí a Koncepci zaměřila na posílení efektivnosti, transparentnosti a koncentraci rozvojové pomoci, což vedlo k omezení počtu prioritních zemí. Bylo určeno 20 zemí, do kterých měly být přednostně směřovány prostředky rozvojové spolupráce¹³. Koncepce stanovila Rozvojové středisko Ústavu mezinárodní vztahů jako poradní odborný orgán¹⁴, na činnost Rozvojového střediska měla navázat Rozvojová agentura¹⁵. V letech 2002 a 2003 byl vytvořen *Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci* a došlo k vytvoření tzv. Expertní skupiny. Po vstupu ČR do EU byly vládou schváleny nové *Zásady zahraniční rozvojové spolupráce*, které jako stěžejní část zahraniční rozvojové spolupráce považovaly programy spolupráce s prioritními zeměmi (Česká rozvojová agentura, 2009). Pro programovou spolupráci bylo vybráno 8 prioritních zemí: Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko a Černá Hora,

¹³ Afghánistán, Angola, Bolívie, Bosna a Hercegovina, Burkina Faso, Etiopie, Jemen, Jugoslávie, Kazachstán, Libanon, Makedonie, Mali, Mongolsko, Namibie, Nikaragua, Palestina, Salvador, Ukrajina, Uzbekistán, Vietnam (Člověk v tísni, 2007).

¹⁴ Primárními úkoly byla spolupráce při realizaci, monitoring a vyhodnocování programů a projektů; činnost Střediska byla ukončena 31. 12. 2007.

¹⁵ Česká rozvojová agentura – zřízena Ministerstvem zahraničních věcí ČR dne 1. ledna 2008, vybírá vhodné projekty, vypisuje výběrová řízení, realizuje a monitoruje rozvojovou spolupráci.

Vietnam a Zambie. Země byly vybírány na základě 4 skupin kritérií¹⁶. Vedle těchto osmi prioritních zemí pro programovou spolupráci uvádějí Zásady dvě střednědobé teritoriální priority: Afghánistán a Irák. Postupem času se ukázalo, že i 8 programových zemí je pro ČR mnoho. Proto byl pro účely koncepce na další období (od roku 2010) znovu spuštěn proces výběru zemí. Pro výběr zemí byly použity následující 4 okruhy kritérií:

- **dvoustranné a rozvojové vztahy s ČR** – aby mohly být efektivně realizovány programy spolupráce, je klíčové, aby mezi zeměmi fungovaly intenzivní dvoustranné vztahy. Nutností pro efektivnější spolupráci je také fungující zastupitelský úřad ČR v cílené zemi,
- **potřeba rozvojové spolupráce na straně partnerské země** (úroveň socioekonomického rozvoje) – ČR se zaměřuje na málo rozvinuté země potřebující pomoc. Míra potřeby posuzuje prostřednictvím kategorizace zemí sestavené OECD podle hrubého národního produktu a podle hodnoty Indexu lidského rozvoje,
- **připravenost země pomoc přijímat** – programy jsou realizovány pouze v těch zemích, které projevují snahu se s problémy vypořádat. Stěžejním je, aby v dané zemi existovaly dokumenty pro omezování chudoby a dlouhodobý udržitelný rozvoj (např. národní rozvojové plány, strategické plány apod.). Sledováno je také kritérium tzv. dobrého vládnutí a podpora řádného fungování státní správy,
- **zohlednění dělby práce s ostatními dárci** – posuzuje se postavení ČR v kontextu ostatních dárců v cílené zemi. ČR se snaží v souladu se svými kapacitními možnostmi profilovat v daných zemích v sektorech, ve kterých uplatňuje komparativní výhodu a může přispět ke koordinaci a harmonizaci dárcovské skupiny. V roce 2009 se ČR přihlásila jako zastupující koordinátor EU v Mongolsku a Moldavsku.

Na základě těchto analýz jsou stanoveny 2 hlavní skupiny zemí, se kterými je navázána zahraniční rozvojová spolupráce. Jedná se o tzv. programové a projektové země (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2010).

¹⁶ Kritéria zněla jako „míra potřeby partnerské země, připravenost země pomoc přijímat, intenzita vztahů rozvojové spolupráce v současnosti a v minulosti, přítomnost českého zastupitelského úřadu v zemi“ (Ministerstvo zahraničních věcí, 2010, s. 10).

3.2. Programy rozvojové spolupráce

Tyto programy představují komplexní nástroje rozvojové spolupráce, které mají za cíl přispět ke zlepšování situace partnerských zemí (popř. vybraných sektorů dané země). Díky komplexnosti programů má tato forma spolupráce vyšší dopad na partnerskou zemi a je efektivnější a udržitelnější než samostatné projekty.

Na základě výše zmíněných kritérií jsou zvoleny tzv. prioritní země s programem spolupráce (neboli programové země). Jak již bylo zmíněno výše, v roce 2004 byl během platnosti předcházející koncepce výběr zemí zúžen na 8 zemí: Angolu, Bosnu a Hercegovinu, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko a Černou Horu, Vietnam a Zambii. V současné koncepci platné pro roky 2010–2017 jsou jako prioritní zařazeny tyto země: Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko (Česká rozvojová agentura, 2010).

Afghánistán

Afghánistán představuje pro českou rozvojovou spolupráci střednědobou teritoriální prioritu a v koncepci pro roky 2010–2017 je zařazen mezi prioritní země české rozvojové spolupráce.

Programy podporují úsilí afghánské vlády o bezpečnostní, politickou a ekonomickou stabilizaci země (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2010).

Rozvojové projekty se zaměřují také na rozvoj školství a vzdělání, budování dopravní infrastruktury, zajištění pitné vody pro obyvatelstvo, rozvoj zemědělství jako hlavního zdroje obživy, využití surovinových zdrojů a záchranu kulturního dědictví. Geograficky je pomoc zaměřena na hlavní město Kábul a střední a severní Afghánistán, což jsou špatně dostupné oblasti s omezeným přístupem obyvatel ke zdrojům obživy. Průřezovým tématem je zapojení žen a zlepšení jejich znevýhodněného postavení ve společnosti (Adamcová, 2006).

Angola

Dle České rozvojové agentury je rozvojová spolupráce ČR zaměřena na zemědělský a vzdělávací sektor. ČR má jako jeden z hlavních cílů zahraniční rozvojové spolupráce omezování chudoby, přičemž právě podpora zemědělství má pozitivní dopad na potravinovou soběstačnost země, řešení otázku hladu a celkové omezování chudoby. Prioritou jak zahraniční rozvojové spolupráce ČR, tak angolské vlády je zkvalitnění angolského

vzdělávacího systému deformovanému v průběhu občanské války a zvyšování kvalifikace obyvatelstva.

Geograficky je spolupráce zaměřena na provincii Bié¹⁷ a Moxico¹⁸ (Česká rozvojová agentura, 2010).

Program rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Angolou na období 2006-2010 pro rozvojové intervence v sektoru zemědělství a rozvoje venkova obsahuje posilování kapacit zemědělského a lesnického poradenství, optimalizaci zpracování a uchovávání zemědělské produkce, podporu chovu ryb a rybníkářství v provincii Bié, podporu veterinární služby v provincii Moxico a podporu agrolesnictví a lesnictví. Spolupráce v sektoru školství se zaměřuje na zvyšování kvality základního školství a zavádění středního zemědělského školství.

Průřezovými tématy zahraniční rozvojové spolupráce je také potřeba odminování bývalé válečné oblasti, posilování kapacit státní správy v odlehlých válečných oblastech, podpora občanské společnosti, posílení rovnoprávností mužů a žen a respektování principů udržitelného rozvoje (Česká rozvojová agentura, 2010).

Bosna a Hercegovina

Dle České rozvojové agentury je rozvojová spolupráce zaměřena na ekonomicko-průmyslový rozvoj, zemědělství a rozvoj venkova a dopravní infrastrukturu. Geograficky se programy zaměřují do severovýchodního ekonomického regionu s centrem ve městě Tuzla, který disponuje perspektivními možnostmi hospodářského růstu.

V rámci programu rozvojové spolupráce vyvíjí ČR rozvojové intervence v následujících oblastech (Česká rozvojová agentura, 2010):

- *ekonomicko-průmyslový rozvoj* – podpora malých a středních podniků prostřednictvím přenosu know-how, podpora regionálního hospodářského rozvoje, ekologizace technologických průmyslových procesů, přenos technologií v oblasti odpadového hospodářství, dekontaminace zemědělství a lesnictví, spolupráce v oblasti energetiky a podpora plynofikace, obnova a modernizace průmyslu, stavebnictví a infrastruktury a podpora telekomunikačního sektoru,

¹⁷ Bié je edna z nejvíce válkou zasažených oblastí, která disponuje vhodnými podmínkami pro zemědělství.

¹⁸ Jedná se o geograficky izolovanou oblast, která je nejvíce zasažená válkou.

- *sektor zemědělství a rozvoje venkova* – stabilizace návratilců prostřednictvím obnovy a rozvoje zemědělství, vzdělávání, školení a přenos know-how v zemědělském sektoru, podpora malých farem a potravinářských provozů, vodní a lesní hospodářství, veterinární dozor a šlechtění a plemenitba hospodářských zvířat,
- *sektor dopravy* – spolupráce v oblasti železniční, silniční, letecké dopravy a městské hromadné dopravy.

Průřezovými tématy v rámci zahraniční rozvojové spolupráce je podpora začlenění Bosny a Hercegoviny do Evropské unie, přenos zkušeností s transformací, reforma, modernizace a posilování kapacit veřejné správy, udržitelný návrat válečných uprchlíků, posilování občanské společnosti, ochrana životního prostředí, posílení rovnosti mezi muži a ženami a odminovací aktivity (Česká rozvojová agentura, 2010).

Etiopie

Česká rozvojová agentura uvádí, že česká rozvojová spolupráce je zaměřena na oblast sociálního rozvoje, zemědělství a životního prostředí. Geograficky se pomoc koncentruje do různých zón či okresů v rámci jednotlivých aktivit.

Spolupráce v oblasti zemědělství se zaměřuje na ochranu půdy a vodních zdrojů, podporu drobných zemědělců, zemědělského vzdělávání, zemědělských živností a udržitelného nakládání s přírodními zdroji, trvale udržitelné hospodaření s půdními, lesními a vodními zdroji, zajištění potravní soběstačnosti domácností prostřednictvím integrovaného řízení vodních zdrojů. V sektoru životního prostředí se spolupráce zaměřuje na rozvoj kapacit v oblasti inženýrské geologie a hydrogeologie. Sektor sociálního rozvoje zahrnuje podporu rozvoje nemocnice Alaba, dále aktivity v oblasti rehabilitace postižených dětí a mládeže, zvyšování dostupnosti a kvality vzdělávání na základních a vyšších školách a také odborného vzdělávání v sektoru kožedělnictví (Česká rozvojová agentura, 2010).

Jemen

Česká rozvojová agentura uvádí, že česká rozvojová spolupráce je zaměřena na vodohospodářský a energetický sektor. Geograficky se programy zaměřují na jižní Jemen, konkrétně na provincii Hadramout.

Podle Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Jemenem na období 2006-2010 se Česká republika zaměřuje ve vodohospodářském sektoru na předávání zkušeností s čištěním odpadních vod a úpravou pitné vody a pomoc při budování nových zdrojů vody. V energetickém sektoru se spolupráce zaměřuje na pomoc při výstavbě nových zdrojů energie a budování řídicích a monitorovacích systémů.

Průřezovými tématy v rámci zahraniční rozvojové spolupráce je snaha o dosažení rovného postavení mužů a žen a podpora vzdělanosti prostřednictvím studií na českých školách (Česká rozvojová agentura, 2010).

Moldavsko

Podle Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Moldavskou republikou na období 2006-2010 je česká zahraniční rozvojová pomoc zacílena na sektor životního prostředí, rozvoj lidských zdrojů a vzdělávání. Geograficky je spolupráce zaměřena na oblast okolo hlavního města Kišiněva.

Spolupráce v oblasti životního prostředí zahrnuje spolupráci v oblasti ochrany vod, hydrometeorologie a klimatologie a ochrany biologické rozmanitosti. Sektor rozvoje lidských zdrojů zahrnuje posilování kapacit státních institucí Moldavska a sociální a ekonomickou stabilizaci potenciálních migrantů. Česká pomoc v oblasti vzdělávání se zaměřuje především na zlepšení terciárního vzdělávání a kvality učitelů.

Průřezovými tématy zahraniční rozvojové spolupráce je posilování kulturních, společenských a ekonomických vazeb mezi ČR a Moldavskem, posilování kapacit státní správy Moldavska a předávání transformačních zkušeností, podpora občanské společnosti, posilování rovného společenského postavení mužů a žen a podpora komunitního rozvoje (Česká rozvojová agentura, 2010).

Mongolsko

Podle Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Mongolskem na období 2006-2010 se zaměřuje česká zahraniční rozvojová spolupráce v Mongolsku na sektory ekonomicko-průmyslového rozvoje, životního prostředí, zemědělství a sektor práce a sociálních věcí. Geograficky je spolupráce zaměřena na Centrální region a hlavní město Ulánbátar.

V rámci programu rozvojové spolupráce vyvíjí ČR rozvojové intervence v následujících oblastech:

- *sektor ekonomicko-průmyslového rozvoje* – zahrnuje podporu zpracování produktů živočišné výroby, budování kapacit pro automatizaci a moderní řízení průmyslu, budování kapacit pro inspekci a certifikaci vývozů a dovozů, vybavení a rekonstrukce zdravotních zařízení a spolupráci ve vodohospodářství s důrazem na problém odpadních vod,
- *sektor životního prostředí* – spolupráce v hydrogeologické oblasti, spolupráce při řešení ekologických zátěží a při zavádění a vytváření ekologických norem a spolupráci při řešení odpadového hospodářství,
- *zemědělský sektor* - podpora rozmanitosti zemědělské produkce prostřednictvím zavádění pěstování nových plodin (především ovoce a zeleniny), podpora veterinárních služeb, podpora zalesňování a navýšení kapacit chovu drůbeže,
- *sektor práce a sociálních věcí* - zahrnuje podporu rozvoje sociálních služeb a modernizaci služeb zaměstnanosti.

Průřezovými tématy zahraniční rozvojové spolupráce je také posilování kapacit veřejné správy, podpora občanské společnosti, posílení rovnosti mužů a žen, udržitelnost životního prostředí a předání zkušeností s procesem transformace (Česká rozvojová agentura, 2010).

Srbsko a Černá Hora

Podle Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Srbskem a Černou Horou na období 2006-2010 se zaměřuje česká rozvojová spolupráce na sektor životního prostředí, sektor ekonomicko-průmyslového rozvoje, sektor práce a sociálních věcí, sektor dopravy a sektor zdravotnictví. Geograficky je spolupráce zaměřena především na Srbsko, konkrétně oblast centrálního (zejména region Šumádijska) a jihovýchodního Srbska.

V rámci programu rozvojové spolupráce vyvíjí ČR rozvojové intervence v následujících oblastech:

- *sektor životního prostředí* – spolupráce při odstraňování starých ekologických zátěží, spolupráce při řešení odpadového hospodářství, spolupráce při zajištění zásobování obyvatel pitnou vodou, spolupráce při předávání zkušeností s moderními

environmentálními technologiemi, při využívání alternativních zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti a spolupráce v oblasti ekologické výchovy,

- *sektor ekonomicko-průmyslového rozvoje* – spolupráce v oblasti těžby uhlí a rudních surovin, spolupráce v oblasti produkce elektrické energie, podpora plynofikace, podpora rozvoje a modernizace průmyslu, stavebnictví a infrastruktur, přenos technologií v oblasti zemědělství, lesnictví, odpadového hospodářství a oblasti zdravotní péče,
- *sektor práce a sociálních věcí* – rozvoj sociálních služeb a podpora služeb zaměstnanosti,
- *sektor dopravy* – spolupráce v oblasti železniční a silniční infrastruktury a spolupráce v oblasti městské hromadné dopravy šetrné k životnímu prostředí,
- *sektor zdravotnictví* – podpora prevence s důrazem na děti a mládež, podpora systému první pomoci a traumatologické péče, podpora léčby respiračních nemocí, péče o nastávající matky, péče o duševně nemocné a psychiatrie, prevence zneužívání antibiotik a technická podpora léčby komplikovaných zdravotních stavů.

Průřezovými tématy zahraniční rozvojové spolupráce je také podpora začlenění Srbska a Černé Hory do Evropské unie, předávání zkušeností s transformací, posilování kapacit veřejné správy a občanské společnosti, ochrana životního prostředí (Česká rozvojová agentura, 2010).

Vietnam

Dle České rozvojové agentury je rozvojová spolupráce zaměřena na sektor životního prostředí, sektor sociální péče, zemědělský sektor a sektor průmyslu a obchodu. Geograficky se rozvojová pomoc ČR zaměřuje na středovietnamskou provincii Thua Thien–Hue.

Podle Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou na období 2006-2010 se zaměřuje česká rozvojová spolupráce na následující oblasti:

- *sektor životního prostředí* – spolupráce v oblasti řešení starých ekologických zátěží, spolupráce v oblasti ochrany vod a spolupráce v oblasti nakládání s odpady,
- *sektor sociální péče* – rehabilitace osob a sociální stabilizace rodin a komunit postižených dioxiny, podpora rovného postavení žen a mužů ve společnosti, zlepšení

postavení etnických menšin, podpora rozvoje trhu práce a odborného vzdělávání včetně posilování kapacit vietnamských státních institucí,

- *zemědělský sektor* – pomoc při zavádění kvalitnější a efektivnější zemědělské produkce, problematika zdravotní nezávadnosti a kvality potravin, lesnictví,
- *sektor průmyslu a obchodu* – vybavenost zdravotnickou technikou, spolupráce v kožedělném a obuvnickém průmyslu, alternativní zdroje energie.

Průřezovými tématy v rámci rozvojových programů je posilování vzájemných ekonomických, kulturních a společenských vztahů, podpora komunitního rozvoje a rozvoje lidských zdrojů v nejchudších venkovských oblastech, posilování kapacit veřejné správy a uplatňování principů udržitelného rozvoje (Česká rozvojová agentura, 2010).

Zambie

Podle Programu rozvojové spolupráce mezi Českou republikou a Zambií na období 2006-2010 se rozvojová spolupráce zaměřuje především na zdravotnický sektor. Toto zaměření reaguje na naléhavou potřebu zlepšení zdravotního vztahu místních obyvatel a podporuje snahu o dosažení Rozvojových cílů tisíciletí. Z geografického hlediska míří česká pomoc na Západní provincii, což je nejproblémovější oblast Zambie.

V letech 2006-2010 se program zaměřoval především na dvě oblasti: podporu základní zdravotní péče na venkově s důrazem na péči o matku a dítě a podporu kvality chirurgických zákroků v nemocnicích. Zdravotnictví v Západní Provincii se potýká s nedostatkem kvalifikovaných zdravotnických pracovníků a nedostatečným počtem zdravotnických zařízení (které navíc mají velmi nízkou kvalitu a nedostatečné zdravotnické vybavení). Rozvojová spolupráce ČR se tedy zaměřuje na rekonstrukci, rozšiřování a vybavování zdravotních středisek, přičemž je důraz kladen především na oddělení péče o matku a dítě. V rámci programů probíhá také školení a výcvik zdravotnického personálu a zřizování ubytovacích kapacit pro personál i v odlehlých venkovských oblastech. Neméně důležitým prvkem programů je také prohloubení komunikace mezi venkovskými a okresními zdravotnickými středisky, které by umožnily přenos informací o nejvážnějších případech vyžadujících odborný zásah a převoz pacientů do okresních nemocnic. Spolupráce se samozřejmě zaměřuje i na zvýšení kvality chirurgických zákroků s hlavním zaměřením na porodní a poporodní komplikace a zřízení adekvátních chirurgických pracovišť s následnou péčí o pacienty.

Průřezovými tématy v rámci programů spolupráce je také posilování kapacit státní správy, podpora občanské společnosti, posílení rovnoprávnosti mužů a žen a zaměření na udržitelnost životního prostředí (Česká rozvojová agentura, 2010).

3.3. Rozvojové projekty

Spolupráce s tzv. projektovými zeměmi probíhá prostřednictvím individuálních projektů, které však do značné míry tvoří ucelený, promyšlený celek, a navazují také na další bilaterální i multilaterální aktivity ČR v dané zemi.

V současné koncepci zahraniční rozvojové spolupráce pro roky 2010-2017 jsou mezi projektové země zařazeny Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestina a Srbsko (Ministerstvo zahraničních věcí, 2010).

Gruzie

Podle České rozvojové agentury se rozvojová spolupráce sektorově zaměřuje na zdravotnictví, zemědělství, sektor životního prostředí a komunitního rozvoje.

V roce 2008 došlo k ozbrojenému konfliktu mezi Gruzii a Ruskem. Česká republika poskytla Gruzii pomoc především v odstraňování následků tohoto konfliktu. Přesuny stovek tisíců uprchlíků enormně zatížily systém zdravotní péče. Česká rozvojová pomoc pomohla v roce 2009 udržet dostupnost zdravotní péče a zlepšit její kvalitu (především vybavení praktických lékařů a operačních sálů). Aktuální projekty ve zdravotnictví se zaměřují na podporu prevence a včasného odhalení rakoviny u žen v provincii Samegrelo a Shida Kartli. V oblasti životního prostředí se česká spolupráce zaměřila v roce 2010 na strategický plán rozvoje laboratorní kontroly pitných vod a zajištění dostupnosti vody v tzv. nárazníkové zóně a na elektrifikaci odlehlých horských oblastí s využitím obnovitelných energetických zdrojů a optimalizaci městské hromadné dopravy v městě Tbilisi. V sektoru zemědělství proběhl v roce 2010 projekt „Posilování kapacit a technická podpora zemědělského servisního centra v Martvili“. Podobný projekt s názvem „Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci Imeretinského kraje“ se zaměřuje na spolupráci mezi farmáři, podporuje školení, zvyšování kapacit a kooperaci zemědělců v rámci příbuzných oborů. Na spolupráci mezi zemědělci se zaměřuje také projekt „Podpory spolupráce a rozvoje kapacit drobných zemědělců a farmářů v západní Gruzii“ (provincie Imereti a Samegrelo). Další projekt

podporující drobné zemědělce v okrese Khulo je zacílen na kooperativní hospodaření a vznik servisního centra (Česká rozvojová agentura, 2010).

Kambodža

Podle ČRA se rozvojová spolupráce v Kambodži zaměřuje především na vyrovnaní kambodžského dluhu. ČR se zaměřuje zejména na životní prostředí a sociální rozvoj zahrnující vzdělávání, sociální a zdravotnické služby v oblasti Takeo.

Kambodžská vláda se zaměřila na vysokou úmrtnost matek při porodu a úmrtnost dětí do 5 let věku, což je jeden z největších problémů Kambodži. Na to zareagovala také česká rozvojová spolupráce, která prostřednictvím projektů usiluje o zlepšení dostupnosti a kvality zdravotní a nutriční péče o matku a dítě a rozvoj sociální péče a vzdělávání pro zdravotně postižené děti. V současnosti probíhá také projekt rozvoje tržního odvětví prostřednictvím bioplynáren pro zajištění udržitelných zdrojů energie (Česká rozvojová agentura, 2010).

Kosovo

Podle ČRA zahrnuje česká rozvojová spolupráce aktivity v oblastech ekonomického a sociálního rozvoje. České projekty podporují začleňování zrakově a sluchově postižených do společnosti (prostřednictvím odborných seminářů, workshopů a kurzů). Dále probíhají také projekty na inkluzi (zahrnutí) dětí z národnostní a kulturních menšin do vzdělávacího systému, aby se zvýšily jejich šance na úspěšné dokončení základní školy. V oblasti životního prostředí ČR realizuje projekt výstavby čistírny odpadních vod v Harilaçi. Projekt obsahuje výstavbu čistírny, vyškolení personálu na obsluhu čistírny, realizaci osvětové kampaně, poskytnutí technické pomoci, která povede ke snížení znečištění odpadních vod a zajištění dlouhodobě udržitelného systému nakládání s odpadními vodami.

V roce 2010 byl také realizován projekt odstraňování starých ekologických zátěží především v oblasti průmyslového parku v Mitrovici (Česká rozvojová agentura, 2010).

Palestinská autonomní území

V rámci české rozvojové spolupráce jsou realizovány především rozvojové projekty navazující na rekonstrukční pomoc v roce 2008 v oblasti ekonomického rozvoje a životního prostředí (Ministerstvo zahraničních věcí, 2011).

V letech 2006-2011 probíhal dlouhodobý projekt elektrifikace guvernoraátu Tubás (Česká republika od roku 1996 zrealizovala elektrifikaci třiceti vesnic v této oblasti). V rámci projektu je také prováděna údržba a modernizace instalovaných zařízení. Projekt se zasloužil o zvýšení životní úrovně zdejších obyvatel především díky zefektivnění jejich zemědělské produkce. Na období 2011-2013 jsou naplánovány projekty v oblasti ochrany vodních zdrojů a zajištění přístupu k pitné vodě, projekty zaměřené na udržitelné zdroje energie, přenos technologií a ochranu půdy a vodních zdrojů (Ministerstvo zahraničních věcí, 2011).

Srbsko

Podle ČRA se česká rozvojová spolupráce prostřednictvím projektů zaměřuje na oblasti životního prostředí, sociálního a ekonomického rozvoje (včetně zdravotní péče a dopravy). Je také vyvíjena spolupráce v procesu ekonomické transformace a vstupu Srbska do Evropské unie.

V letech 2009-2011 byl realizován projekt zaměřený na modernizaci vybraných železničních přejezdů s cílem zvýšení bezpečnosti na těchto přejezdech. V letech 2010-2011 byl realizován projekt zaměřený na zvyšování kvality a dostupnosti zdravotní péče v regionu Šumadija (Česká rozvojová agentura, 2010).

Aktuálně probíhající projekty se zaměřují na zlepšení systému nakládání s odpadem ve městě Valjevo prostřednictvím výstavby překládací stanice pro komunální odpad se sběrným dvorem. V sektoru životního prostředí se angažuje také projekt zaměřený na zlepšení přístupu k pitné vodě v obci Osečina-Belotić. Pro obyvatelstvo městské části Belotić je voda ze studen dosud jediným zdrojem pitné vody. Cílem projektu je napojení městské části Belotić na normám odpovídající distribuční systém pitné vody města Osečina. V energetickém sektoru je spuštěn rozsáhlý 3letý projekt na zvýšení energetické efektivity při vytápění nemocnice ve městě Valjevo. Cílem projektu je napojení nemocnice na síť centrálního zásobování teplem. Ve zdravotnickém sektoru je realizován projekt zaměřený na prevenci rakoviny u žen v regionu Šumadija (Česká rozvojová agentura, 2010).

3.4. Projekty ČRA v prioritních sektorech

V této kapitole jsou uvedeny probíhající projekty České rozvojové agentury podle prioritních sektorů. V každém ze sektorů se vždy detailněji zaměřují na největší projekty.

Tab. 3.1 Projekty v sektoru obecné ochrany životního prostředí

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Gruzie	Posílení připravenosti na extrémní výkyvy počasí	2011-2013	ČHMÚ, Glomex MS, Aquatest a.s.	12 722 205
Moldavsko	Modernizace informačního systému protipovodňové ochrany	2010-2012	Aquatest a.s.	20 711 891
Celkem				33 434 096

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

V tomto sektoru se blíže zaměřuji na projekt probíhající v Moldavsku pod úplným názvem „Obnova monitorovací staniční sítě v povodí řeky Prut - modernizace informačního systému protipovodňové ochrany“.

Řeka Prut způsobila v letech 2008 a 2010 během povodní velké škody na majetku a ztráty lidských životů. Tento projekt se zaměřuje na vybudování sítě měrných stanic průtoků vody, které umožní včasné varování obyvatel před nebezpečím povodní. Primárním cílem projektu je vytvoření monitorovací sítě pro řeku Prut, druhotným cílem je potom demonstrace vhodného technického přístupu využitelného i u dalších povodí v Moldavsku. V roce 2011 byly uvedeny 4 monitorovací stanice do testovacího provozu. Během roku 2012 bude staniční síť dokončena a přejde do běžného provozu.

Projekt je realizován v letech 2010-2012 firmou Aquatest a.s. Celkový rozpočet na projekt je 20 711 891 Kč (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.2 Projekty v sektoru obchodu a dalších služeb

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Mongolsko	Standardy pro měření času a délky	2011-2013	ÚNMZ	17 500 000
Srbsko	Podpora výroby sýrů v oblasti Pešter/Sandžak	2011-2013	Trading s.r.o.	12 441 214
Celkem				29 941 214

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

Pro roky 2011-2013 je v Mongolsku naplánován projekt pod názvem „Zavedení standardů pro měření času a korekce národních primárních standardů pro měření délky“. Projekt realizuje Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ) s celkovým rozpočtem 17 500 000 Kč. První část projektu zaměřená na zlepšení standardů

přesného časů a frekvencí¹⁹ je realizována v letech 2011-2012, druhá část projektu zaměřená na vytvoření standardů pro měření délky²⁰ bude realizována v roce 2013 (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.3 Projekty v sektoru sociální infrastruktury a služeb

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Kambodža	Posilování komunitní podpory pro postižené děti	2010-2012	Charita ČR	3 231 190
Kosovo	Integrace zrakově postižených do společnosti	2011-2012	Člověk v tísni o.p.s.	5 300 000
	Inkluzivní vzdělávání v Kosovu	2011-2013	Člověk v tísni o.p.s.	13 000 000
Moldavsko	Dodávka serverů pro National Employment Agency	2011	DAAC SYSTÉM s.r.l.	484 766
	Podpora tvorby národní koncepce pro práci s opuštěnými dětmi	2010-2012	Charita ČR	10 375 000
	Zvýšení kvality a dostupnosti zdravotně-sociálních služeb domácí péče	2011-2013	Charita ČR	10 500 000
Mongolsko	Podpora přístupu k lékařské péči v odlehlých oblastech	2011-2013	Člověk v tísni o.p.s., Charita ČR	10 500 000
Vietnam	Vzdělání a multiplikace sítě trenérů odborného vzdělávání	2011-2013	Klub Hanoi, o.s.	8 316 736
Zambie	Udržitelná péče o sirotky	2011-2013	Člověk v tísni o.p.s.	5 998 809
Celkem				67 706 501

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2011, vlastní zpracování

Největším (nejnákladnějším) projektem v sektoru sociální infrastruktury a služeb je projekt s názvem „Inkluzivní vzdělávání v Kosovu“. Projekt realizuje Člověk v tísni, o.p.s. v letech 2011-2013 s celkovým rozpočtem 13 000 000 Kč.

Projekt se zaměřuje na zapojení dětí z různých národnostních a kulturních menšin (převážně romské, aškétské a egyptské komunity) do kosovského vzdělávacího systému. Prostřednictvím vzdělávacího centra v lokalitách Fushe Kosovo a Istog dostávají děti podporu vzdělání s cílem zvýšení jejich šance na dokončení základního vzdělání. Jednou z částí projektu je také vytvoření pracovních skupin prosazujících na místní úrovni implementaci *Strategie pro integraci romských, aškétských a egyptských komunit v Kosovu 2007-2017* (Česká rozvojová agentura, 2010).

¹⁹ Důležité zejména pro elektrárny, televizní a rozhlasové stanice, telekomunikační společnosti, systémy řízení letového provozu, počítačové sítě apod.

²⁰ Důležité pro strojírenství a odvětví průmyslu všeobecně.

Tab. 3.4 Projekty v sektoru průmyslu, těžby surovin a stavebnictví

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Vietnam	Rozvoj sklářského průmyslu	2011	GET, s.r.o.	1 140 000
Celkem				1 140 000

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2011, vlastní zpracování

Projekt pod názvem „Rozvoj sklářského průmyslu ve středním Vietnamu“ byl realizován v roce 2011 v provincii Thua-Thien Hue. Projekt realizovala společnost GET s.r.o. s rozpočtem 1 140 000 Kč. Obsahem projektu bylo školení pro pracovníky vietnamských specializovaných institucí působících v oblasti využívání nerostných surovin, převážně sklářských písků (Česká rozvojová agentura).

Tab. 3.5 Projekty v sektoru výroby a dodávky energie

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Bosna a Hercegovina	Podpora rozvoje energetiky	2012	Báňské projekty Ostrava, a.s.	1 950 000
	Využití obnovitelných zdrojů energie	2011-2013	EKO-CZT Nemila	35 950 000
Gruzie	Obnovitelné zdroje energie	2011-2013	Glomex MS	6 446 000
Kambodža	Rozvoj trhu s bioplynárnami	2011-2013	ČvT	14 000 000
Mongolsko	Úprava vody v tepelné elektrárně	2011-2013	Bohemia Müller	36 417 340
Palestina	Středisko pro fotovoltaické aplikace ²¹			
Srbsko	Vytápění nemocnice ve Valjevu	2011-2013	MEVOS, s.r.o.	15 490 000
Vietnam	Obnovitelné zdroje energie	2011-2013	ČZU	9 000 000
Celkem				119 253 340

Zdroj: Česká rozvojová agentura, vlastní zpracování

Největší projekt v sektoru výroby a dodávky energie nese název „Modernizace velínu a zařízení měření a regulace chemické úpravy vody pro elektrárnu č. 4 v Ulánbátaru“. Projekt je realizován v hlavním mongolském městě Ulánbátar v letech 2011-2013 firmou Bohemia Müller s.r.o. s celkovým rozpočtem 36 417 340 Kč. Cílem projektu je zvýšení kvality vody (instalací přístrojů pro chemickou úpravu vody) a stabilizace výkonu elektrárny, což by mělo vést k zajištění dostatečného množství vody do systému ústředního topení pro region Ulánbátar (Česká rozvojová agentura, 2010).

²¹ V současné době (květen 2012) probíhá výběrové řízení, takže bližší informace k projektu nejsou zveřejněny.

Tab. 3.6 Projekty v sektoru vzdělávání

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Afghánistán	Střední zemědělské školství	2011-2013	ČvT	12 600 000
Angola	Podpora základního školství	2009-2012	ČvT, Allkon	47 710 306
Etiopie	Odborné vzdělání v kožedělnictví	2011-2013	ČvT	9 000 000
	Vzdělání na základních a vyšších školách	2011-2013	ČvT	11 000 000
Mongolsko	Vzdělání v učňovském školství	2011-2013	ČvT, Charita, ČZU	12 000 000
Zambie	Vzdělání sociálně ohrožených dětí	2011-2013	Njovu o.p.s.	5 234 000
Celkem				97 544 306

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

Největším projektem v sektoru vzdělání je „Podpora základního školství v odlehlých okresech provincie Bié“ realizovaný v Angole v letech 2009-2012. Projekt realizují Člověk v tísni o.p.s. a Allkon s.r.o. s celkovým rozpočtem 47 710 306 Kč (Česká rozvojová agentura, 2010).

Cílem projektu je zvýšit podíl gramotného obyvatelstva s dokončeným kvalitním základním vzděláním a tím zvýšit životní úroveň na venkově provincie Bié. V rámci projektu má být realizována výstavba nových základních škol, vyškolení jejich učitelů a zvýšení gramotnosti obyvatel odlehlých venkovských oblastí. Celý projekt přispívá k zavedení vládní reformy školství, jejíž cílem je zpřístupnění základního vzdělání pro všechny děti do roku 2015, sjednocení osnov a strukturování systému základních škol. Člověk v tísni vyvíjí v rámci projektu aktivitu v oblasti zvyšování gramotnosti obyvatel (tzv. alfabetizační kurzy) a školení učitelů s cílem posílit jejich odborné a pedagogické schopnosti. Firma Allkon s.r.o. realizovala v letech 2009-2010 výstavbu pěti základních škol. Nyní i nadále probíhají kurzy pro zvyšování gramotnosti obyvatel a kurzy pro učitele pod záštitou organizace Člověk v tísni (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.7 Projekty v sektoru zdravotnictví

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Bosna a Hercegovina	Rozvoj cévní chirurgie	2012-2013	Výběrové řízení	8 000 000
Etiopie	Rozvoj nemocnice v Alabě	2011-2012	ADRA o.s.	6 400 143
Gruzie	Prevence rakoviny u žen	2011-2013	Charita ČR	10 937 614
	Podpora domácí pečovatelské péče	2011	Charita ČR	753 000
Kambodža	Zdraví pro matky a děti	2010-2012	ČvT	4 550 000
	Nutriční péče pro děti do 5 let	2010-2012	Magna Děti v tísní o.p.s.	2 133 305
Srbsko	Prevence rakoviny u žen	2010-2012	Charita ČR	10 500 000
Vietnam	Vybavení nemocnice (Hai Phong)	2011	Hospimed s.r.o.	2 000 000
	Vybavení pro Ortopedické a rehabilitační centrum pro děti	2011	Hospimed s.r.o.	1 000 000
Zambie	Vzdělávání porodních asistentek	2009-2012	Arciedézní charita Praha	23 570 000
Celkem				69 844 062

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

Podle ČRA probíhá největší projekt v sektoru zdravotnictví v Zambii pod názvem „Vzdělávání porodních asistentek pro Západní provincii“. Projekt je realizován v letech 2009-2012 Arciedézní charitou Praha s celkovým rozpočtem 23 570 000 Kč.

Projekt se zaměřuje na snížení úmrtnosti matek a novorozenců v Západní provincii zapříčiněné nízkou dostupností a kvalitou zdravotních služeb (a nedostatkem kvalifikovaného personálu). V rámci projektu byl v letech 2009-2010 zřízen studijní obor Porodní asistentka na zdravotní škole Lewanika, dále byl dodán zdravotnický materiál a vybavení do partnerských zdravotnických zařízení a nákup vybavení pro školní knihovnu. V letech 2010-2011 byla postavena a vybavena studentská ubytovna. V letech 2011 a 2012 byly v rámci projektu zajištěny dodávky zdravotnického vybavení pro porodní a poporodní oddělení Všeobecné nemocnice Lewanika a dále byl financován chod studijního oboru (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.8 Projekty v sektoru zásobování vodou a sanitace

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Bosna a Hercegovina	Přístup k pitné vodě (obec Lukavac)	2011-2013/12	MEVOS, s.r.o.	27 000 000
	Zlepšení odpadového hospodářství	2011-2013	GEOtest, a.s.	18 000 000
Etiopie	Dlouhodobý přístup k vodě (Alaba)	2011-2013	ČvT	6 000 000
	Rozvoj inženýrské geologie a hydrogeologie	2010-2012	Aquatest, a.s.	6 769 120
	Zásobování pitnou vodou (Sidama)	2011-2013	Ircon s.r.o., Aquatest a.s., GEOtest a.s.	22 998 544
Kosovo	Výstavba čistírny odpadních vod	2011-2013	Ircon s.r.o.	9 432 551
Moldavsko	Náprava ekologických zátěží (pesticidy)	2011-2012	DEKONTA, a.s.	12 800 000
	Nakládání s odpadními vodami (město Cimișlia)	2011-2013	Ircon s.r.o., TopolWater s.r.o.	18 793 000
	Nakládání s odpadními vodami (město Nisporeni)	2010-2012	CIR o.s., TopolWater s.r.o., Kubíček VHS s.r.o.	24 998 000
	Nakládání s odpadními vodami (město Vulcănești)	2010-2012	Ircon s.r.o., TopolWater s.r.o.	18 240 000
	Průzkum a sanace lokalit znečištěných ropnými látkami	2010-2012	Dekonta a.s.	20 600 000
Mongolsko	Průzkum a sanace průmyslového areálu (Ulánbátar)	2010-2012	Dekonta a.s.	17 000 000
	Zásobování pitnou vodou (Ulánbátar)	2011-2013	Vodní zdroje a.s.	15 176 300
	Management vodních zdrojů	2011-2013	Charita ČR	847 530 ²²
	Vybudování nových zdrojů vody	2010-2012	GEOMIN družstvo a.s.	14 993 370
Srbsko	Rozvoj odpadového hospodářství	2010-2012	VHS Brno a.s., MEVOS s.r.o.	13 848 502
	Přístup k pitné vodě	2011-2013	VHS Brno a.s.	6 002 000
Celkem				253 498 917

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

Největší projekt v sektoru zásobování vodou a sanitace je realizován v Bosně a Hercegovině pod názvem „Zajištění přístupu k pitné vodě v obci Lukavac“. Projekt realizuje firma MEVOS s.r.o. v letech 2011-2013/14 s rozpočtem 27 000 000 Kč (Česká rozvojová agentura, 2010).

Obec využívá vodu vyčerpanou z jezera, upravenou zastaralými technologiemi. Tato voda nesplňuje současné hygienické parametry a obsahuje nadměrné množství oxidu dusíku

²² Rozpočet na rok 2011, celková výše rozpočtu v době psaní práce nebyla neupřesněna.

a manganu. Cílem projektu je zlepšení systému vodního hospodářství a zdravotních a hygienických standardů. V rámci projektu by mělo dojít k realizaci jednoho vrtu, výstavbě sběrného bazénu a čerpací stanice, propojovacího potrubí mezi vrtem a sběrným bazénem, nové úpravní vody a 3km vodovodu ze sběrného bazénu do úpravní vody (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.9 Projekty v sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Bosna a Hercegovina	Zvýšení výroby mléka	2010-2013	Několik realizátorů ²³	39 800 000
Etiopie	Ochrana půdy a vodních zdrojů	2010-2012	MENDELU	11 600 000
	Podpora drobných zemědělců a vzdělávání v zemědělství	2011-2013	ČvT	10 250 000
	Podpora poradenských služeb	2011-2013	ČZU	9 737 500
	Podpora zemědělství a nakládání s přírodními zdroji	2011-2013	ČvT	11 000 000
	Trvale udržitelné hospodaření s půdními, lesními a vodními zdroji	2010-2012	MENDELU	12 722 000
	Potravní soběstačnost domácností	2011-2013	Charita ČR	11 000 000
Gruzie	Podpora kooperativního hospodaření mezi zemědělci	2011-2012	ČvT	1 990 090
	Spolupráce a rozvoj kapacit drobných zemědělců	2011-2012	ČvT	2 000 000
	Zemědělské servisní centrum	2011-2012	Charita ČR	4 000 000
Moldavsko	Rozvoj ekologického zemědělství	2011-2013	ČvT	5 700 000
	Zvyšování konkurenceschopnosti a efektivity malých/středních zemědělců	2011-2013	ČZU	9 000 000
Mongolsko	Identifikace hospodářských zvířat	2010-2012	ČZU	14 200 000
	Zvýšení kvality rostlinné produkce	2011-2012	ČvT	10 098 357
	Rozvoj odborného zemědělského poradenství	2011-2012	ČvT	11 000 000
	Záchrana ohrožených druhů fauny	2011-2013	Zoo Praha	8 500 000
Zambie	Umělá inseminace a zvýšení užitkovosti plemen skotu	2011-2013	Chovatelské družstvo Impuls	8 418 870
Celkem				181 016 817

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

²³ Svět jako domov; Ing. Berka; N.O.P.O.Z.M., s.r.o.; CIRA CZ spol. s r. o.; Sdružení pro projekt 'Dodávka březích jalovic zemědělcům v severovýchodní Bosně (pod vedením GMP s.r.o); FARMA (USAID a Sida); Milcom, a. s.; Prunus Zvornik; CRP; Ircon, s.r.o.

Podle ČRA probíhá největší projekt v sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu v Bosně a Hercegovině. Projekt „Zvýšení výroby mléka v severovýchodní Bosně“ je realizován v letech 2010-2013 s celkovým rozpočtem 39 800 000 Kč. Na projektu se podílí několik realizátorů: Sdružení pro projekt „Dodávka březích jalovic zemědělcům v severovýchodní Bosně (pod vedením GMP s.r.o.), Svět jako domov, N.O.P.O.Z.M. s.r.o., Ing. Berka, CIRA CZ spol. s r.o., Milcom a.s., FARMA (Sida a USAID), Prunus Zvornik, CRP a Ircon s.r.o.

Projekt směřuje k naplnění priority Bosny a Hercegoviny v oblasti zemědělství, tedy dosažení soběstačnosti ve výrobě mléka. Cílem projektu je zvýšení výroby mléka drobných chovatelů skotu. Prostřednictvím projektu by chovatelé měli získat znalosti o správné výživě a péči o skot a výrobě kvalitního mléka. V roce 2010 prošlo 15 vybraných výrobců mléka školením o národních a mezinárodních normách bezpečnosti potravin. Tito výrobci také obdrželi mechanizaci pro rostlinnou a živočišnou výrobu, která jim pomůže zkvalitnit výrobu mléka a zvýšit výrobu krmiv. V roce 2011 pokračovala školení farmářů o správné zemědělské praxi a probíhaly dodávky březích jalovic a zemědělské mechanizace pro živočišnou výrobu. Tyto aktivity jsou realizovány také v roce 2012 (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.10 Projekty v sektoru státní správy a občanské společnosti

Země	Zaměření rozvojové spolupráce	Období	Organizace	Rozpočet (v Kč)
Bosna a Hercegovina	Podpora volného pohybu zboží a zvýšení bezpečnosti výrobků	2012-2013/14	ÚNMZ	6 000 000
	Podpora ekonomického rozvoje v zemědělství	2011-2013	Několik realizátorů ²⁴	9 000 000
Moldavsko	Aktualizace strategie regionálního rozvoje	2011-2013	DHV CR, s.r.o.	1 440 000
Celkem				16 440 000

Zdroj: Česká rozvojová agentura, 2010, vlastní zpracování

Podle ČRA probíhá největší projekt v sektoru státní správy a občanské společnosti v Bosně a Hercegovině pod názvem „Podpora ekonomického rozvoje v zemědělství v Bosně a Hercegovině ve spolupráci s USAID a Sida“.

²⁴ SVU Praha/Jihlava, Univerzita Sarajevo, Exploring Bosnia, Regionální poradenská služba Bratunac

Projekt je realizován v letech 2011 – 2013 (s možností prodloužení) s celkovým rozpočtem 9 000 000 Kč. Na projektu se podílí více realizátorů: SVU Praha/Jihlava, Univerzita Sarajevo, Exploring Bosnia a Regionální poradenská služba Bratunac.

Cílem projektu je podpora ekonomického rozvoje v zemědělství. V roce 2011 proběhlo v rámci projektu odborné školení zaměstnanců bosenských laboratoří pro kvalitativní testování medu, které proběhlo v ČR. V témže roce proběhlo regionální školení zaměřující se na posklizňovou úpravu zeleniny a ovoce. V roce 2012 probíhají aktivity podporující vývoz mléka a mléčných výrobků (Česká rozvojová agentura, 2010).

Tab. 3.11 Přehled celkové přijaté pomoci ODA v letech 2000-2010 (v mil. USD)

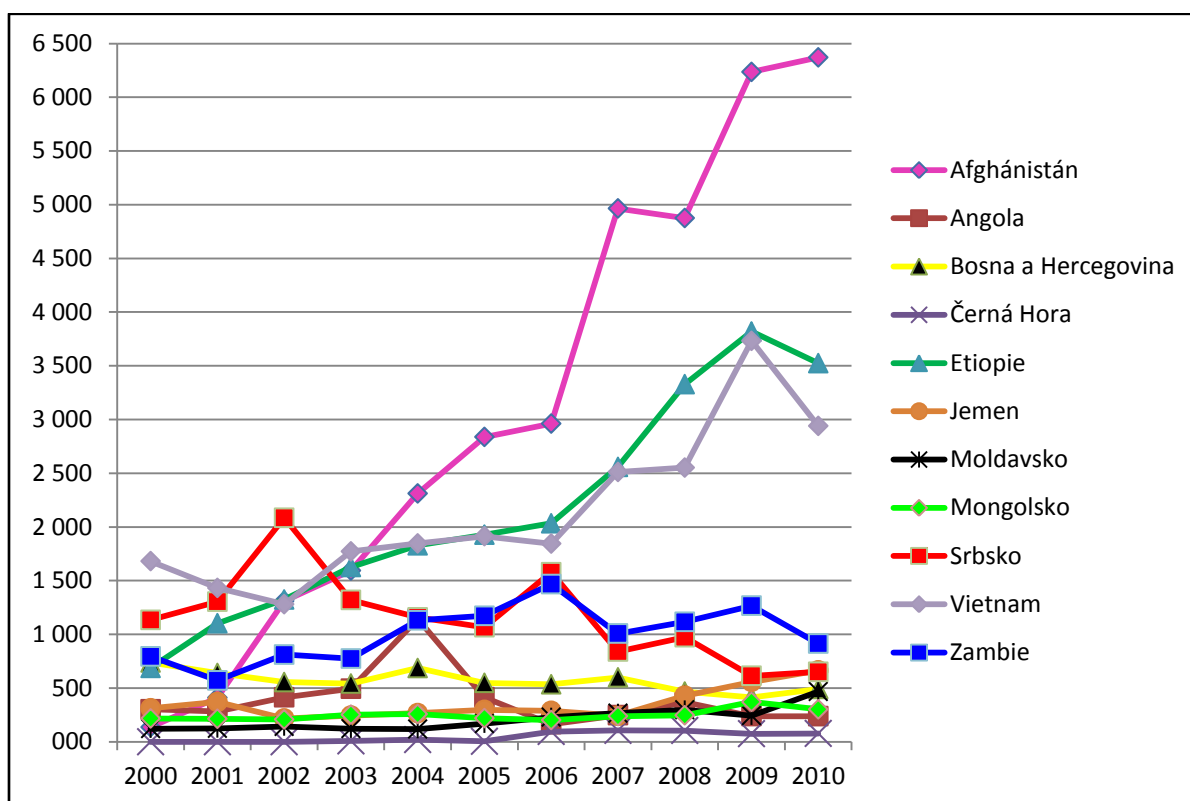
Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Afghánistán	136,01	410,36	1 309,77	1 593,67	2 311,49	2 837,62	2 961,67	4 964,72	4 875,07	6 235,26	6 370,56
Angola	302,21	282,73	414,03	493,73	1 144,46	414,57	163,52	247,67	368,82	238,71	238,23
Bosna a Hercegovina	737,93	640,08	555,78	541,92	686,22	548,52	534,98	599,49	466,93	414,31	491,89
Černá Hora	8,14	20,13	3,86	95,59	105,65	104,86	75,03	77,44
Etiopie	687,22	1 103,13	1 324,38	1 626,43	1 828,37	1 927,83	2 033,56	2 558,42	3 328,70	3 818,83	3 524,20
Jemen	311,28	370,39	216,75	243,80	266,43	296,53	287,41	242,56	429,61	557,85	664,23
Moldavsko	122,50	124,76	142,61	122,30	118,51	169,11	229,73	266,29	297,56	243,58	467,87
Mongolsko	216,96	213,61	207,80	252,05	257,96	219,59	202,26	238,63	246,46	370,98	301,97
Srbsko	1 134,27	1 304,18	2 084,64	1 320,18	1 157,71	1 066,36	1 577,62	839,96	973,15	614,04	650,73
Vietnam	1 681,36	1 431,95	1 280,22	1 771,91	1 846,31	1 913,46	1 844,54	2 510,94	2 551,93	3 731,69	2 940,08
Zambie	794,65	570,84	811,33	774,54	1 130,47	1 172,05	1 467,54	1 007,84	1 116,24	1 267,06	914,17

Zdroj: OECD stats, vlastní úprava

Z výše uvedené tabulky 3.11 lze vyčíst, že ODA plynoucí do Afghánistánu a Etiopie měla v letech 2000-2010 čistě rostoucí trend. Výjimkou byl pouze rok 2010, kdy v Etiopii došlo k poklesu objemu přijaté pomoci. U dalších zemí však byly v jednotlivých letech zaznamenány výkyvy v objemu přijaté pomoci. Změny v objemu přijaté rozvojové pomoci jsou patrné z grafu 3.1.

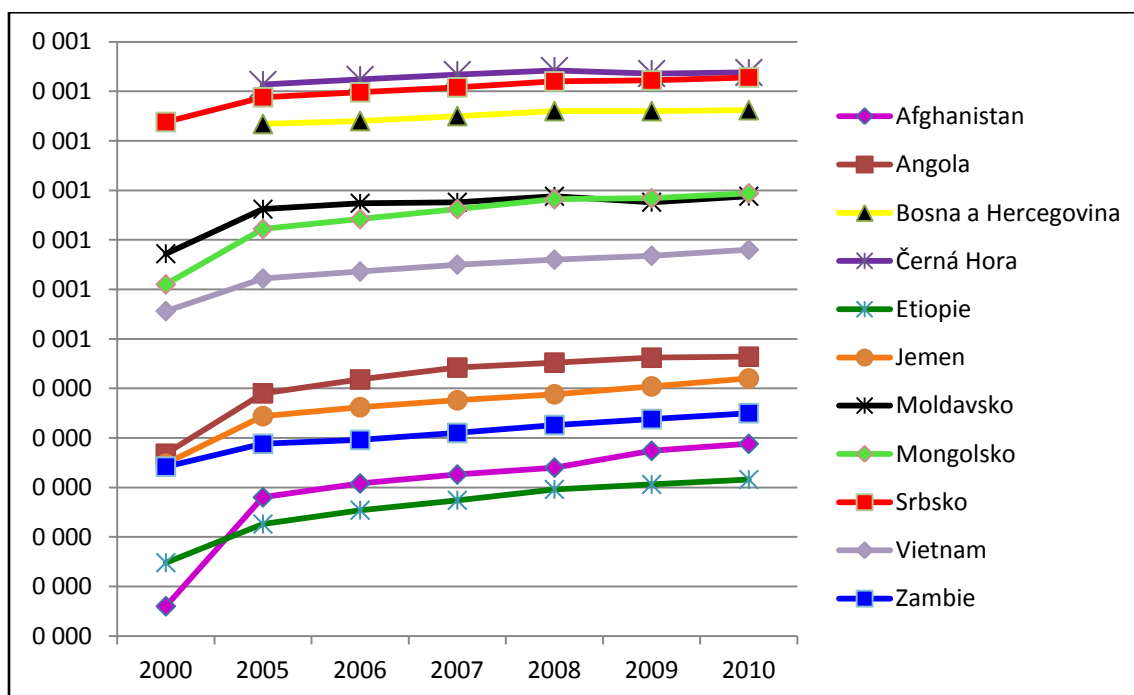
Hlavním cílem všech rozvojových (pomoc přijímajících) zemí je zvyšování kvality života místních obyvatel, proto je v grafu 3.2 pro srovnání zařazen také vývoj Indexu lidské chudoby. Všechny pozorované země v období 2000 a 2005-2010 zaznamenávaly pozitivní změnu HDI, výjimkou byl pouze mírný pokles indexu v Moldavsku v roce 2009.

Graf 3.1 Přehled celkové přijaté ODA v letech 2000-2010 (v mil. USD)



Zdroj: OECD stat, vlastní zpracování

Graf 3.2 Přehled Indexu lidského rozvoje v letech 2000 a 2005-2010



Zdroj: UNDP, vlastní zpracování

4. Empirická analýza vlivu rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj

Celá předchozí kapitola byla věnována rozvojové spolupráci České republiky. Objem poskytnuté pomoci z ČR však představuje pouze zlomek celkového množství pomoci. Model používaný pro analýzu vlivu rozvojové pomoci na ekonomický rozvoj zemí by mohl zahrnovat pouze prioritní, popř. projektové země spolupráce České republiky a objem celkové pomoci směřujících do těchto zemí. Vzhledem k cíli mé diplomové práce je vhodnější zkoumat vliv rozvojové pomoci na rozvoj všech přijímajících zemí. Proto je do modelu zahrnut kompletní vzorek zemí přijímajících oficiální rozvojovou pomoc.

Analýzou dopadu rozvojové pomoci na ekonomický růst se od roku 2000 zabývalo několik studií.

V roce 2000 provedli Craig Burnside a David Dollar analýzu vztahu mezi rozvojovou pomocí, hospodářskou politikou a růstem HDP. V rámci práce zkoumali hypotézu, že rozvojová pomoc má vliv na ekonomický růst, ale její dopad je podmíněn stejnými politikami, které ovlivňují samotný růst. Chudé země se zdravými hospodářskými politikami mají z těchto politik přímý prospěch a rozvojová pomoc v tomto prostředí potom tento růst ještě zrychluje. Ve velmi narušených ekonomikách je však rozvojová pomoc rozptýlena v neproduktivních vládních výdajích. Také záleží, jakým způsobem je pomoc využita, zda je investována s cílem zvýšení domácí produkce nebo je spotřebována. Pokud je pomoc investována, pak bude účinná. Motivace k investování kapitálu i následná produktivita kapitálu jsou přitom ovlivněny různými distorzemi politik, které mohou snížit návratnost kapitálu. Čím méně je těchto distorzí, tím bude dopad rozvojové pomoci větší.

Výsledky práce naznačují, že rozvojová pomoc by mohla být efektivnější, pokud by byla podmíněna dobrou politikou. To znamená, že rozvojová pomoc bude mít pozitivní vliv na ekonomický růst, pokud bude směřována do zemí provádějící dobrou fiskální, monetární a obchodní politiku. V případě, že jsou tyto politiky prováděny špatně, má rozvojová pomoc velmi malý vliv. Autoři práce také zjistili, že kvalita prováděných politik nemá vliv na alokaci pomoci, resp. donoři neupřednostňují země s dobře prováděnými politikami. Toto zjištění společně s faktem, že bilaterální pomoc má silnou pozitivní korelaci se spotřebou vlády, může vysvětlovat tak nízký dopad rozvojové pomoci na ekonomický růst (Burnside, Dollar, 2000).

Z předchozí studie vychází také Easterly (2003). Používá stejnou specifikaci jako Burnside a Dollar ale přidává více dostupných dat. Na základě regresní analýzy vzorku

rozšířeného o nová data tvrdí, že koeficient vzájemného působení mezi rozvojovou pomocí a politikou je nevýznamný a nemůže tedy potvrdit tvrzení, že pomoc funguje v prostředí s dobrou hospodářskou politikou. Easterly také kritizuje definování pojmu „dobré politiky“ použité v předchozí studii, jelikož právě její definice je podle něj značně problematická.

Otázku, zda „zahraniční pomoc opravdu funguje“ si položil ve své studii také Riddell (2007). Důvodem, proč je obtížné najít jasnou odpověď, je podle něj nedostatek a nepřesnost dat (týkající se pomoci, snižování chudoby i rozvoje). Dalším důvodem je fakt, že nelze s určitostí přidělit zásluhu na změně (pozitivní i negativní) právě rozvojové pomoci, jelikož zároveň působí spousta dalších faktorů ovlivňujících ekonomický a sociální rozvoj země. Navíc dochází k časovým zpožděním mezi realizací rozvojové intervence a jejím dopadem na růst, resp. rozvoj. Podoba rozvojové pomoci se v čase mění, přičemž trvá až několik let, než se projeví efekt pomoci. Podle Riddella přitom pro hodnocení rozvojových intervencí vycházíme z dnešních poznatků a používáme aktuálně důležitá kritéria, která ale nebyla zahrnuta do původních projektů. Dodává, že velký objem pomoci měl pozitivní vliv a pomohl chudým lidem. Na druhé straně měla pomoc také škodlivý nebo téměř žádný vliv. Riddell však připouští, že odpověď na otázku „*Funguje rozvojová pomoc?*“ je zatím stále neznámá a doporučuje se zaměřit raději na otázku „*Jak učinit rozvojovou pomoc pro chudé země účinnější?*“. Jedním z klíčových závěrů je fakt, že pozitivní efekt pomoci je silně závislý na vlastnictví a závazcích k rozvojovým projektům a programům na straně příjemce. Naopak zapojení dárce je často značně kontraproduktivní. Riddell dále poukazuje na zvýšené transakční náklady²⁵ zapříčiněné stále rostoucím počtem dárců a projektů a jejich nedostatečnou koordinaci. A třetím klíčovým bodem je nesystematický a iracionální způsob přidělování pomoci, kdy velká část mezinárodní pomoci není směřována tam, kde je nejvíce potřeba nebo kde může přinést největší změnu (Riddell, 2007).

4.1. Regresní analýza: metody a data

Seger a Hindls (1995, s. 168) říkají, že regresní analýza slouží k poznání a matematickému popisu jednostranných a vzájemných statistických závislostí. „Jedná se o situaci, kdy proti sobě stojí vysvětlující (nezávisle) proměnná v úloze „příčin“ a vysvětlovaná (závisle) proměnná v úloze „následků“. V těchto případech bývá zvykem zkoumat obecné tendence ve změnách vysvětlovaných proměnných vzhledem ke změnám

²⁵ Tyto náklady způsobují rozdíl mezi částkou vykázanou dárce a částkou, kterou skutečně obdrží příjemce.

vysvětlujících proměnných. Snahou je odpovědět na otázky, které se týkají formy změn např. vysvětlované proměnné y při změnách vysvětlující proměnné x .“

Seger a Hindls (1995, s. 175) dále tvrdí, že hlavním cílem regresní analýzy je nalezení regresní funkce. Jedná se o „idealizující“ (hypotetickou) matematickou funkci, která co nejlépe vyjadřuje charakter závislosti a co nejvěrněji zobrazuje průběh změn podmíněných průměrů závislé proměnné. „Cílem regresní analýzy je co nejlepší přiblížení empirické (vypočítané) regresní funkce k hypotetické regresní funkci.“

Parametry regresní funkce se určují prostřednictvím metody nejmenších čtverců, která spočívá na podmínce, aby součet čtverců odchylek empirických hodnot y_i závislé proměnné od teoretických hodnot Y_i byl minimální (Seger a Hindls, 1995, s. 182).

4.2. Proměnné

Ekonometrický model použitý v práci vychází z neoklasického modelu růstu. Model obsahuje celkem 5 proměnných:

- **změna hrubého domácího produktu** – představuje ekonomický růst dané země, přírůstek HDP na obyvatele v paritě kupní síly mezi lety 2010 a 2000 vypočítaný jako: $(HDP_{2010} - HDP_{2000}) / HDP_{2000}$,
- **počáteční úroveň důchodu (HDP/1 ob. v PPP v roce 2000)** – zachycuje efekt konvergence, kdy země s nižší počáteční úrovní by měly dosahovat vyššího růstu a „dohánět“ bohatší země,
- **objem oficiální rozvojové pomoci na obyvatele** – testovaná proměnná, testuji, zda s rostoucím objemem pomoci dochází k vyššímu přírůstku HDP,
- **index vzdělání** – veličina představující lidský kapitál, v modelu je vynásobena 100,
- **investice (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na HDP)** – veličina představující fyzický kapitál, který ovlivňuje tempo růstu kapitálové zásoby (Frait a Červenka, 2002).

4.2.1. Hrubý domácí produkt

Jeden ze stěžejních makroekonomických agregátů, veličina, pomocí které měříme rozsah hospodářské činnosti jednotlivých zemí.

Hrubý domácí produkt představuje součet peněžních hodnot finálních statků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku faktory umístěnými v dané zemi. U HDP nejsou bráni v potaz vlastníci těchto výrobních faktorů.

Tato hodnota v absolutním vyjádření dává přehled o ekonomické síle daného státu, po přepočtení na jednoho obyvatele hodnota zobrazuje údaje o ekonomické úrovni země, tedy ekonomické vyspělosti a životní úrovni občanů (Jurečka, Jánošíková, 2006).

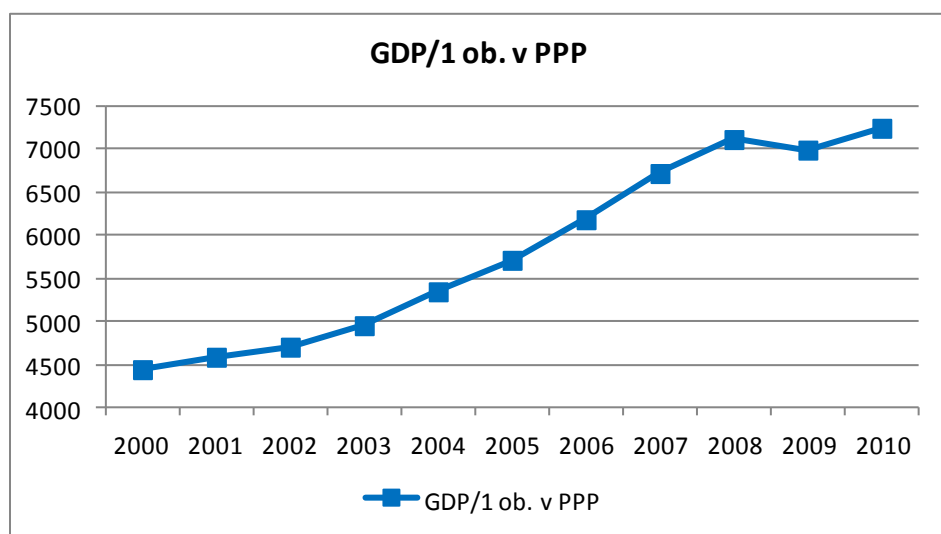
Do zkoumaného vzorku bylo z databáze Mezinárodního měnového fondu zařazeno 130 rozvíjejících se zemí. Během let 2000 až 2010 došlo v téměř všech letech (vyjma roku 2009) k meziročnímu nárůstu HDP/1 ob. v PPP. Mezi lety 2000 až 2010 došlo k průměrnému nárůstu HDP o 63 %. Kompletní údaje hrubého domácího produktu na obyvatele v paritě kupní síly pro jednotlivé země v letech 2000-2010 jsou k dispozici v Příloze č. 4.

Tab. 4.1 Průměrná výše HDP na obyvatele v paritě kupní síly (v USD)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
HDP/1 ob. v PPP (v USD)	4 442,4	4 586,7	4 703,6	4 953,0	5 346,4	5 712,0
		2006	2007	2008	2009	2010
		6 183,3	6 719,5	7 114,1	6 991,6	7 244,9

Zdroj: Mezinárodní měnový fond, 2011, vlastní úprava

Graf 4.1 Průměrná výše HDP na obyvatele v paritě kupní síly (v USD)



Zdroj: Mezinárodní měnový fond, 2011, vlastní úprava

4.2.2. Index lidského rozvoje

Alternativní ukazatel, který se zabývá měřením, jak hospodářská činnost přispívá k zdravému a dlouhému životu, obecné vzdělanosti a životní úrovni obyvatelstva. Měří tedy kvalitu života v dané zemi. Tento ukazatel od roku 1993 využívá Organizace spojených národů (OSN) v pravidelném reportu Human Development Report. V současné době maximální hodnoty 1 nedosahuje žádná země (Jurečka, Jánošíková, 2006).

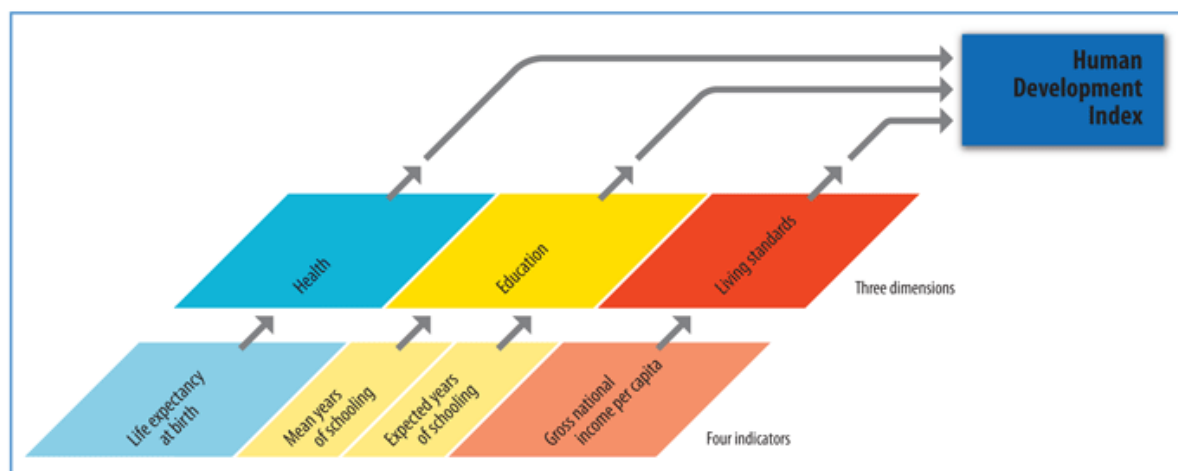
V roce 2010 došlo k revizi původní metodologie výpočtu HDI. HDI stále měří vývoj ve třech základních dimenzích – zdraví, vzdělání a příjmu. Podle staré metodologie bylo zdraví měřeno prostřednictvím očekávané délky života při narození, vzdělání kombinací gramotností populace nad 15 let a počtem lidí studujících na základních, středních a vysokých školách. Příjem (životní úroveň občana) byl měřen hrubým domácím produktem na hlavu v paritě kupní síly.

Podle nové metodologie zůstala složka zdraví zachována bez změn. Ke změnám došlo ve složkách vzdělání a příjmu. Vzdělanostní složka indexu je nyní založena na průměrném počtu let školní docházky dospělých ve věku nad 25 let (založeno na průzkumech a datech ze sčítání lidu) a předpokládaným počtem let školní docházky dětí (počítáno podle věku při zápisu na jednotlivých úrovních vzdělávání a počtu let potřebných pro každý stupeň vzdělání). Hlavním důvodem změny byl fakt, že gramotnost dospělých používána ve starém HDI byla nedostatečným měřítkem úrovně dosažených znalostí (jedná se o binární proměnnou). Zahrnutím průměrné školní docházky a očekávaných let školní docházky je možné lépe zachytit úroveň vzdělání a probíhající změny. Složka životní úrovně občana se změnila z hrubého domácího produktu na obyvatele vyjádřeného v paritě kupní síly na hrubý národní důchod na obyvatele v paritě kupní síly. Důvodem této změny je fakt, že hrubý národní produkt poskytuje přesnější ekonomický obraz mnoha rozvíjejících se zemí, protože vyjadřuje příjem vytvořený obyvateli země zahrnující mezinárodní toky, ale neobsahuje příjmy vyprodukované v zemi repatriované do zahraničí (UNDP, 2011).

Obr. 4.1 Komponenty Indexu lidského rozvoje

Components of the Human Development Index

The HDI—three dimensions and four indicators



Note: The indicators presented in this figure follow the new methodology, as defined in box 1.2.

Source: HDRO.

Zdroj: UNDP, Human Development Report 2010

Index v intervalu 0 – 1 hodnotí, jak blízko je země k dosažení 3 cílů:

- průměrná délka života 83,4 let – střední délka života (pozorovaná maximální hodnota ukazatele v období 1980-2010),
- vzdělání – průměrný počet let školní docházky dospělých ve věku 25 let a předpokládaný počet let školní docházky dětí (počítáno jako průměr obou dílčích složek),
- přiměřená životní úroveň každého občana - HNP na 1 obyvatele v paritě kupní síly, vyjádřeno v amerických dolarech (UNDP, 2011).

U všech 3 dílčích částí indexu jsou stanoveny fixní minimální a maximální hodnoty uvedené v následující tabulce.

Tab. 4.2 Minimální a maximální hodnoty pro konstrukci HDI

Dílčí část indexu	Minimum	Maximum
Průměrná délka života (v letech) - DŽ	20,0	83,4
Průměrná školní docházka (v letech)	0,0	13,1
Očekávaná školní docházka (v letech)	0,0	18,0
HNP/1 obyvatele v PPP (v \$)	100,0	107 721,0

Zdroj: UNDP, Human development report 2011, vlastní úprava

Pro výpočet jednotlivých částí indexu se používá následující vzorec²⁶:

$$HDI_x = \frac{\text{aktuální hodnota} - \text{minimální hodnota}}{\text{maximální hodnota} - \text{minimální hodnota}}$$

Konečnou hodnotu indexu získáme dosazením dílčích hodnot do následujícího vztahu:

$$HDI = (1/3 HDI_{DŽ} \cdot 1/3 HDI_{vzdělání} \cdot 1/3 HDI_{HNP})$$

Podle hodnoty indexu rozdělujeme země do 4 skupin:

- ekonomiky s velmi vysokou úrovní lidského rozvoje – $HDI \geq 0,793$,
- ekonomiky s vysokou úrovní lidského rozvoje – $HDI = < 0,793$ a $\geq 0,698$,
- ekonomiky se střední úrovní lidského rozvoje – $HDI = < 0,698$ a $\geq 0,522$,
- ekonomiky s nízkou úrovní lidského rozvoje – $HDI = \leq 0,510$ (UNDP, 2011).

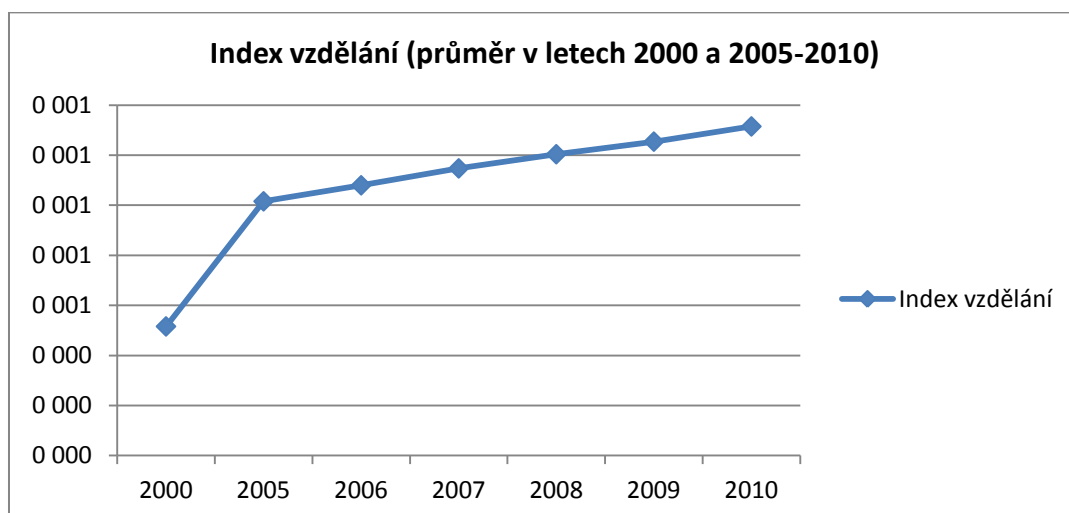
V níže uvedené tabulce a grafu jsou uvedeny průměrné hodnoty indexu vzdělání 129 zemí v letech 2000 a 2005-2010.

Tab. 4.3 Průměrný index vzdělání v letech 2000 a 2005-2010

Rok	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Index vzdělání	0,492	0,542	0,548	0,555	0,560	0,565	0,571

Zdroj: UNDP, 2011, vlastní zpracování

Graf 4.2 Průměrný index vzdělání v letech 2000 a 2005-2010



Zdroj: UNDP, 2011, vlastní zpracování

²⁶ Pro výpočet hrubého domácího produktu používáme stejný vzorec, ale vycházíme z logaritmovaných hodnot.

4.2.3. Objem přijaté rozvojové pomoci

Údaje o oficiální rozvojové pomoci jsou k dispozici ve statistické databázi OECD. Aktuální databáze obsahuje objem přijaté pomoci 160 přijímajících zemí.

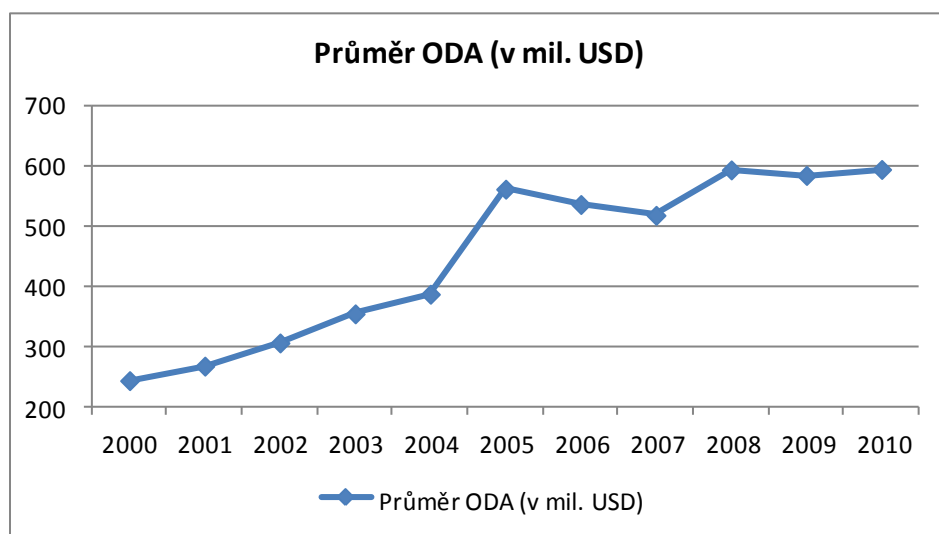
Tab. 4.4 Průměr oficiální rozvojové pomoci (v mil. USD)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr ODA (v mil. USD)	243,8	267,9	306,4	354,7	387,3	561,6	536,2	518,2	593,6	584,4	594,4

Zdroj: OECDstat, 2012, vlastní úprava

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, vyjma roku 2007 dochází k pravidelnému meziročnímu růstu objemu oficiální rozvojové pomoci. Během let 2000 a 2010 se jedná o téměř 144% růst.

Graf 4.3 Průměr oficiální rozvojové pomoci (v mil. USD)



Zdroj: OECDstat, 2012, vlastní úprava

Tab. 4.5 Největší příjemci ODA (průměr v mil. USD v letech 2000-2010)

Země	ODA (v mil. USD)	Podíl na ODA
Irák	5 662,95	8,00%
Afghánistán	3 091,47	4,37%
Nigerie	2 394,11	3,38%
Etiopie	2 160,10	3,05%
Vietnam	2 136,76	3,02%
Kongo, demokratická republika	2 003,03	2,83%
Tanzanská sjednocená republika	1 957,50	2,77%
Pákistán	1 877,96	2,65%
Indie	1 676,46	2,37%
Mosambik	1 550,03	2,19%
Palestinské území	1 522,99	2,15%
Čína	1 421,55	2,01%
Súdán	1 390,46	1,97%
Indonésie	1 341,04	1,90%
Bangladéš	1 336,15	1,89%
Uganda	1 298,19	1,84%
Egypt	1 178,20	1,67%
Srbsko	1 156,62	1,63%
Ghana	1 133,41	1,60%
Zambie	1 002,43	1,42%
Ostatní	33 454,19	47,29%
Celková ODA	70 745,61	100,00%

Zdroj: OECDstat, 2012, vlastní úprava

Z tabulky 4.4 je patrné, že do výše uvedených zemí směřovalo v období 2000-2010 průměrně téměř 53 % oficiální rozvojové pomoci. Zbylých 47 % ODA plynulo do 140 zemí. Kompletní přehled toků oficiální rozvojové pomoci do jednotlivých zemí v letech 2000-2010 je uveden v Příloze č. 6.

Pro sestavení modelu je však zapotřebí místo těchto absolutních hodnot provést přepočet výše ODA na jednoho obyvatele. Následující tabulka 4.6 představuje 20 největších příjemců ODA/1 obyvatele.

Tab. 4.6 Pořadí 20 největších příjemců ODA/1 obyvatele (v USD)

Země	ODA/1 ob.
Mayotte	1 706,33
Palau	1 547,81
Maršallový ostrovy	1 157,51
Tuvalu	1 154,59
Mikronésie, federativní státy	1 018,06
Palestinské území	425,60
Kapverdy	341,09
Šalomounovy ostrovy	338,41
Dominika	338,01
Tonga	295,88
Samoa	285,16
Vanuatu	268,76
Seychely	267,37
Grenada	248,45
Kiribati	243,16
Svatý Tomáš a Princův ostrov	240,52
Východní Timor	223,91
Svatý Kryštof a Nevis	217,45
Irák	203,17
Ostrovy Turks a Caicos	181,35
Průměr ODA/1 obyvatele	113,48

Zdroj: OECDstat, 2012, vlastní úprava

Země Mayotte, Palau, Maršallový ostrovy a Tuvalu průměr oficiální rozvojové pomoci na obyvatele převyšují více než desetinásobně, pátá země Federativní státy Mikronésie se k tomuto číslu také blíží. Do těchto 5 zemí plyne každoročně v průměru více než 1000 USD na obyvatele. Průměrná výše ODA/1 obyvatele v letech 2000-2010 je uvedena v Příloze č. 7 ²⁷.

4.2.4. Investice

Tvorba hrubého kapitálu (dříve hrubé domácí investice) zahrnuje výdaje na doplnění základního jmění ekonomiky a čistou změnu zásob. Stálá aktiva zahrnují zhodnocení pozemků, stroje a zařízení, výstavbu silnic, železnic apod. včetně škol, úřadů, nemocnic, soukromých obytných bytů, komerčních a průmyslových staveb. Zásoby představují zásoby zboží v držení firmy za účelem pokrytí dočasných nebo neočekávaných výkyvů ve výrobě nebo prodeji. Podle SNA 1993 je za kapitál považováno také čisté pořízení cenností. Ukazatel vyjadřuje procentní podíl tvorby hrubého kapitálu k HDP (Světová banka, 2012).

²⁷ Z důvodu nedostupných dat byl proveden přepočtení ODA/1 obyvatele pouze u 149 zemí.

Tab. 4.7 Průměr tvorby hrubého kapitálu v letech 2000-2010

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Investice (v % k HDP)	21,24	21,51	20,98	21,90	22,50	23,47	23,73	25,12	25,79	24,09	24,30

Zdroj: Světová banka, 2012, vlastní úprava

Tyto údaje byly čerpány z databáze Světové banky a zahrnovaly celkem 129 rozvíjejících se zemí. Kromě let 2002 a 2009 měla tvorba hrubého kapitálu vzestupný trend mezi jednotlivými lety. Kompletní přehled tvorby hrubého kapitálu v jednotlivých letech je uveden v Příloze č. 8.

4.3. Ekonometrická analýza

4.3.1. Popisná statistika

Jak již bylo řečeno v podkapitole 4.2., ekonometrický model použitý v práci obsahuje celkem pět proměnných. Závislou proměnnou je přírůstek HDP na obyvatele v PPP mezi lety 2010 a 2000 (HDPzměna). Vysvětlujícími proměnnými je počáteční úroveň HDP/1 ob. v PPP z roku 2000 (HDPpoč), objem oficiální rozvojové pomoci na obyvatele (ODA_1ob), index vzdělání (Vzdělání) a tvorba hrubého kapitálu (Investice). V modelu jsou proměnné přírůstek HDP, objem ODA a investice zahrnuty ve formě průměru údajů pro jednotlivé země za roky 2000-2010. U proměnné index vzdělání byl z důvodu nedostupnosti dat použit průměr z let 2000 a 2005-2010.

V původním modelu bylo zahrnuto celkem 129 zemí. Během testování modelu jsem však byla nucena odstranit některá pozorování s extrémními hodnotami. Výsledný model zahrnuje celkem 118 zemí, resp. 118 pozorování. S modelem jsem pracovala v programu SPSS (PASW Statistic 18).

Tab. 4.8 Popisná statistika modelu

	Počet pozorování	Minimum	Maximum	Průměr	Směrodatná odchylka
HDPzměna	118	-25,41	172,78	64,8774	33,99234
HDPpoč	118	213,20	18241,95	4460,0241	4163,18676
ODA_1ob	118	-1,41	295,88	60,9253	61,22056
Vzdělání	118	15,24	89,83	56,0857	17,91357
Investice	118	5,48	39,01	22,4061	5,53106

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Průměrná hodnota změny HDP byla 64,88 % (nejblíže se k průměru blížily Černá Hora a Mauricius). Nejnižší přírůstek HDP/1 ob. – 25,41 % dosáhlo Zimbabwe, nejvyšší přírůstek HDP 172,78 % byl zaznamenán v Bělorusku. Průměrná hodnota počátečního HDP/1 obyvatele je 4 460 USD (nejblíže se k průměru blížila Bosna a Hercegovina a Guyana). Nejnižší úroveň počátečního HDP na obyvatele byla v Demokratické republice Kongo ve výši 213,20 USD, nejvyšší úrovně 18 241,95 USD dosáhl Bahrajn. Průměrná výše oficiální rozvojové pomoci činila 60,93 USD, okolo této výše se pohybovala ODA přijatá Laosem a Belize. Nejnižší objem oficiální rozvojové pomoci na obyvatele přijalo Thajsko ve výši – 1,41 USD²⁸, nejvyšší ODA/1 ob. směřovala do Tongy ve výši 295,88 USD. Průměrný index vzdělání dosahoval 56,1, kterému bylo nejblíže Svazijsko a Turecko. Nejnižší index vzdělání byl v Nigeru (15,24), naopak nejvyšší index vzdělání byl ve Slovinsku (89,83). Minimální hodnota tvorby hrubého kapitálu k HDP je 5,48 % (Zimbabwe), maxima 39 % dosáhl Svatý Kryštof a Nevis. K průměru 22,4 % se nejvíce přiblížily Etiopie a Makedonie.

4.3.2. Analýza extrémních hodnot

Testy analýzy extrémních hodnot u jednotlivých proměnných odhalil několik extrémních a odlehlých hodnot. Model jsem o extrémní hodnoty očistila vyřazením daných pozorování ze vzorku. Konečný model tedy pracuje se 118 pozorováními.

Grafické výstupy analýzy extrémních hodnot (boxploty) jsou uvedeny v Příloze č. 9.

4.3.3. Korelační analýza

Prostřednictvím jednoduché korelační analýzy jsou testovány vždy dvojice proměnných – závislá a jedna z nezávislých proměnných. Výsledkem korelační analýzy je koeficient korelace, který měří těsnost vztahu proměnných. Tento koeficient může nabývat hodnot od mínus 1 až do 1. Čím více se blíží koeficient korelace v absolutní hodnotě jedné, tím je daná závislost silnější, čím více se blíží k nule, tím je závislost volnější²⁹ (Seger a Hindls, 1995, s. 213).

²⁸ Do modelu byly zahrnuta čistá ODA, kterou snižují poskytnuté půjčky

²⁹ Pokud je koeficient korelace roven -1, mezi proměnnými existuje funkční nepřímá závislost. Pokud je koeficient korelace roven 0, jedná se o lineární nezávislost (nekorelovanost) proměnných. Pokud je koeficient korelace roven jedné, hovoříme o přímé funkční lineární závislosti mezi proměnnými.

Tab. 4.9 Korelační matice

		HDPpoč	ODA 1ob	Vzdělání	Investice
HDPzměna	Pearsonův kor. koeficient	-,138	-,127	,151	,351*
	Statistická významnost	,137	,170	,102	,000
	Počet pozorování	118	118	118	118

* korelace je významná na 1% hladině významnosti

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Z korelační analýzy tohoto modelu vyplývá, že koeficient korelace mezi změnou hrubého domácího produktu na obyvatele a počátečním hrubým domácím produktem na obyvatele je záporný (-0,138). Tímto byl potvrzen předpoklad neoklasického modelu, který říká, že chudší země rostou rychleji, tedy čím je nižší počáteční HDP/ob. tím dochází k větší změně HDP/ob. Koeficient korelace změny hrubého domácího produktu na obyvatele a objemem přijaté rozvojové pomoci je -0,127. Jedná se tedy opět o záporný koeficient, tzn., že mezi proměnnými je nepřímá závislost. Podle tohoto koeficientu korelace se zdá, že země s vysokým přílivem oficiální rozvojové pomoci nedosáhly vysokého přírůstku hrubého domácího produktu na obyvatele a vyšší změnu HDP/ob. zaznamenaly spíše země s nízkým objemem oficiální přijaté pomoci. Koeficient korelace mezi změnou hrubého domácího produktu na obyvatele a vzděláním je 0,151, mezi těmito proměnnými existuje tedy relativně volná přímá funkční závislost. Korelační koeficient mezi HDP/ob. a investicemi je 0,351, což znamená, že mezi těmito proměnnými existuje těsnější přímá funkční závislost.

Korelaci mezi jednotlivými proměnnými jsem otestovala také graficky. Grafy korelace jsou uvedeny v Příloze č. 10.

4.3.4. Verifikace modelu

a) Testování heteroskedasticity

Heteroskedasticita znamená měnlivost rozptylu náhodných složek (a reziduí). Jedná se o situaci, kdy je porušena podmínka konečného a konstantního rozptylu náhodných složek.

V modelu jsem heteroskedasticitu testovala graficky. Tyto grafické testy jsou uvedeny v příloze č. 11.

b) Testování multikolinearity

Multikolinearita představuje vzájemnou závislost mezi proměnnými. Multikolinearitu jsem testovala prostřednictvím VIF³⁰ testu.

Test multikolinearity prokázal, že v modelu se multikolinearita nenachází, jelikož VIF je menší než 5. Koeficienty modelu jsou uvedeny v Příloze č. 12.

c) Testování normality reziduí

Dalším z testů je tzv. test normality reziduí. Jedná se o otestování předpokladu, že náhodná složka má normální „Gaussovo rozdělení“ se střední hodnotou rovnou nule. Pro tento test jsem využila nejjednodušší způsob ověření platnosti podmínky – histogram standardizovaných reziduí. Tato rezidua jsou odhadem náhodné složky a jejich histogram by měl mít tvar funkce hustoty Gaussova rozložení.

V provedeném grafickém testování (v Příloze č. 12) je patrná vysoká špičatost, z toho lze usoudit, že jde o normální rozdělení.

d) Testování chybné specifikace Ramsey-RESET test

Správnou specifikaci modelu jsem ověřila prostřednictvím Ramsey-RESET testu. Chybná specifikace může nastat např. nezapojením zásadní vysvětlující proměnné, zahrnutím nepodstatných vysvětlujících proměnných nebo špatnou funkční formou.

Nejdříve jsem vytvořila dvě nové proměnné (nestandardizované predikované hodnoty na druhou a na třetí), poté jsem vypočetla F_{vyp} dle vztahu:

$$\frac{(R^2_{\text{new}} - R^2_{\text{old}}) / df_1}{(1 - R^2_{\text{new}}) / df_2},$$

kde R^2 představuje koeficienty determinace vztahující se k novému a starému modelu. df_1 je počet nově zařazených vysvětlujících proměnných a df_2 je rozdíl mezi počtem pozorování a počtem koeficientů v novém modelu.

Na základě výsledku testu přijímám hypotézu H_0 , že původní model je tedy správně specifikován. Postup testování specifikace modelu je uveden v Příloze č. 13.

³⁰ Variance Inflation Factor (Inflační faktor rozptylu) – hodnota vypovídá o intenzitě, formě a stupni vlivu multikolinearity na odhadované vlastnosti metody nejmenších čtverců. O multikolinearitě hovoříme v případě, že VIF je větší než 5.

4.3.5. Výsledek regresní analýzy

Pro první regresi jsem použila závislou proměnnou – změnu HDP/ob. a neoklasické nezávislé proměnné (vycházející z neoklasické teorie růstu), tedy počáteční úroveň HDP/ob., vzdělání a investice.

Tab. 4.10 Shrnutí modelu 1

Model	R	Koeficient determinace	Očištěný koeficient determinace	Standardní chyba odhadu
1	,484 ^a	,234	,214	30,12996

a. Nezávislé proměnné: (Konstanta), Investice, HDPpoc, Vzdelani

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Koeficient determinace modelu je nízký (0,234), což však bývá u průřezových regresí obvyklé.

Tab. 4.11 Anova modelu^b 1

Model		Součet čtverců	Stupně volnosti	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	31700,241	3	10566,747	11,640	,000 ^a
	Residual	103490,833	114	907,814		
	Total	135191,074	117			

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Model je jako celek statisticky významný, což vyplývá z Tab. 4.10, sloupce Sig.

Tab. 4.12 Koeficienty modelu^a 1

Model		Nestandardizované koeficienty		t	Sig.
		B	Standardní chyba		
1	(Constant)	-3,798	13,633	-,279	,781
	HDPpoc	-,003	,001	-4,006	,000
	Vzdelani	,615	,204	3,011	,003
	Investice	2,218	,525	4,227	,000

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Z tabulky, konkrétně podle sloupce Sig. vyplývá, že všechny proměnné použité v modelu jsou na 1% hladině významnosti statisticky významné. Beta koeficient počáteční úrovně HDP/1 ob. je záporný, čím nižší je počáteční úroveň HDP ekonomiky, tím vyšších přírůstků HDP daná ekonomika dosahuje. Beta koeficient vzdělání je kladný, čím je vyšší, tím

daná ekonomika dosahuje vyšších přírůstků HDP. Beta koeficient investic je dle očekávání také kladný, čím vyšší je tvorba hrubého kapitálu, tím jsou přírůstky HDP vyšší.

V druhé regresi jsem k předcházejícím proměnným přidala další proměnnou ODA – objem přijaté oficiální rozvojové pomoci.

Tab. 4.13 Shrnutí modelu 2

Model	R	Koeficient determinace	Očištěný koeficient determinace	Standardní chyba odhadu
1	,533 ^a	,284	,259	29,26375

a. Nezávislé proměnné: (Konstanta), ODA_1ob, HDPpoc, Investice, Vzdelani

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Z tab. 4.12 vyplývá, že zavedením proměnné ODA došlo k zvýšení koeficientu determinace modelu na 0,284.

Tab. 4.14 Anova modelu^b 2

Model	Součet čtverců	Stupně volnosti	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	38421,572	4	9605,393	11,216	,000 ^a
Residual	96769,503	113	856,367		
Total	135191,074	117			

a. Nezávislé proměnné: (Constant), ODA_1ob, HDPpoc, Investice, Vzdelani

b. Závislá proměnná: HDPzmena

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Tab. 4.15 Koeficienty modelu^a 2

Model	Nestandardizované koeficienty		t	Sig.
	B	Standardní chyba		
1 (Constant)	-4,441	13,243	-,335	,738
HDPpoc	-,004	,001	-4,202	,000
Vzdelani	,658	,199	3,306	,001
Investice	2,499	,519	4,811	,000
ODA_1ob	-,127	,045	-2,802	,006

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

Model je jako celek statisticky významný. Beta koeficient oficiální rozvojové pomoci na obyvatele je záporný.

Do obecného tvaru regresní funkce:

$$\hat{y} = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta}_1 x_1 + \hat{\beta}_2 x_2 + \hat{\beta}_3 x_3 + \dots + \hat{\beta}_k x_k + \hat{u}_t, \quad (4.1)$$

dosazují vypočítané Beta koeficienty:

$$\widehat{HDP_{změna}} = -4,441 - 0,004(HDP_{poč}) + 0,658(Vzdělání) + 2,499(Investice) - 0,127(ODA). \quad (4.2)$$

Beta koeficienty vyjadřují odhadnutou průměrnou změnu závislé proměnné v případě, že se daná nezávislá proměnná zvýší o jednotku a ostatní nezávislé proměnné zůstanou fixní. V daném modelu dojde v případě zvýšení počáteční úrovně ke snížení změny HDP. Čím nižší je počáteční úroveň HDP, tím jsou zaznamenávány vyšší přírůstky HDP. Naopak, čím je počáteční úroveň HDP vyšší, tím pomaleji ekonomika roste. V daném modelu mají však nejsilnější vliv na změnu HDP investice. Čím je tvorba hrubého kapitálu vyšší, tím rychleji ekonomika roste. Oficiální rozvojová pomoc změnu HDP v daném modelu ovlivňuje negativně. Čím vyšší rozvojovou pomoc modelová ekonomika přijme, tím menší změny HDP dosáhne. Lze se domnívat, že země, do kterých plyne vyšší objem oficiální rozvojové pomoci, nedosahují vysokého přírůstku hrubého domácího produktu na obyvatele a vyšší změnu HDP/ob. zaznamenávají spíše země s nízkým objemem oficiální přijaté pomoci. Z tohoto pohledu se může zdát, že příčinou malých změn HDP je právě vysoký objem přijaté pomoci, kterou přijímající ekonomiky nedokáží efektivně využít. V tomto případě je však zapotřebí vzít v úvahu také opačnou kauzalitu. Tzn., že finanční prostředky jsou směřovány právě do ekonomik dlouhodobě zaznamenávající nízký růst (malé přírůstky HDP) za účelem „nastartování“ či podpory výkonnosti daných ekonomik. Tedy, že oficiální rozvojová pomoc nesnižuje změnu HDP v daných ekonomikách, ale snaží se o zmírnění či překonání dlouhodobých překážek ekonomického růstu těchto ekonomik.

Přírůstek HDP na obyvatele se mezi lety 2000-2010 ve vzorku zkoumaných zemí zvýšil o 64,88 %. Průměrná oficiální rozvojová pomoc na obyvatele v letech 2000-2010 činila 60,93 USD. Pro další analýzy je zapotřebí vymezit země, které v daném období přijímaly nadprůměrnou oficiální rozvojovou pomoc, a přesto dosahovaly podprůměrné změny hrubého domácího produktu. Tyto země byly seřazeny nejdříve vzestupně dle změny HDP, na základě tohoto pořadí jim byly přiděleny koeficienty K1 (koeficient 1 získala země s nejnižším přírůstkem HDP/ob). Poté byly tyto země seřazeny sestupně podle objemu přijaté pomoci a byly jim přiděleny koeficienty K2 (koeficient 1 získala země s nejvyšším objemem

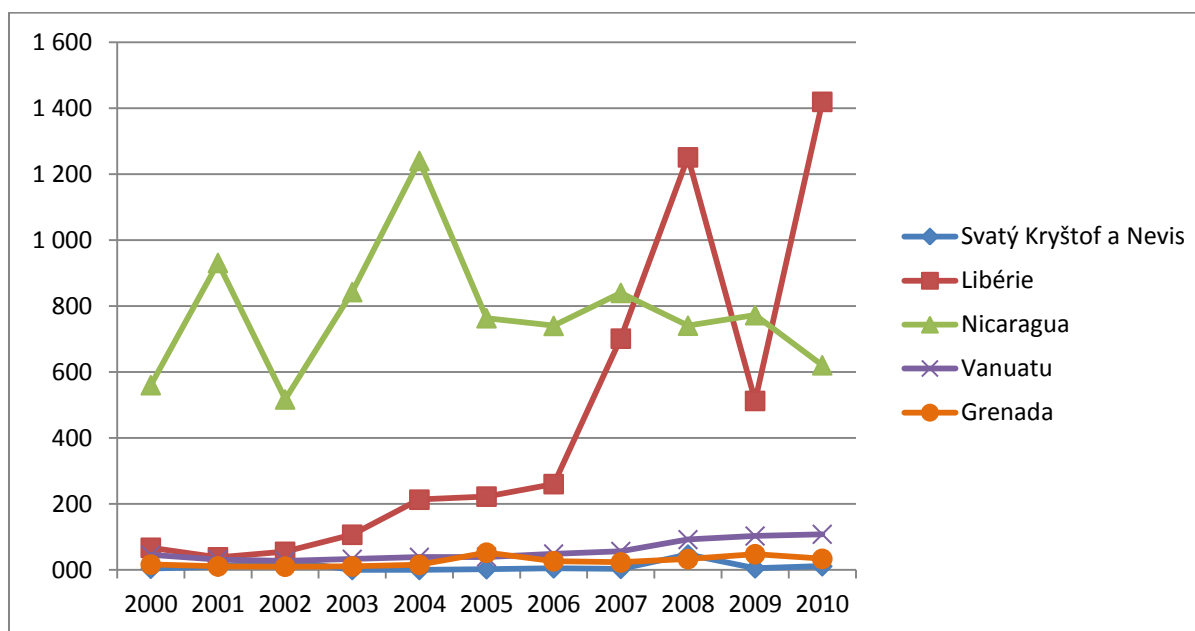
ODA/ob). Na základě součtu těchto dvou koeficientů bylo sestaveno pořadí zemí, které zaznamenaly nejnižší změnu HDP vzhledem k objemu přijaté pomoci.

Tab. 4.16 Přehled zemí s nízkou změnou HDP/ob. a vysokým objemem ODA/ob.

Země	Změna HDP (v %)	K1	ODA (v USD)	K2	Celkový koeficient
Svatý Kryštof a Nevis	20,47	8	217,45	5	13
Libérie	4,69	3	133,29	14	17
Nicaragua	18,89	7	143,53	12	19
Vanuatu	31,29	18	268,76	2	20
Grenada	35,67	22	248,45	4	26
Tonga	39,03	30	295,88	1	31
Haiti	9,04	5	76,45	34	39
Irák	43,39	36	203,17	6	42
Bahrajn	37,10	25	91,67	30	55
Džibutsko	46,36	41	122,47	18	59
Fidži	31,63	19	62,64	41	60
Antigua a Barbuda	45,97	40	99,45	24	64
Guyana	58,26	57	181,33	7	64
Honduras	40,13	32	78,16	33	65
Mauritánie	44,88	39	98,02	26	65
Kongo, rep.	53,16	47	108,04	21	68
Svatá Lucie	55,43	51	112,82	19	70
Belize	38,97	29	61,03	42	71
Senegal	43,27	35	68,98	39	74
Bolívie	47,82	44	75,99	35	79

Zdroj: OECDstat, Mezinárodní měnový fond a Světová banka, vlastní výpočty

Graf 4.4 Vývoj přijaté ODA ve vybraných zemích v letech 2000-2010 (v mil. USD)



Zdroj: OECDstat, vlastní úprava

Výše uvedený graf 4.3 zobrazuje vývoj přijaté oficiální rozvojové pomoci vybraných zemí v letech 2000-2010. Těchto 5 zemí dosahovalo nejnižšího růstu HDP na obyvatele vzhledem k vysokému objemu přijaté ODA/1 ob. V grafu 4.3 je objem oficiální rozvojové pomoci znázorněn v absolutních hodnotách bez přepočtu na počet obyvatel. Svatý Kryštof a Nevis, Vanuatu a Grenada zaznamenávaly relativně stabilní příjem ODA. Nejvyšší změnu zaznamenal Svatý Kryštof a Nevis v roce 2008, kdy došlo k nárůstu ODA o 43 mil. USD. U zemí Nicaragua a Libérie však docházelo k výrazným změnám v objemu ODA mezi jednotlivými lety. Rozvojová pomoc pro Libérii se v jednotlivých letech s výjimkou roku 2009 vždy zvyšovala. V tomto roce došlo k výraznému propadu objemu ODA (o téměř 740 mil. USD), tento propad je přisuzován světové finanční krizi. Objem rozvojové pomoci plynoucí do Nicaraguy zaznamenal v průběhu zkoumaného období více propadů – v letech 2002 (413 mil. USD), 2005 (téměř 480 mil. USD), 2008 (100 mil. USD) a 2010 (150 mil. USD).

Podobné vymezení je zapotřebí provést také pro druhou skupinu zemí, tedy země dosahující vysoké změny hrubého domácího produktu na obyvatele, do kterých směřoval nízký objem oficiální rozvojové pomoci na obyvatele. Tyto země byly seřazeny nejdříve sestupně dle změny HDP, na základě tohoto pořadí jim byly přiděleny koeficienty K1 (koeficient 1 získala země s nejvyšším přírůstkem HDP/ob). Poté byly tyto země seřazeny vzestupně podle objemu přijaté pomoci a byly jim přiděleny koeficienty K2

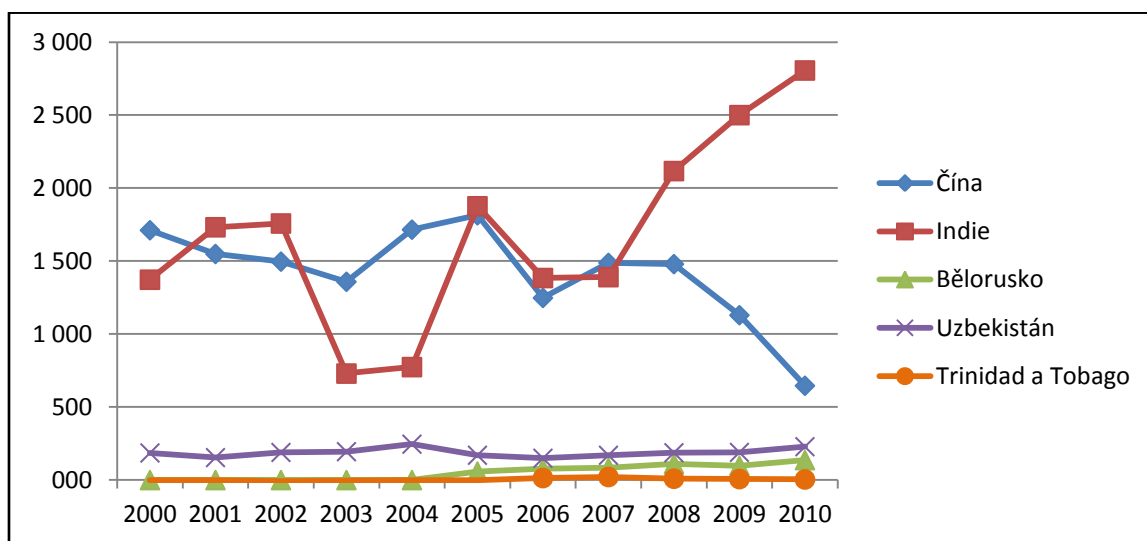
(koeficient 1 získala země s nejnižším objemem ODA/ob). Na základě součtu těchto dvou koeficientů bylo sestaveno pořadí zemí, které zaznamenaly nejvyšší změnu HDP vzhledem k nízkému objemu přijaté pomoci.

Tab. 4.17 Přehled zemí s vysokou změnou HDP/ob. a nízkým objemem ODA/ob.

Země	HDP (v %)	Koeficient	ODA (v USD)	Koeficient	Celkový koeficient
Čína	217,09	4	1,09	2	6
Indie	122,15	13	1,53	4	17
Bělorusko	172,78	6	9,60	25	31
Uzbekistán	115,13	18	7,14	17	35
Trinidad a Tobago	91,53	29	2,52	8	37
Thajsko	84,15	38	-1,41	1	39
Kazachstán	149,09	9	15,23	32	41
Panama	90,28	30	7,21	18	48
Ukrajina	103,17	25	11,36	26	51
Bangladéš	89,84	31	9,55	24	55
Írán	75,23	49	1,72	6	55
Vietnam	120,72	14	25,95	41	55
Argentina	72,89	51	2,75	9	60
Indonésie	77,98	46	5,91	15	61
Etiopie	114,40	19	29,09	47	66
Peru	84,60	36	13,83	30	66
Uruguay	75,97	47	8,26	20	67
Turecko	75,18	50	8,62	22	72
Kambodža	133,35	10	42,57	67	77
Čad	107,74	23	33,95	56	79
Tádžikistán	117,95	16	37,84	64	80
Srí Lanka	86,52	35	30,80	51	86
Maroko	79,74	43	27,05	45	88
Ekvádor	65,39	59	14,22	31	90
Súdán	80,13	42	36,01	60	102
Tanzanská sjednocená rep.	93,58	28	50,10	76	104
Tunisko	79,31	44	36,23	61	105
Moldavsko	109,58	22	58,25	85	107
Laos	107,54	24	59,45	86	110
Uganda	80,63	41	45,42	69	110
Ghana	88,86	32	52,24	80	112
Mali	81,17	40	53,94	82	122
Mauritius	67,46	57	43,76	68	125

Zdroj: OECDstat, Mezinárodní měnový fond a Světová banka, vlastní výpočty

Graf 4.5 Vývoj přijaté ODA ve vybraných zemích v letech 2000-2010 (v mil. USD)



Zdroj: OECDstat, vlastní úprava

Výše uvedený graf 4.4 zobrazuje vývoj přijaté oficiální rozvojové pomoci vybraných zemí v letech 2000-2010. Těchto 5 zemí dosahovalo nejvyššího růstu HDP na obyvatele a nejnižšího objemu přijaté ODA/1 ob. V tomto grafu je objem oficiální rozvojové pomoci znázorněn v absolutních hodnotách bez přepočtu na počet obyvatel. Bělorusko, Trinidad a Tobago a Uzbekistán zaznamenávaly relativně stabilní příjem ODA. Nejvyšší změnu z těchto zemí ve sledovaném období zaznamenal Uzbekistán v roce 2005, kdy došlo k poklesu ODA o 76 mil. USD. U Číny a Indie však mezi jednotlivými lety docházelo k výrazným změnám v objemu ODA. Rozvojová pomoc pro Čínu vykazovala spíše klesající trend. Výjimkou byl nárůst pomoci v letech 2004 (o 357 mil. USD), 2005 (98,5 mil. USD) a 2007 (o 240 mil. USD). Ostatní léta docházelo k poklesu objemu ODA. Nejvýraznější změnu přinesl rok 2006, kdy došlo k poklesu oficiální rozvojové pomoci o téměř 566,5 mil. USD. Rozvojová pomoc pro Čínu má naopak spíše rostoucí trend. Výjimkou byl pokles pomoci v letech 2003 (o 1 028 mil. USD) a 2006 (přes 490 mil. USD). Největší změnu v objemu ODA přinesl rok 2005, kdy došlo k nárůstu o 1 102 mil. USD.

Všechny země uvedené v tab. 4.18 a 4.19 potvrzují výsledky regresní analýzy provedené v této práci. Tedy, že země přijímající vyšší objem oficiální rozvojové pomoci, nedosáhly vysokého přírůstku hrubého domácího produktu na obyvatele a vyšší změnu HDP/ob. zaznamenávají spíše země přijímající nižší objem oficiální přijaté pomoci.

5. Závěr

Proces rozvojové spolupráce je realizován a široce diskutován v posledních padesáti letech. V tomto období prošlo pojetí rozvojové spolupráce mnoha změnami. Rozvojová spolupráce jako proces vznikla po 2. světové válce, kdy byla zaměřena na sledování a zlepšování dlouhodobých sociálních a ekonomických podmínek života v méně vyspělých částech světa. V 60. letech 20. století byl důraz kladen zejména na podporu ekonomického růstu a maximální využití moderních technologických a vědeckých znalostí. V roce 1960 byla založena Skupina pro rozvojovou pomoc – dnes Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC). V roce 1969 je poprvé definován pojem oficiální rozvojová pomoc (ODA). Jedná se o pomoc poskytovanou oficiálními agenturami s cílem podporovat prosperitu a ekonomický rozvoj rozvojových zemí, která má povahu spolufinancování. V 70. letech byl koncept rozvojové spolupráce rozšířen o oblast životního prostředí a využívání přírodních zdrojů. V 90. letech globalizace (a liberizace) umožnila rozšiřování výroby, obchodu a mezinárodního pohybu kapitálu. Proces rozvojové spolupráce je realizován ve všech částech dnešního světa. Jeho aktéry jsou mezinárodní finanční instituce (zejména IMF, WB apod.), agentury OSN (zejména UNDP, WHO, UNICEF) a vlády jednotlivých zemí. V rámci rozvojové spolupráce je každoročně přerozdělováno obrovské množství finančních prostředků. Jen v roce 2010 přijali příjemci oficiální rozvojové pomoci přes 92,13 mld. USD. Celkově přijali příjemci v letech 2000-2010 ODA ve výši 772,26 mld. USD.

Česká (československá) spolupráce se datuje ještě před rokem 1989, v tomto roce došlo k jejímu útlumu. V letech 1996-2000 již Česká republika realizovala projekty ve 40 zemích. Mezníkem byl rok 2002, kdy byla schválena *Koncepce zahraniční rozvojové pomoci ČR na období let 2000 – 2007* určující 20 zemí, se kterými probíhala rozvojová spolupráce. Po vstupu ČR do Evropské unie vláda schválila *Zásady zahraniční rozvojové spolupráce*, v rámci které byly stanoveny programy spolupráce s prioritními zeměmi: Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko a Černá Hora, Vietnam a Zambie. V koncepci rozvojové spolupráce ČR pro roky 2010-2017 byly jako prioritní stanoveny země: Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko a Mongolsko.

Cílem práce bylo zjistit, zda a jaký vliv má přijímaná rozvojová pomoc na ekonomický rozvoj přijímajících zemí. Tento vliv jsem zkoumala prostřednictvím průřezové regresní analýzy. Použitý ekonometrický model vychází z neoklasického modelu růstu a obsahuje 5 proměnných: změnu hrubého domácího produktu (závislá proměnná), počáteční úroveň důchodu (HDP/1 ob.), objem oficiální rozvojové pomoci na obyvatele,

index vzdělání a investice (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na HDP). Model zahrnoval 118 zemí a obsahoval data z období let 2000-2010. Výsledky regresní průřezové analýzy říkají, že země, které přijaly vyšší objem oficiální rozvojové pomoci, nedosáhly vysokého přírůstku hrubého domácího produktu na obyvatele. A naopak země, které přijaly nízký objem oficiální rozvojové pomoci, dosáhly vyššího přírůstku HDP/ob. Jedním z možných vysvětlení je, že příčinou malých změn HDP je právě vysoký objem přijaté pomoci, kterou přijímající ekonomiky nedokáží efektivně využít, čímž dochází k brzdění ekonomiky. Druhým možným vysvětlením však může být fakt, že finanční prostředky jsou směřovány především do ekonomik dlouhodobě zaznamenávajících nízké změny HDP za účelem „nastartování“ či podpory výkonnosti daných ekonomik. To znamená, že oficiální rozvojová pomoc nesnižuje změnu HDP v daných ekonomikách, ale snaží se o zmírnění či překonání dlouhodobých překážek ekonomického růstu těchto ekonomik.

Najít příčiny, proč rozvojová pomoc nefunguje, tak jak by měla, je však obtížné. Jedním z faktorů je zcela určitě nastavení politik. Rozvojová pomoc bude efektivnější a bude pozitivně ovlivňovat ekonomický růst, pokud poplyne do zemí provádějící dobrou fiskální, monetární a obchodní politiku. V opačném případě má rozvojová pomoc velmi malý vliv (např. může být rozptýlena v neproduktivních vládních výdajích apod.). Všeobecně je složité zjistit, jaký vliv má rozvojová pomoc na ekonomický růst. Je to z toho důvodu, že na ekonomický a sociální rozvoj země působí spousta dalších faktorů a je složité přisoudit vliv právě jednoho faktoru na celkovou změnu. Další problém pro evaluaci rozvojové spolupráce je časové zpoždění vznikající mezi realizací rozvojové intervence a jejím dopadem na růst (rozvoj), které dosahuje až několik let.

Doporučením může být opuštění hledání odpovědí na otázku, zda rozvojová pomoc funguje a má pozitivní vliv na ekonomický růst přijímajících zemí. Mnohem důležitější je zaměření na hledání způsobů, jak učinit rozvojovou pomoc pro chudé země účinnější, než je nyní. Jedním z prvních kroků by mělo být snížení transakčních nákladů, resp. provedení opatření zabraňujících „ztrátám“ finančních prostředků. Na tuto nutnost ukazuje nedávný případ „ztráty“ 130 mil. USD z humanitární pomoci pro Somálsko v letech 2009 a 2010. Tento krok jde ruku v ruce odstraněním korupce a nastavením transparentních a dobrých politik. Jelikož právě tyto kroky mohou nejen zefektivnit vliv rozvojové pomoci na ekonomický růst, ale zároveň ovlivňují samotný ekonomický růst země.

Seznam použité literatury

a) Monografie

ADAMCOVÁ, Lenka a Tereza NĚMEČKOVÁ, 2009. *Rozvojová ekonomika*. Praha: VŠE, Oeconomica.

ADAMCOVÁ, Nikol a kol., 2006. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky*, Praha: Tiskárna Libertas a.s.

BROHMAN, John, 1996. *Popular development : Rethinking the theory & practice of development*. Oxford : Blackwell Publishers.

CIHELKOVÁ, Eva a kol., 2009. *Světová ekonomika: Obecné trendy rozvoje*. Praha: C. H. Beck.

CIHELKOVÁ, Eva, KŘÍŽKOVÁ, Jana, KUNEŠOVÁ, Hana a David MARTINČÍK, 2001. *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*. Praha: C. H. Beck.

ČLOVĚK V TÍSNI, 2007. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: Příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Studio Winter.

EHL, Martin, 2001. *Globalizace pro a proti*. Praha: Academia.

FRAIT, Jan a Matouš ČERVENKA, 2002. *Předpoklady a faktory dynamického růstu české ekonomiky ve světle nové teorie a empirie růstu*. Národohospodářský ústav Josefa Hlávky.

KAŇÁKOVÁ, Naděžda, 2004. *Globální problémy*. Ostrava: VŠB-TUO.

KUNC, Karel a Ladislav SKOKAN, 2000. *Globální problémy*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně.

JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN, 2003. *Globální problémy a světová ekonomika*. Praha: C. H. Beck.

JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ, 2006. *Makroekonomie - Základní kurs*. Ostrava: VŠB-TUO.

LIŠKA, Václav a Daniel STAVÁREK, 2003. *Světové a regionální finanční instituce*. Praha: Professional Publishing.

LEBIEDZIK, Marian, MAJEROVÁ, Marie a Pavel NEZVAL, 2007. *Světová ekonomika*. Brno: Computer Press.

MAJEROVÁ, Ingrid, 2008. *Rozvojové ekonomiky*. Karviná: Slezská Univerzita.

RIDDEL, Roger C, 2007. *Does Foreign Aid Really Work?* Oxford: Oxford University Press.

SEGER, Jan a Richard HINDLS, 1995. *Statistické metody v tržním hospodářství*. Praha: Victoria Publishing.

VARADZIN, František a kol., 2004. *Ekonomický rozvoj a růst*. Praha: Professional Publishing.

ŽÁK, Milan a kol., 2002. *Velká ekonomická encyklopedie*, 2. rozš. vyd. Praha: Linde.

b) Elektronické publikace

BURNSIDE, Craig a David DOLLAR, 2000. Aid, Policies, and Growth. *The American Economic Review* [online]. vol. 90, č. 4, s. 847-868. Dostupné z WWW: <http://www.jstor.org/stable/117311>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2012. *Etiopie* [online]. [cit. 30. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/cra/projekty/etiopie.htm>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2012. *Gruzie* [online]. [cit. 30. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/cra/projekty/gruzie.htm>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2012. *Kambodža* [online]. [cit. 30. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/cra/projekty/kambodza.htm>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2012. *Kosovo* [online]. [30. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/cra/projekty/kosovo.htm>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2010. *Programová spolupráce* [online]. [cit. 7. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojova-spoluprace-cr-zrs/bilateralni-spoluprace/programova-spoluprace.htm>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2010. *Projekty* [online]. [cit. 20. 5. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/cra/projekty.htm>

Česká rozvojová agentura. 2009. *Rozvojová spolupráce ČR* [online]. [cit. 5. 11. 2011]. Dostupný z WWW: <http://www.czda.cz/rozvojova-spoluprace/rozvojova-spoluprace-cr-zrs.htm>

ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA, 2012. *Srbsko* [online]. [cit. 30. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.czda.cz/cra/projekty/srbsko.htm>

ČLOVĚK V TÍSNI, 2007. *Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce* [online]. [cit. 20. 8. 2011]. Dostupné z WWW: http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace_228_2.htm

ČLOVĚK V TÍSNI, 2008. *Rozvoj* [online]. [cit. 21. 8. 2011]. Dostupné z WWW: http://www.rozvojevka.cz/rozvoj_228_11.htm

ČLOVĚK V TÍSNI, 2008. *Rozvojové cíle tisíciletí* [online]. [cit. 21. 8. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.rozvojevka.cz/rozvojove-cile-tisicileti>

EASTERLY, William, 2003. Can Foreign Aid Buy Growth? *The Journal of Economic Perspectives* [online]. vol. 17, č. 3, s. 23-48. Dostupné z WWW: <http://links.jstor.org/sici?sici=0895-3309%28200322%2917%3A3%3C23%3ACFABG%3E2.0.CO%3B2-Y>

INTERNATIONAL MONETARY FUND, 2011. *Country group selection* [online]. [cit. 22. 8. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2006/01/data/dbginim.cfm>

INTERNATIONAL MONETARY FUND, 2011. *World Economic Outlook Database* [online]. [cit. 11. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/02/weodata/download.aspx>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2011. *Zahraniční rozvojová spolupráce* [online]. [cit. 20. 8. 2011]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zahr_rozv_spoluprace.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR, 2010. *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010-2017* [online]. [cit. 30. 1. 2012]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/koncepce_publikace/koncepce_zrs_cr_2010_2017.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR, 2011. *Projekty rozvojové pomoci ČR Palestinským územím*. [online]. [cit. 20. 8. 2011]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/ramallah/cz/rozvojova_spoluprace/projekty_rozvojove_spoluprace_na_pau.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR, 2009. *Perspektivy účasti České republiky na stabilizaci Afghánistánu 2010-2012*. [online]. [cit. 18. 12. 2011]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/public/df/c1/83/449626_314519_Strategie_pro_Afghanistan.pdf

OSN, 2008. *Rozvojový program OSN (UNDP)* [online]. [cit. 23. 11. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=99>

OSN, 2008. *Dětský fond OSN (UNICEF)* [online]. [cit. 23. 10. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.osn.cz/system-osn/programy-a-dalsi-organy-osn/?i=104>

THE WORLD BANK, 2012. *Country and lending groups* [online]. [cit. 2. 7. 2012]. Dostupné z WWW: <http://data.worldbank.org/about/country-classifications/country-and-lending-groups>

THE WORLD BANK, 2012. *Data – Gross capital formation* [online]. [cit. 21. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://data.worldbank.org/indicator/NE.GDI.TOTL.ZS>

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME. *Human Development Report 2010* [online]. [cit. 21. 4. 2012]. Dostupné z WWW: http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2010_EN_Complete_reprint.pdf

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME, 2012. *Human Development Report 2011* [online]. 2012 [cit. 2012-04-21]. Dostupné z WWW: http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2011_EN_Complete.pdf

UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME, 2012. *International Human Development Indicators* [online]. [cit. 11. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://hdrstats.undp.org/en/indicators/103706.html>

WILLIAMSON, J, 2004. *A Short History of the Washington Consensus*. [online]. [cit. 31. 1. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.iie.com/publications/papers/williamson0904-2.pdf>

WORLD HEALTH ORGANIZATION, 2011. *About WHO* [online]. [cit. 23. 10. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.who.int/about/en/>

Seznam zkratek

ČZU – Česká zemědělská univerzita v Praze
DAC – Výbor pro rozvojovou spolupráci
ECHO – Úřad Evropské komise pro humanitární pomoc
HDI – Index lidského rozvoje
HDP – Hrubý domácí produkt
HNP – Hrubý národní produkt
HPI – Index lidské chudoby
IBRD – Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj
ICRC – Mezinárodní výbor Červeného kříže
IDA – Mezinárodní asociace pro rozvoj
IFFI – Mezinárodní finanční nástroj pro imunizaci
IMF – Mezinárodní měnový fond
IRC – International Rescue Committee
MENDELU - Mendelova univerzita v Brně
MSF – Lékaři bez hranic
OCHA – Úřad OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí
OSN – Organizace spojených národů
SNA – Systém národních účtů
UNCTAD – Konference OSN o obchodu a rozvoji
UNHCR – Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky
UNICEF – Dětský fond OSN
UNMZ – Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
VIF – Inflační faktor rozptylu
WB – Světová banka
WCED – Světová komise pro životní prostředí a rozvoj
WFP – Světový potravinový program OSN
WHO – Světová zdravotnická organizace
ZRS – Zahraniční rozvojová spolupráce

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Klasifikace zemí podle Světové banky

Příloha č. 2 – Klasifikace zemí podle Mezinárodního měnového fondu

Příloha č. 3 – Členění skupiny rozvojových zemí dle UNCAD

Příloha č. 4 – Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v paritě kupní síly (v USD)

Příloha č. 5 – Přehled indexu vzdělání v jednotlivých zemích v letech 2000-2010

Příloha č. 6 – Přehled přijaté oficiální rozvojové pomoci v letech 2000-2010 (v mil. USD)

Příloha č. 7 – Přehled ODA/1 obyvatele v jednotlivých zemích (průměr za období 2000-2010)

Příloha č. 8 – Přehled tvorby hrubého kapitálu v letech 2000-2010 (v % HDP)

Příloha č. 9 – Grafická analýza extrémních hodnot proměnných

Příloha č. 10 – Grafické testy korelace mezi proměnnými

Příloha č. 11 – Grafické testy heteroskedasticity

Příloha č. 12 – Testování multikolinearity a normality reziduí

Příloha č. 13 – Ramsey-RESET test

Příloha č. 1 - Klasifikace zemí podle Světové banky

Země s nízkým důchodem (Low income)

Afghánistán	Kambodža	Nepál
Bangladéš	Keňa	Niger
Benin	Komorský svaz	Rwanda
Burkina Faso	Kongo, dem. rep.	Sierra Leone
Burundi	Korea, dem. rep.	Somálsko
Čad	Kyrgyzstán	Středoafriická republika
Eritrea	Libérie	Tádžikistán
Etiopie	Madagaskar	Tanzánie
Gambie	Malawi	Togo
Guinea	Mali	Uganda
Guinea-Bissau	Mozambik	Zimbabwe
Haiti	Myanmar	

Země s nižším středním důchodem (Lower middle income)

Albánie	Kamerun	Salvador
Arménie	Kapverdy.	Samoa
Belize	Kiribati	Senegal
Bhútán	Kosovo	Srí Lanka
Bolívie	Laos	Sv. Tomáš a Princův ostrov
Džibutsko	Lesotho	Súdán
Egypt	Marshallovy ostrovy	Svazijsko
Fidži	Mikronésie	Syrská arabská republika
Gruzie	Moldavsko	Šalomounovy ostrovy
Ghana	Mongolsko	Tonga
Guatemala	Maroko	Ukrajina
Guyana	Nigérie	Uzbekistán
Honduras	Nikaragua	Vanuatu
Indie	Pákistán	Vietnam
Indonésie	Palestinské území	Východní Timor
Irák	Papua Nová Guinea	Zambie
Jižní Sudán	Pobřeží Slonoviny	

Země s vyšším středním důchodem (Upper middle income)

Algérie	Chile	Namibie
Americká Samoa	Irán.	Palau
Angola	Jamajka	Panama
Antigua a Barbuda	Jižní Afrika	Peru
Argentina	Jordán	Rumunsko
Ázerbájdžán	Kazachstán	Ruská federace
Bělorusko	Kolumbie	Seychely
Bosna a Hercegovina	Kostarika	Srbsko
Botswana	Kuba	Svatá Lucie
Brazílie	Libanon	Sv. Vincent a Grenadiny
Bulharsko	Libye	Surinam
Černá Hora	Litva	Thajsko
Čína	Lotyšsko	Tunisko
Dominika	Makedonie	Turecko
Dominikánská republika	Malajsie	Turkmenistán
Ekvádor	Maledivy	Tuvalu
Gabon	Mauricius	Uruguay
Grenada	Mexiko	Venezuela

Země s vysokým důchodem, mimo OECD (High income: nonOECD)

Americké Panenské ostrovy		
Andorra	Chorvatsko	Ostrov Man
Aruba	Izrael	Ostrovy Severní Mariany
Bahamy	Kajmanské ostrovy	Ostrovy Turks a Caicos
Bahrajn	Katar	Portoriko
Barbados	Kuvajt	Rovníková Guinea
Bermudy	Kypr	San Marino
Brunej Darussalam	Lichtenštejnsko	Saúdská Arábie
Curaçao	Macao	Singapur
Faerské ostrovy	Malta	Spojené arabské emiráty
Francouzská Polynésie	Monako	Sv. Martin (nizozemská část)
Grónsko	Normanské ostrovy	Sv. Martin (francouzská část)
Guam	Nová Kaledonie	Sv. Kryštof a Nevis
Hong Kong	Omán	Trinidad a Tobago

Země s vysokým důchodem patřící do OECD (High income: OECD)

Austrálie	Japonsko	Rakousko
Belgie	Kanada	Řecko
Česká republika	Korea	Slovensko
Dánsko	Lucembursko	Slovinsko
Estonsko	Maďarsko	Spojené království
Finsko	Německo	Spojené státy americké
Francie	Nizozemsko	Španělsko
Irsko	Norsko	Švédsko
Island	Nový Zéland	Švýcarsko
Itálie	Polsko	
Izrael	Portugalsko	

Příloha č. 2 - Klasifikace zemí podle Mezinárodního měnového fondu

Vyspělé ekonomiky – země Eurozóny

Belgie	Itálie	Portugalsko
Finsko	Lucembursko	Rakousko
Francie	Nizozemsko	Řecko
Irsko	Německo	Španělsko

Vyspělé ekonomiky – G7

Francie	Kanada	Spojené státy americké
Itálie	Německo	
Japonsko	Spojené království	

Vyspělé ekonomiky – nově industrializované země

Hong Kong	Singapur
Korea	Tchaj-wan

Ostatní rozvíjející se země

Afrika

Alžírsko	Kapverdy	Rovníková Guinea
Angola	Keňa	Rwanda
Benin	Komory	Senegal
Botswana	Kongo, dem. rep.	Seychely
Burkina Faso	Kongo, rep.	Sierra Leone
Burundi	Lesotho	Středoafrická republika
Čad	Madagaskar	Svatý Tomáš a Princův ostrov
Džibutsko	Malawi	Svazijsko
Eritrea	Mali	Súdán
Etiopie	Maroko	Tanzanie
Gabon	Mauritánie	Togo
Gambie	Mauricius	Tunisko
Ghana	Mozambik	Uganda
Guinea	Namibie	Zambie
Guinea-Bissau	Niger	Zimbabwe
Jižní Afrika	Nigerie	
Kameron	Pobřeží Slonoviny	

Střední a východní Evropa

Albánie	Lotyšsko	Rumunsko
Bosna a Hercegovina	Litva	Slovensko
Bulharsko	Maďarsko	Slovinsko
Česká republika	Makedonie	Srbsko a Černá Hora
Chorvatsko	Malta	Turecko
Estonsko	Polsko	

SNS a Mongolsko

Arménie
Ázerbajdžán
Bělorusko
Gruzie
Kazachstán

Kyrgyzstán
Moldavsko
Mongolsko
Ruská federace
Tádžikistán

Turkmenistán
Ukrajina
Uzbekistán

Rozvíjející se země Asie

Afghánistán
Bangladéš
Bhútán
Brunei Darussalam
Čína
Fidži
Filipíny
Indie
Indonésie

Kambodža
Kiribati
Laos
Malajsie
Maledivy
Myanmar
Nepál
Pákistán
Papua Nová Guinea

Samoa
Srí Lanka
Šalomounovy ostrovy
Thajsko
Tonga
Vanuatu
Vietnam
Východní Timor

Blízký Východ

Bahrajn
Egypt
Irán
Jemen
Jordán

Katar
Kuvajt
Libanon
Libye
Omán

Saudská Arábie
Spojené arabské emiráty
Syrská arabská republika

Západní polokoule

Antigua a Barbuda
Argentina
Bahamy
Barbados
Belize
Bolívie
Brazílie
Dominika
Dominikánská republika
Ekvádor
Grenada

Guatemala
Guyana
Haiti
Honduras
Chile
Jamajka
Kolumbie
Kostarika
Mexiko
Nicaragua
Nizozemské Antily

Panama
Paraguay
Peru
Salvador
Svatý Kryštof a Nevis
Svatá Lucie
Svatý Vincent a Grenadiny
Surinam
Trinidad a Tobago
Uruguay
Venezuela

Příloha č. 3 – Členění skupiny rozvojových zemí dle UNCAD

Hlavní vývozci ropy – Major petroleum and gas exporters

Algérie	Katar	Omán
Angola	Kuvajt	Saudská Arábie
Irán	Libyjská arab. džamáhírije	Spojené arabské emiráty
Írák	Nigérie	Venezuela

Nově industrializované země (emerging countries + newly industrialized countries)

Argentina	Indonésie	Singapur
Brazílie	Korea, rep.	Tchaj-wan
Filipíny	Malajsie	Thajsko
Hong Kong	Mexiko	
Chile	Peru	

Země bez přístupu k moři (oceánu) – Landlocked developing countries

Afghánistán	Kyrgyzstan	Rwanda
Arménie	Laos	Středoafrická republika
Ázerbajdžán	Lesotho	Svazijsko
Bhútán	Makedonie	Tádžikistán
Bolívie	Malawi	Turkmenistán
Botswana	Mali	Uganda
Burkina Faso	Moldavsko	Uzbekistan
Burundi	Mongolsko	Zambie
Čad	Nepál	Zimbabwe
Etiopie	Niger	
Kazachstán	Paraguay	

Nejchudší země světa – Least developed countries

Afghánistán	Jemen	Samoa
Angola	Kambodža	Senegal
Bangladéš	Kiribati	Sierra Leone
Benín	Komory	Somálsko
Bhútán	Kongo, dem. rep.	Středoafrická republika
Burkina Faso	Laos	Svatý Tomáš a Princův ostrov
Burundi	Lesotho	Súdán
Čad	Libérie	Šalomounovy ostrovy
Džibutsko	Madagaskar	Togo
Rovníková Guinea	Malawi	Tuvalu
Eritrea	Mauritánie	Tanzánie
Etiopie	Mozambik	Uganda
Gambie	Myanmar	Vanuatu
Guinea	Nepál	Východní Timor
Guinea-Bissau	Niger	Zambie
Haiti	Rwanda	

Příloha č. 4 – Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v paritě kupní síly (v USD)

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Změna
Afghánistán			537,93	570,60	541,37	591,41	620,25	707,05	723,58	856,39	909,33	69,04%
Albánie	3 841,02	4 233,03	4 453,30	4 780,58	4 979,06	5 352,51	5 799,44	6 312,79	6 901,01	7 169,19	7 468,19	94,43%
Angola	2 243,93	2 299,36	2 599,98	2 664,40	2 953,53	3 328,61	4 034,31	4 954,20	5 614,74	5 661,05	5 748,89	156,20%
Antigua a Barbuda	14 701,11	14 267,16	14 829,03	15 844,42	16 954,29	18 849,71	21 742,78	23 960,43	24 747,05	22 369,01	21 459,91	45,97%
Argentina	9 197,25	8 900,33	7 981,89	8 796,55	9 750,61	10 859,67	12 041,59	13 329,62	14 407,64	14 538,97	15 901,24	72,89%
Arménie	1 952,28	2 191,95	2 523,12	2 938,17	3 329,07	3 903,50	4 556,36	5 324,28	5 806,62	4 987,71	5 099,90	161,23%
Ázerbajdžán	2 372,21	2 553,43	2 774,00	3 093,94	3 460,04	4 455,83	6 119,38	7 786,40	8 724,71	9 550,32	10 062,78	324,19%
Bahrajn	19 643,36	20 705,89	21 501,48	23 212,50	25 136,56	27 721,89	29 923,15	32 718,47	34 856,72	27 242,30	26 931,95	37,10%
Bangladéš	834,65	879,01	920,41	977,40	1 051,41	1 134,02	1 228,27	1 324,10	1 413,98	1 492,63	1 584,53	89,84%
Barbados	15 874,65	15 771,48	16 083,72	16 693,54	17 957,06	20 226,85	21 576,26	22 992,93	23 409,40	22 496,88	22 776,31	43,48%
Bělorusko	5 085,96	5 468,00	5 867,53	6 445,43	7 272,50	8 562,36	9 759,79	10 938,44	12 554,94	12 726,90	13 873,52	172,78%
Belize	5 814,05	6 058,05	6 277,69	6 789,52	7 064,90	7 324,85	7 703,26	7 652,66	7 940,29	7 847,06	8 080,03	38,97%
Benin	1 051,13	1 105,02	1 135,33	1 166,50	1 195,81	1 246,24	1 298,43	1 359,84	1 420,00	1 433,12	1 446,45	37,61%
Bhútán	2 514,50	2 699,96	2 944,10	3 137,53	3 339,53	3 530,80	3 811,69	4 542,77	4 784,27	5 082,02	5 510,21	119,14%
Bolívie	3 114,26	3 164,48	3 221,15	3 302,76	3 453,73	3 664,31	3 881,80	4 091,65	4 350,95	4 455,75	4 603,53	47,82%
Bosna a Hercegovina	4 456,59	4 644,07	4 918,88	5 175,23	5 553,07	6 022,72	6 588,21	7 205,08	7 796,34	7 659,51	7 816,34	75,39%
Botswana	8 840,23	9 251,13	10 127,49	10 868,83	12 269,87	12 513,13	13 471,56	14 343,67	14 920,27	14 165,63	15 179,74	71,71%
Brazílie	7 207,01	7 357,57	7 563,49	7 697,89	8 231,32	8 603,36	9 164,16	9 893,72	10 524,65	10 464,07	11 272,96	56,42%
Burkina Faso	886,50	937,16	962,59	1 025,79	1 000,19	1 097,46	1 168,21	1 216,80	1 278,95	1 303,40	1 390,96	56,90%
Burundi	312,63	310,61	317,90	311,71	328,95	335,10	356,53	372,54	390,24	400,07	412,02	31,79%
Čad	886,63	987,67	1 062,33	1 136,78	1 513,37	1 648,44	1 662,72	1 672,28	1 695,22	1 651,25	1 841,88	107,74%
Černá Hora	6 420,46	6 594,44	6 795,27	7 061,18	7 369,16	7 959,24	8 910,18	10 120,57	11 058,84	10 538,53	10 774,80	67,82%
Čína	2 379,17	2 616,37	2 882,00	3 217,46	3 614,10	4 102,50	4 747,75	5 550,45	6 186,67	6 793,97	7 544,20	217,09%
Dominikánská republika	5 374,90	5 496,94	5 804,92	5 807,53	5 685,95	6 196,69	6 954,52	7 625,69	8 059,60	8 275,49	8 859,65	64,83%
Egypt	3 912,14	4 051,91	4 165,00	4 303,62	4 513,88	4 762,12	5 156,67	5 504,82	5 901,30	6 112,24	6 417,28	64,03%
Ekvádor	4 732,94	4 995,52	5 174,28	5 377,47	5 919,31	6 371,40	6 789,21	7 023,76	7 586,28	7 580,97	7 827,83	65,39%

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Změna
Eritrea	755,08	807,81	811,15	772,83	788,53	751,40	741,98	749,07	669,40	681,42	683,08	-9,54%
Etiopie	475,14	508,29	511,37	498,03	560,33	632,69	709,80	795,59	881,05	954,83	1 018,71	114,40%
Fidži	3 404,01	3 512,23	3 644,51	3 721,75	3 965,31	4 161,19	4 336,83	4 387,23	4 493,94	4 448,76	4 480,74	31,63%
Filipíny	2 436,91	2 511,18	2 590,50	2 720,14	2 904,95	3 060,98	3 260,12	3 506,78	3 661,14	3 670,47	3 920,15	60,87%
Gabon	12 105,14	12 336,37	12 195,71	12 450,63	12 633,84	13 081,16	13 329,39	14 125,57	14 559,22	14 296,73	15 072,41	24,51%
Gruzie	2 230,24	2 406,16	2 597,25	2 965,83	3 242,16	3 643,82	4 039,89	4 677,42	4 910,54	4 770,37	5 074,01	127,51%
Ghana	1 442,97	1 503,50	1 559,09	1 631,55	1 928,18	2 030,02	2 168,44	2 316,29	2 503,29	2 565,11	2 725,23	88,86%
Grenada	9 662,90	9 727,82	10 185,96	11 255,94	11 304,52	12 769,22	12 521,98	13 625,77	14 178,22	13 181,88	13 109,65	35,67%
Guatemala	3 737,89	3 819,42	3 933,05	4 016,60	4 111,85	4 181,47	4 438,35	4 737,15	4 879,65	4 837,74	4 906,53	31,26%
Guinea	865,95	901,53	936,66	949,94	936,17	952,00	986,85	1 011,49	1 060,92	1 042,99	1 049,20	21,16%
Guyana	4 445,47	4 641,85	4 726,62	4 778,34	5 002,89	5 213,62	5 638,81	6 191,83	6 423,66	6 685,39	7 035,29	58,26%
Haiti	1 066,98	1 062,52	1 059,86	1 068,80	1 028,70	1 072,19	1 113,38	1 164,64	1 180,89	1 207,74	1 163,45	9,04%
Honduras	2 993,12	3 066,59	3 153,65	3 284,93	3 430,48	3 559,16	3 828,23	4 090,14	4 256,96	4 119,45	4 194,35	40,13%
Chile	9 506,07	9 939,19	10 194,28	10 712,56	11 454,73	12 244,21	13 065,89	13 915,93	14 599,43	14 306,03	15 039,89	58,21%
Indie	1 534,26	1 599,04	1 673,36	1 798,05	1 973,34	2 190,27	2 441,32	2 724,44	2 916,29	3 103,73	3 408,40	122,15%
Indonésie	2 442,26	2 553,64	2 675,61	2 824,75	3 004,87	3 207,44	3 447,82	3 724,56	3 985,23	4 159,75	4 346,69	77,98%
Irán	6 781,07	7 108,35	7 635,13	8 149,27	8 655,83	9 144,88	9 835,77	11 053,81	11 200,80	11 549,71	11 882,66	75,23%
Írák					2 474,49	2 958,29	3 148,90	3 196,01	3 480,32	3 568,85	3 548,16	43,39%
Jamajka	6 814,11	7 004,53	7 129,19	7 473,88	7 756,67	8 129,64	8 601,89	8 936,05	9 016,07	8 812,75	8 745,17	28,34%
Jemen, rep.	2 018,73	2 076,94	2 126,03	2 182,58	2 109,27	2 203,05	2 276,07	2 347,82	2 412,94	2 456,83	2 606,14	29,10%
Jordan	3 225,96	3 388,27	3 556,61	3 687,71	4 016,21	4 289,12	4 677,52	5 094,85	5 463,26	5 696,68	5 767,17	78,77%
Jižní Afrika	6 643,11	6 900,04	7 187,79	7 478,36	7 999,87	8 653,71	9 333,84	9 935,66	10 401,35	10 218,76	10 518,01	58,33%
Kambodža	907,83	987,72	1 052,19	1 146,25	1 270,19	1 456,70	1 669,14	1 883,56	2 033,84	1 995,13	2 118,45	133,35%
Kamerun	1 723,64	1 791,99	1 816,98	1 877,41	1 943,57	1 953,66	2 025,07	2 095,66	2 137,09	2 141,78	2 181,24	26,55%
Kapverdy	2 029,12	2 174,51	2 284,94	2 401,41	2 357,34	2 602,59	2 915,08	3 212,32	3 438,44	3 554,30	3 736,80	84,16%
Kolumbie	5 855,08	6 009,66	6 180,94	6 476,72	6 897,61	7 339,52	7 987,88	8 682,71	9 081,69	9 201,57	9 592,91	63,84%
Komory	976,10	1 009,88	1 046,53	1 072,13	1 075,06	1 130,59	1 157,31	1 172,13	1 184,92	1 194,02	1 208,24	23,78%
Kongo, dem. Rep.	213,20	213,44	217,88	228,49	242,75	261,69	276,92	293,97	309,69	312,46	329,08	54,35%

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Změna
Kongo, rep.	2 889,92	2 981,15	3 078,93	3 079,93	3 472,81	3 566,12	3 800,70	3 740,62	3 922,88	4 140,29	4 426,12	53,16%
Kostarika	7 140,03	7 197,57	7 354,79	7 812,79	8 181,71	8 739,05	9 615,90	10 465,55	10 770,55	10 806,56	11 043,18	54,67%
Libye	9 681,21	9 279,25	9 122,91	10 311,97	10 787,08	11 566,10	12 483,68	13 529,71	13 867,68	13 412,67	13 845,65	43,02%
Makedonie	6 356,58	6 185,75	6 322,00	6 621,54	7 049,85	7 599,82	8 223,71	8 960,99	9 601,56	9 599,40	9 868,08	55,24%
Madagaskar	762,91	803,21	694,80	757,16	795,43	833,42	879,21	935,57	997,54	945,93	938,03	22,95%
Malawi	558,27	535,11	532,72	561,51	606,48	605,55	620,38	679,75	732,13	784,11	821,11	47,08%
Malajsie	9 173,92	9 139,92	9 505,86	10 027,16	10 717,86	11 379,96	12 270,45	13 269,38	14 032,76	13 771,43	14 744,36	60,72%
Maledivy	4 024,43	4 166,75	4 419,27	5 163,85	5 759,65	5 317,16	6 449,17	7 183,43	8 016,04	7 372,08	7 854,99	95,18%
Mali	702,09	785,48	813,49	872,77	943,74	1 018,61	1 080,70	1 132,68	1 187,04	1 223,71	1 272,01	81,17%
Malta	18 241,95	18 016,08	18 647,34	18 856,67	19 499,06	20 764,33	21 699,12	23 198,25	24 768,97	23 998,19	24 833,37	36,13%
Maroko	2 667,11	2 895,99	3 003,80	3 223,64	3 415,02	3 585,15	3 944,52	4 123,52	4 402,50	4 619,19	4 793,98	79,74%
Mauricius	8 476,01	8 803,50	9 017,61	9 500,93	10 185,54	10 488,79	11 268,93	12 151,09	13 064,57	13 533,86	14 193,78	67,46%
Mauritánie	1 456,28	1 496,34	1 501,22	1 580,61	1 666,09	1 767,39	1 985,65	2 015,79	2 082,97	2 030,54	2 109,79	44,88%
Mexiko	10 873,23	10 821,24	10 875,10	11 136,35	11 959,06	12 482,54	13 432,03	14 143,33	14 506,46	13 645,39	14 405,93	32,49%
Moldavsko	1 475,30	1 605,25	1 762,17	1 923,44	2 125,65	2 358,53	2 558,69	2 718,55	3 002,63	2 856,41	3 091,96	109,58%
Mongolsko	1 901,28	1 921,10	2 016,33	2 175,78	2 410,19	2 614,99	3 168,21	3 544,20	3 879,53	3 798,74	4 020,31	111,45%
Mozambik	474,90	533,67	580,58	619,39	663,57	711,28	782,37	846,76	906,53	955,03	1 011,57	113,01%
Myanmar	458,85	522,34	571,49	651,06	739,58	859,21	983,19	1 110,71	1 153,03	1 200,99	1 255,80	173,68%
Namibia	4 064,39	4 200,56	4 400,68	4 607,67	5 168,87	5 532,25	6 007,48	6 398,68	6 697,05	6 597,40	6 934,99	70,63%
Nepál	791,21	836,00	832,55	865,36	904,61	969,13	1 024,13	1 079,27	1 159,25	1 211,35	1 268,72	60,35%
Nicaragua						2 554,35	2 711,83	2 855,82	2 961,45	2 910,23	3 036,90	18,89%
Niger	488,55	523,53	543,55	576,27	580,83	624,17	661,26	680,75	739,64	718,40	760,95	55,76%
Omán	15 485,78	16 434,50	16 767,53	16 895,39	18 143,42	19 548,43	20 879,32	22 454,77	25 354,58	25 032,76	25 491,76	64,61%
Pákistán	1 780,24	1 818,85	1 868,41	1 949,12	2 083,12	2 231,04	2 392,59	2 583,23	2 690,20	2 646,85	2 720,53	52,82%
Panama	6 629,68	6 691,31	6 823,80	7 129,42	7 727,78	8 354,02	9 200,43	10 426,46	11 528,48	11 809,86	12 615,23	90,28%
Papua Nová Guinea	1 687,18	1 683,14	1 703,20	1 772,46	1 841,84	1 770,91	1 826,99	1 968,41	2 096,55	2 184,53	2 307,33	36,76%
Paraguay	3 340,79	3 417,62	3 403,74	3 539,89	3 735,41	3 972,45	4 194,91	4 518,12	4 791,60	4 564,61	5 207,70	55,88%
Pobřeží slonoviny	1 600,27	1 606,41	1 580,28	1 562,34	1 551,03	1 580,16	1 595,26	1 618,99	1 644,14	1 673,58	1 683,19	5,18%

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Změna
Peru	5 069,41	5 115,96	5 376,38	5 624,03	5 998,06	6 474,70	7 091,57	7 783,73	8 603,21	8 635,18	9 357,95	84,60%
Rwanda	566,51	601,59	673,41	691,17	758,61	855,69	947,77	1 007,92	1 122,02	1 156,53	1 231,69	117,42%
Rovníková Guinea	4 156,61	6 435,88	7 592,78	8 585,36	12 125,22	13 251,95	13 462,09	16 347,50	17 974,75	18 664,62	18 208,99	338,07%
Salvador	5 242,68	5 415,38	5 593,27	5 802,19	6 013,22	6 375,42	6 792,00	7 207,67	7 410,26	7 204,10	7 340,29	40,01%
Srbsko	5 654,80	6 099,53	6 467,75	6 786,45	7 597,81	8 315,21	8 927,95	9 722,41	10 315,69	10 059,68	10 252,10	81,30%
Seychely	14 096,10	14 074,93	14 210,12	13 645,23	16 858,99	18 191,28	19 558,91	21 940,22	21 655,90	21 946,86	23 308,26	65,35%
Sierra Leone	362,88	424,49	528,79	567,03	601,32	639,90	686,65	731,34	769,14	782,40	809,54	123,09%
Slovinsko	17 528,46	18 415,02	19 419,53	20 394,57	21 830,04	23 366,72	25 443,64	27 981,49	29 605,53	27 459,69	28 072,53	60,15%
Šalomounovy ostrovy	2 264,51	2 073,24	1 991,91	2 107,46	2 235,02	2 309,29	2 548,74	2 836,68	3 039,84	2 965,38	3 121,77	37,86%
Srí Lanka	2 771,39	2 750,77	2 864,08	3 061,81	3 262,88	3 554,62	3 920,10	4 274,47	4 593,20	4 768,52	5 169,30	86,52%
Středoafriická republika	650,94	656,51	650,14	604,59	627,75	657,92	691,17	723,08	739,11	732,67	746,89	14,74%
Svatý Kryštof a Nevis	13 440,67	13 752,72	13 527,35	13 243,74	14 271,17	14 489,20	14 994,71	16 531,71	17 509,30	16 576,25	16 191,75	20,47%
Svatá Lucie	8 046,28	7 801,66	7 745,17	8 241,58	9 146,85	9 736,92	10 741,99	11 158,89	12 002,48	11 909,09	12 506,61	55,43%
Sv. Vincent a Grenadiny	6 857,56	7 120,64	7 671,41	8 391,21	9 511,57	10 029,69	10 962,64	11 621,18	11 796,37	11 635,29	11 541,71	68,31%
Súdán	1 321,54	1 395,17	1 459,49	1 558,24	1 618,30	1 749,78	1 926,05	2 129,09	2 200,63	2 267,14	2 380,45	80,13%
Surinam	4 782,64	5 036,41	5 197,22	5 561,65	6 278,98	6 944,81	7 358,15	7 869,32	8 326,09	8 572,38	8 950,79	87,15%
Svazijsko	3 587,56	3 640,67	3 736,07	3 937,28	4 110,61	4 336,25	4 553,71	4 758,69	4 940,26	4 978,52	5 156,29	43,73%
Syrská arabská republika	3 351,13	3 458,73	3 620,06	3 517,30	3 841,00	3 998,80	4 231,27	4 489,65	4 678,52	4 962,54	5 125,51	52,95%
Tádžikistán	882,59	975,01	1 059,20	1 167,82	1 297,01	1 397,97	1 512,79	1 642,78	1 773,03	1 823,09	1 923,55	117,95%
Tanzánie	731,92	772,66	824,68	882,46	942,20	1 008,92	1 094,44	1 180,85	1 269,73	1 342,30	1 416,86	93,58%
Thajsko	5 007,07	5 195,07	5 516,44	6 007,29	6 668,60	7 132,49	7 691,20	8 285,86	8 637,95	8 504,64	9 220,74	84,15%
Togo	686,23	669,91	655,93	684,57	696,52	755,29	791,28	812,33	829,13	843,57	863,09	25,77%
Tonga	5 248,35	5 592,71	5 838,49	6 043,87	6 259,21	6 596,90	6 753,61	6 980,36	7 195,22	7 219,03	7 296,71	39,03%
Trinidad a Tobago	10 308,48	10 942,44	11 918,33	13 853,13	15 484,09	15 554,32	18 129,41	19 463,71	20 282,08	19 747,76	19 743,34	91,53%
Tunisko	5 272,53	5 602,15	5 731,28	6 114,92	6 652,88	7 182,36	7 757,18	8 401,27	8 887,60	9 164,68	9 454,14	79,31%
Turecko	7 750,36	7 350,66	7 803,01	8 255,23	9 335,53	11 116,96	12 116,07	12 891,57	13 107,55	12 460,79	13 577,11	75,18%
Turkmenistán	1 906,80	2 309,19	2 674,66	3 149,80	3 658,06	4 050,96	4 567,41	5 137,42	5 930,90	6 258,24	6 804,98	256,88%
Uganda	688,88	717,95	768,33	808,71	932,74	901,19	997,52	1 077,00	1 158,24	1 211,67	1 244,33	80,63%

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Změna
Ukrajina	3 296,64	3 710,18	4 003,07	4 518,54	5 244,36	5 583,95	6 245,28	6 951,82	7 287,09	6 330,36	6 697,70	103,17%
Uruguay	8 148,59	8 026,11	7 580,57	7 932,07	8 762,08	9 694,79	10 413,40	11 468,79	12 692,18	13 114,38	14 338,70	75,97%
Uzbekistan	1 416,99	1 491,72	1 557,24	1 638,85	1 790,71	1 952,03	2 137,82	2 372,66	2 606,52	2 810,84	3 048,30	115,13%
Vanuatu	3 629,41	3 501,98	3 326,05	3 444,20	3 588,38	3 743,30	4 055,97	4 345,96	4 611,09	4 712,88	4 765,23	31,29%
Venezuela	8 541,71	8 942,45	8 119,58	7 499,87	8 924,92	9 992,03	11 110,40	12 189,40	12 860,15	12 333,03	12 048,32	41,05%
Vietnam	1 423,95	1 535,75	1 649,28	1 781,40	1 949,43	2 142,72	2 364,11	2 607,46	2 799,90	2 944,72	3 142,97	120,72%
Zambie	909,12	951,80	976,71	1 025,30	1 084,08	1 130,41	1 210,60	1 291,19	1 360,61	1 427,78	1 516,25	66,78%
Zimbabwe	583,99	614,64	565,05	472,71	447,67	447,21	446,17	441,23	368,83	395,03	435,57	-25,41%
Průměr v období	4 442,41	4 586,70	4 703,60	4 953,03	5 346,42	5 712,05	6 183,28	6 719,53	7 114,10	6 991,57	7 244,87	

Zdroj: Mezinárodní měnový fond, World Economic Outlook 2011, vlastní úprava

Příloha č. 5 – Přehled indexu vzdělání v jednotlivých zemích v letech 2000-2010

Země/Rok	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Afgánistán	0,145	0,296	0,321	0,325	0,342	0,359	0,367	0,308
Albánie	0,693	0,715	0,716	0,717	0,718	0,719	0,721	0,714
Angola	0,326	0,397	0,409	0,422	0,422	0,422	0,422	0,403
Antigua a Barbuda							0,744	0,744
Argentina	0,751	0,777	0,786	0,79	0,799	0,802	0,806	0,787
Arménie	0,726	0,728	0,743	0,756	0,751	0,760	0,760	0,746
Ázerbajdžán							0,671	0,671
Bahrajn	0,703	0,73	0,734	0,737	0,741	0,744	0,747	0,734
Bangladéš	0,339	0,385	0,393	0,400	0,405	0,410	0,415	0,392
Barbados		0,740	0,742	0,743	0,744	0,746	0,747	0,744
Bělorusko		0,770	0,773	0,776	0,776	0,776	0,776	0,775
Belize	0,624	0,655	0,650	0,653	0,657	0,661	0,663	0,652
Benin	0,290	0,348	0,351	0,355	0,358	0,362	0,365	0,347
Bhútán							0,336	0,336
Bolívie	0,673	0,719	0,723	0,727	0,734	0,741	0,749	0,724
Bosnia-Herzegovina		0,712	0,712	0,712	0,717	0,723	0,723	0,717
Botswana	0,637	0,673	0,680	0,679	0,684	0,689	0,693	0,676
Brazílie	0,599	0,645	0,646	0,646	0,652	0,657	0,663	0,644
Burkina Faso		0,160	0,165	0,172	0,180	0,187	0,187	0,175
Burundi	0,207	0,254	0,288	0,310	0,327	0,348	0,353	0,298
Čad	0,182	0,200	0,201	0,203	0,212	0,219	0,219	0,205
Černá Hora		0,802	0,802	0,802	0,802	0,802	0,802	0,802
Čína	0,535	0,579	0,588	0,599	0,610	0,619	0,623	0,593
Džibutsko		0,268	0,274	0,284	0,289	0,294	0,294	0,284
Dominika	0,653	0,664	0,666	0,668	0,670	0,670	0,670	0,666
Dominikánská republika	0,573	0,597	0,601	0,605	0,608	0,612	0,616	0,602
Egypt	0,487	0,519	0,528	0,536	0,544	0,552	0,560	0,532
Ekvádor	0,631	0,652	0,657	0,661	0,680	0,683	0,686	0,664
Eritrea							0,271	0,271
Etiopie	0,171	0,210	0,219	0,229	0,237	0,237	0,237	0,220
Fidži	0,751	0,756	0,762	0,768	0,774	0,780	0,786	0,768
Filipíny	0,636	0,666	0,665	0,672	0,680	0,682	0,684	0,669
Gabon	0,566	0,632	0,638	0,644	0,649	0,655	0,660	0,635
Gruzie		0,824	0,819	0,836	0,824	0,839	0,839	0,830
Ghana	0,459	0,496	0,513	0,537	0,554	0,569	0,574	0,529
Grenada							0,779	0,779
Guatemala	0,366	0,401	0,407	0,423	0,428	0,433	0,438	0,414
Guinea		0,229	0,237	0,243	0,246	0,246	0,246	0,241
Guyana	0,624	0,655	0,648	0,648	0,650	0,646	0,650	0,646
Haiti	0,361	0,388	0,392	0,395	0,399	0,403	0,406	0,392
Honduras	0,485	0,533	0,543	0,553	0,563	0,569	0,574	0,546
Chile	0,709	0,761	0,764	0,781	0,79	0,793	0,797	0,771
Chorvatsko	0,704	0,756	0,762	0,769	0,773	0,775	0,778	0,760
Indie	0,365	0,419	0,426	0,436	0,441	0,445	0,450	0,426

Země/Rok	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Indonésie	0,484	0,526	0,535	0,557	0,562	0,578	0,584	0,547
Irán	0,528	0,577	0,601	0,616	0,623	0,630	0,640	0,602
Írák	0,425	0,478	0,480	0,483	0,486	0,488	0,491	0,476
Jamajka	0,665	0,709	0,726	0,742	0,759	0,763	0,768	0,733
Jemen	0,198	0,262	0,272	0,282	0,291	0,301	0,310	0,274
Jižní Afrika	0,690	0,689	0,692	0,695	0,699	0,702	0,705	0,696
Jordan	0,638	0,675	0,679	0,686	0,699	0,704	0,710	0,684
Kambodža	0,433	0,496	0,499	0,501	0,501	0,502	0,502	0,491
Kamerun	0,401	0,463	0,461	0,479	0,497	0,516	0,520	0,477
Kapverdy	0,411	0,416	0,431	0,427	0,428	0,425	0,425	0,423
Kazachstán	0,736	0,819	0,826	0,827	0,830	0,829	0,834	0,814
Keňa	0,469	0,526	0,533	0,552	0,565	0,578	0,582	0,544
Kolumbie	0,577	0,610	0,624	0,636	0,647	0,661	0,667	0,632
Komory		0,368	0,368	0,368	0,368	0,368	0,368	0,368
Kongo, Dem. Rep.	0,256	0,315	0,326	0,338	0,351	0,355	0,356	0,328
Kongo, Rep.	0,452	0,520	0,520	0,521	0,521	0,522	0,523	0,511
Kostarika	0,617	0,641	0,645	0,649	0,652	0,656	0,659	0,646
Malajsie	0,654	0,711	0,714	0,713	0,721	0,725	0,730	0,710
Malawi	0,374	0,370	0,379	0,384	0,393	0,401	0,410	0,387
Maledivy	0,481	0,528	0,535	0,544	0,552	0,560	0,568	0,538
Mali	0,160	0,221	0,231	0,244	0,256	0,266	0,270	0,235
Malta	0,744	0,804	0,798	0,792	0,794	0,796	0,797	0,789
Maroko	0,354	0,418	0,422	0,433	0,437	0,442	0,447	0,422
Mauricius	0,582	0,635	0,644	0,645	0,651	0,655	0,659	0,639
Mauritánie	0,298	0,336	0,346	0,353	0,358	0,362	0,366	0,346
Mexiko	0,631	0,673	0,684	0,695	0,709	0,720	0,726	0,691
Moldavsko	0,675	0,708	0,715	0,716	0,716	0,714	0,716	0,709
Mongolsko	0,586	0,679	0,687	0,698	0,710	0,721	0,722	0,686
Mozambik	0,152	0,198	0,204	0,214	0,217	0,219	0,222	0,204
Myanmar	0,331	0,370	0,379	0,388	0,393	0,399	0,404	0,381
Namibia	0,586	0,601	0,601	0,608	0,611	0,614	0,617	0,605
Nepál	0,302	0,328	0,334	0,340	0,345	0,351	0,356	0,337
Nicaragua	0,449	0,496	0,502	0,508	0,514	0,520	0,525	0,502
Niger	0,109	0,145	0,150	0,155	0,162	0,169	0,177	0,152
Omán		0,530	0,533	0,535	0,537	0,539	0,539	0,536
Pákistán	0,288	0,358	0,358	0,374	0,378	0,383	0,386	0,361
Panama	0,696	0,731	0,735	0,735	0,737	0,740	0,743	0,731
Papua Nová Guinea	0,297	0,316	0,320	0,324	0,327	0,331	0,335	0,321
Paraguay	0,556	0,606	0,610	0,613	0,624	0,636	0,643	0,613
Peru	0,673	0,681	0,688	0,692	0,696	0,700	0,704	0,691
Pobřeží Slonoviny	0,278	0,292	0,295	0,297	0,300	0,302	0,304	0,295
Rovníková Guinea	0,439	0,427	0,427	0,427	0,427	0,427	0,427	0,429
Rwanda	0,267	0,339	0,361	0,376	0,384	0,400	0,407	0,362
Salvador	0,535	0,602	0,609	0,630	0,622	0,630	0,637	0,609
Senegal	0,296	0,345	0,351	0,367	0,378	0,381	0,385	0,358
Seychely	0,740	0,739	0,742	0,745	0,747	0,747	0,747	0,744

Země/Rok	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Sierra Leone	0,262	0,287	0,291	0,294	0,297	0,300	0,304	0,291
Slovinsko		0,860	0,877	0,892	0,907	0,921	0,933	0,898
Srbsko	0,747	0,766	0,770	0,775	0,781	0,786	0,790	0,774
Sri Lanka	0,646	0,668	0,671	0,673	0,675	0,678	0,680	0,670
Středoafriická republika	0,266	0,288	0,295	0,303	0,310	0,318	0,321	0,300
Sv. Kryštof a Nevis							0,693	0,693
Svatá Lucie							0,693	0,693
Sv. Vincent a Grenadiny							0,712	0,712
Svazijsko	0,496	0,534	0,552	0,564	0,569	0,573	0,578	0,552
Súdán	0,217	0,234	0,237	0,239	0,242	0,244	0,247	0,237
Surinam		0,636	0,636	0,636	0,636	0,636	0,636	0,636
Syrie	0,455	0,529	0,532	0,535	0,534	0,534	0,534	0,522
Šalomounovy ostrovy	0,366	0,408	0,422	0,427	0,427	0,427	0,427	0,415
Tádžikistán	0,659	0,697	0,701	0,698	0,706	0,705	0,704	0,696
Tanzanie	0,331	0,416	0,428	0,445	0,448	0,451	0,454	0,425
Thajsko	0,516	0,565	0,569	0,584	0,586	0,591	0,597	0,573
Togo	0,419	0,453	0,467	0,461	0,465	0,469	0,473	0,458
Tonga	0,751	0,778	0,781	0,783	0,786	0,788	0,790	0,780
Trinidad a Tobago	0,649	0,669	0,685	0,701	0,705	0,708	0,712	0,690
Tunisko	0,533	0,597	0,608	0,617	0,629	0,637	0,645	0,609
Turecko	0,503	0,548	0,562	0,572	0,575	0,579	0,583	0,560
Turkmenistán		0,739	0,739	0,739	0,739	0,739	0,739	0,739
Uganda	0,428	0,436	0,439	0,446	0,459	0,471	0,475	0,451
Ukrajina	0,782	0,839	0,845	0,851	0,855	0,857	0,858	0,841
Uruguay	0,707	0,730	0,740	0,753	0,753	0,758	0,763	0,743
Uzbekistan		0,714	0,712	0,714	0,709	0,711	0,711	0,712
Vanuatu							0,554	0,554
Venezuela	0,524	0,602	0,625	0,649	0,672	0,682	0,692	0,635
Vietnam	0,454	0,477	0,483	0,488	0,493	0,498	0,503	0,485
Zambie	0,456	0,471	0,473	0,475	0,476	0,478	0,480	0,473
Zimbabwe	0,510	0,546	0,550	0,554	0,558	0,562	0,566	0,549

Zdroj: UNDP, HDRO calculations, vlastní úprava

Příloha č. 6 – Přehled přijaté oficiální rozvojové pomoci v letech 2000-2010 (v mil. USD)

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Afgánistán	136,01	410,36	1 309,77	1 593,67	2 311,49	2 837,62	2 961,67	4 964,72	4 875,07	6 235,26	6 370,56	3 091,47
Albánie	317,85	268,53	307,42	354,50	299,95	319,14	321,78	307,19	363,27	356,96	336,70	323,03
Algérie	199,62	198,68	189,96	238,12	316,20	346,61	239,91	394,30	325,05	318,64	198,32	269,58
Angola	302,21	282,73	414,03	493,73	1 144,46	414,57	163,52	247,67	368,82	238,71	238,23	391,70
Anguilla	3,52	3,54	0,73	3,95	2,69	4,01	4,42	5,27	3,35	1,40	8,27	3,74
Antigua a Barbuda	9,79	8,54	13,47	6,16	1,63	7,79	3,28	7,38	8,75	5,64	19,07	8,32
Argentina	52,49	145,56	81,52	106,64	91,34	96,18	115,08	101,34	130,58	126,73	121,12	106,23
Arménie	215,89	211,63	299,59	253,80	253,41	170,34	215,51	350,02	302,63	525,97	339,17	285,27
Ázerbajdžán	139,12	229,76	349,31	300,70	175,76	216,51	206,39	225,21	235,10	231,77	155,78	224,13
Bahrajn	60,43	70,81	61,58	131,77	58,22	76,56
Bangladéš	1 172,84	1 043,74	906,25	1 394,89	1 413,85	1 318,85	1 221,18	1 515,24	2 070,63	1 225,82	1 414,40	1 336,15
Barbados	0,24	-1,15	3,31	19,88	28,81	-1,81	-2,08	17,51	7,12	11,96	16,20	9,09
Bělorusko	57,81	76,52	83,76	110,18	97,57	136,78	93,77
Belize	14,66	22,17	22,38	11,78	7,58	12,17	8,63	21,77	23,86	27,56	24,76	17,94
Benin	243,45	277,89	219,04	299,82	393,80	346,93	399,32	474,37	641,48	682,06	689,11	424,30
Bhútán	53,09	60,48	73,58	77,34	77,97	90,05	101,54	89,83	86,53	125,38	131,00	87,89
Bolívie	481,71	743,72	689,33	938,41	785,44	643,06	849,97	475,81	627,87	725,25	674,35	694,08
Bosnia-Herzegovina	737,93	640,08	555,78	541,92	686,22	548,52	534,98	599,49	466,93	414,31	491,89	565,28
Botswana	30,62	29,17	37,19	27,85	50,18	47,98	68,81	107,67	720,26	279,16	156,14	141,37
Brazílie	231,37	219,53	207,73	198,28	154,38	243,07	113,43	321,20	460,36	336,93	661,32	286,15
Burkina Faso	179,78	405,94	439,76	540,95	642,56	693,37	901,48	950,40	1 001,16	1 082,82	1 059,36	717,96
Burundi	93,12	139,14	171,99	227,76	364,04	363,96	430,89	479,00	522,24	561,37	629,94	362,13
Cookovy ostrovy	4,31	4,80	3,77	5,99	8,99	7,75	32,27	9,31	5,62	7,38	13,44	9,42
Čad	131,29	188,56	229,54	253,55	337,66	384,54	289,25	359,10	421,72	560,73	486,04	331,09
Černá Hora	8,14	20,13	3,86	95,59	105,65	104,86	75,03	77,44	61,34
Čína	1 711,75	1 549,03	1 496,78	1 358,55	1 715,75	1 814,30	1 247,87	1 487,94	1 479,51	1 129,47	646,11	1 421,55
Džibutsko	72,14	59,30	74,10	79,51	64,14	74,12	115,25	112,61	140,82	166,71	132,24	99,18
Dominika	15,19	19,69	29,60	11,17	29,44	21,12	19,51	19,41	22,21	35,95	32,45	23,25
Dominikánská republika	56,00	106,86	144,96	68,86	84,53	80,63	53,80	123,12	155,97	119,07	175,16	106,27
Egypt	1 370,56	1 306,19	1 312,48	1 016,51	1 552,79	1 034,20	899,61	1 136,35	1 740,53	998,52	592,41	1 178,20
Ekvádor	146,14	183,57	219,97	174,93	153,29	225,81	187,77	217,29	230,61	207,85	150,52	190,70

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Eritrea	177,02	283,70	225,79	316,97	264,90	349,22	125,80	158,37	143,48	143,69	158,16	213,37
Etiopie	687,22	1 103,13	1 324,38	1 626,43	1 828,37	1 927,83	2 033,56	2 558,42	3 328,70	3 818,83	3 524,20	2 160,10
Fidži	29,12	25,93	34,42	51,12	65,56	66,14	55,65	50,81	45,25	70,99	76,40	51,94
Filipíny	571,72	568,91	569,24	721,94	449,01	567,12	564,91	610,06	47,99	309,27	531,19	501,03
Gabon	11,66	8,53	71,66	-10,57	39,87	60,43	29,05	51,14	62,05	77,21	104,00	45,91
Gambie	49,64	52,86	65,55	62,95	60,85	60,45	74,94	97,20	93,95	127,48	120,20	78,73
Gruzie	169,15	291,35	314,44	230,01	313,42	292,09	356,14	379,65	887,71	907,16	625,19	433,30
Ghana	598,17	640,62	686,20	983,45	1 418,69	1 150,69	1 243,24	1 165,21	1 306,93	1 581,82	1 692,54	1 133,41
Grenada	16,50	10,99	10,12	10,78	15,64	52,50	26,74	23,05	33,10	47,81	33,84	25,55
Guatemala	263,13	234,30	249,55	246,78	217,12	256,59	484,29	454,38	536,03	375,58	392,13	337,26
Guinea	152,93	288,85	253,86	254,33	278,53	198,18	169,56	228,02	328,30	214,34	217,70	234,96
Guinea-Bissau	81,07	60,70	60,04	150,44	76,39	66,03	87,02	122,32	133,78	146,55	139,33	102,15
Guyana	115,84	112,14	71,83	96,06	145,14	149,93	174,32	127,85	166,28	173,35	153,21	135,09
Haiti	207,81	170,33	155,77	212,77	298,58	425,59	581,60	701,59	912,06	1 119,66	3 064,84	713,69
Honduras	448,29	657,07	424,54	393,77	657,92	690,05	594,36	464,34	564,33	456,05	574,20	538,63
Chile	48,88	75,27	-7,34	85,69	54,37	167,34	101,39	104,90	107,85	78,72	197,52	92,24
Chorvatsko	65,51	123,81	142,72	120,70	119,66	123,46	203,82	162,91	241,58	168,82	148,85	147,44
Indie	1 372,84	1 732,09	1 757,87	729,78	774,02	1 875,79	1 384,30	1 390,50	2 117,07	2 500,39	2 806,36	1 676,46
Indonésie	1 653,00	1 464,81	1 304,65	1 771,57	131,87	2 533,99	1 318,32	903,87	1 230,62	1 046,53	1 392,23	1 341,04
Írák	101,83	122,70	113,38	2 287,65	4 650,65	22 057,09	8 889,32	9 204,34	9 884,47	2 791,10	2 189,87	5 662,95
Irán	129,87	115,53	114,52	130,33	190,75	108,98	115,83	102,36	98,39	92,13	121,19	119,99
Jamajka	8,56	54,00	24,02	6,52	82,63	39,59	37,19	28,08	85,81	149,30	141,23	59,72
Jemen	311,28	370,39	216,75	243,80	266,43	296,53	287,41	242,56	429,61	557,85	664,23	353,35
Jižní Afrika	486,37	425,35	511,24	655,68	629,09	690,20	714,99	807,49	1 125,18	1 074,54	1 030,54	740,97
Jordan	552,72	449,42	563,15	1 325,80	603,01	708,45	572,57	640,23	737,90	740,37	954,47	713,46
Kambodža	395,72	420,88	485,24	518,31	485,37	535,60	529,37	674,58	742,84	721,43	733,73	567,55
Kamerun	376,73	457,76	605,85	885,98	790,66	413,93	1 718,93	1 926,29	548,59	648,34	540,50	810,32
Kapverdy	93,71	77,20	91,52	147,22	143,00	162,22	138,46	165,17	221,78	195,60	327,89	160,34
Kazachstán	189,19	157,00	187,42	293,86	267,76	228,88	174,30	210,82	335,41	297,50	221,45	233,05
Keňa	512,72	471,23	392,81	523,00	660,24	759,20	946,70	1 326,78	1 365,96	1 776,20	1 628,57	942,13
Kolumbie	185,94	384,36	438,40	800,37	514,75	620,52	1 005,24	722,78	972,01	1 059,45	901,08	691,35
Komory	18,71	27,56	27,58	24,54	26,32	22,82	31,88	44,98	41,64	50,45	67,22	34,88
Kongo, Dem. Rep.	177,12	245,37	1 174,98	5 416,99	1 919,01	1 881,70	2 197,28	1 356,71	1 765,97	2 356,85	3 541,30	2 003,03
Kongo, Rep.	32,04	73,78	57,66	69,15	115,48	1 425,48	258,30	118,71	485,00	283,28	1 312,25	384,65

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Kostarika	9,62	0,37	-0,34	29,03	12,77	25,82	31,71	57,95	66,12	108,57	95,03	39,70
Kuba	43,99	53,70	63,68	75,02	103,54	88,38	93,71	92,80	127,48	115,07	129,14	89,68
Lesotho	36,67	55,12	76,80	78,87	98,04	67,49	70,62	128,79	143,80	122,39	256,23	103,17
Libérie	67,42	38,48	55,16	106,94	213,25	222,49	260,45	701,39	1 250,99	512,57	1 419,26	440,76
Libye	23,77	37,51	19,41	74,20	41,06	8,54	34,08
Madagaskar	320,20	370,25	373,96	546,33	1 262,75	913,02	781,58	894,07	842,55	443,96	470,08	656,25
Makedonie	250,19	247,20	273,53	265,73	263,44	227,30	205,25	200,73	204,71	192,47	177,42	228,00
Malajsie	45,67	30,70	86,77	106,68	305,81	26,15	238,71	200,13	154,51	142,96	2,06	121,83
Malawi	446,11	409,43	378,14	518,13	505,61	573,35	722,80	743,95	923,63	771,39	1 022,85	637,76
Maledivy	19,15	24,77	27,46	23,24	28,23	75,82	37,52	37,47	54,39	33,20	110,75	42,91
Mali	288,00	351,81	424,97	559,19	587,84	721,32	865,79	1 018,68	964,09	984,39	1 088,05	714,01
Malta	21,24	1,70	11,04	11,33
Maroko	434,41	481,70	352,57	572,75	770,03	732,32	1 102,18	1 221,32	1 451,18	929,59	992,54	821,87
Marshallovy ostrovy	57,23	74,01	62,64	56,82	51,09	56,79	55,04	52,12	53,22	58,70	90,63	60,75
Mauricius	20,21	21,03	23,60	-14,13	33,39	34,61	19,22	68,87	109,67	154,97	125,27	54,25
Mauritánie	223,46	282,84	363,69	260,66	194,53	188,70	225,61	347,23	452,16	373,47	374,40	298,80
Mayotte	103,19	120,19	124,88	166,04	208,45	201,34	337,64	407,24	475,53	544,26	603,85	299,33
Mexiko	-57,78	118,05	125,15	123,13	107,96	180,48	269,81	113,39	149,14	184,46	471,07	162,26
Mikronésie, Fed. stat.	101,54	137,56	111,85	114,94	86,31	106,58	108,50	114,88	94,14	120,96	125,21	111,13
Moldavsko	122,50	124,76	142,61	122,30	118,51	169,11	229,73	266,29	297,56	243,58	467,87	209,53
Mongolsko	216,96	213,61	207,80	252,05	257,96	219,59	202,26	238,63	246,46	370,98	301,97	248,02
Montserrat	30,94	33,01	43,53	36,59	44,46	27,80	32,37	36,33	34,74	44,08	25,75	35,42
Mozambik	906,22	960,72	2 219,27	1 047,97	1 242,86	1 297,15	1 639,30	1 776,55	1 996,38	2 012,40	1 951,53	1 550,03
Myanmar	105,64	125,67	119,03	125,02	123,45	144,83	145,71	195,89	534,43	355,83	355,08	211,87
Namibie	152,33	112,13	142,42	146,17	173,11	125,13	151,73	217,42	210,16	325,53	256,44	182,96
Nauru	4,00	7,26	11,72	16,14	13,90	9,26	17,40	25,56	31,24	24,01	27,78	17,12
Nepál	386,07	389,66	342,52	466,58	425,09	424,13	526,55	603,29	696,56	854,31	818,36	539,37
Nicaragua	560,37	930,96	517,17	842,61	1 240,23	763,37	740,21	840,10	740,72	772,63	620,74	779,01
Niger	209,09	259,05	300,45	479,82	547,59	522,15	544,41	544,30	612,29	469,29	744,52	475,72
Nigeria	173,70	176,17	297,93	308,22	576,94	6 408,81	11 428,02	1 956,26	1 290,16	1 657,07	2 061,96	2 394,11
Niue	3,20	3,43	4,69	9,15	14,27	21,09	8,96	14,77	18,04	8,97	15,19	11,07
Omán	79,67	8,31	77,42	64,31	100,79	19,04	54,07	213,98	74,65	153,82	-40,32	73,25
Pákistán	702,69	1 942,90	2 105,44	1 072,01	1 439,79	1 614,61	2 180,44	2 269,57	1 549,71	2 769,06	3 011,36	1 877,96

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Palau	39,13	34,49	31,58	25,85	19,55	23,69	37,32	22,34	42,94	35,35	26,31	30,78
Palestinská území	684,50	997,59	971,61	1 041,84	1 160,84	1 015,71	1 360,25	1 717,11	2 470,08	2 816,64	2 516,74	1 522,99
Panama	15,35	26,06	20,37	27,37	22,59	26,69	31,01	-135,01	28,54	65,01	128,87	23,35
Papua Nová Guinea	275,15	202,85	205,87	220,22	268,34	266,91	278,89	324,45	302,14	411,70	511,41	297,08
Paraguay	81,55	61,38	56,77	51,24	22,44	50,65	55,97	107,95	133,54	147,79	104,96	79,48
Peru	396,84	450,64	488,48	516,89	463,45	450,48	463,44	307,03	463,02	441,17	-255,92	380,50
Pobřeží Slonoviny	350,57	185,91	1 067,72	253,67	160,52	91,21	247,14	171,08	625,67	2 401,60	844,96	581,82
Rovníková Guinea	21,27	13,24	20,15	20,93	29,15	38,13	26,21	31,36	32,08	31,49	84,71	31,70
Rwanda	321,46	304,88	362,92	335,24	490,11	577,40	603,07	722,57	933,51	933,59	1 032,20	601,54
Salvador	179,66	237,52	233,29	192,15	216,40	204,46	162,92	88,07	233,35	275,97	283,45	209,75
Saudská Arábie	21,96	13,11	17,13	13,79	20,24	25,11	24,30	-131,07	0,57
Senegal	431,18	432,06	443,10	456,78	1 069,65	697,98	865,04	869,72	1 068,51	1 016,23	927,68	752,54
Seychely	23,10	13,23	57,65	10,15	10,36	16,73	13,64	11,04	12,52	22,76	56,04	22,47
Sierra Leone	180,64	334,82	383,12	337,08	376,29	339,85	380,47	549,78	378,21	448,26	466,85	379,58
Slovinsko	60,81	125,66	52,76	79,74
Somálsko	102,23	149,30	152,72	176,18	201,28	240,22	396,17	393,74	765,87	661,64	497,50	339,71
Srí Lanka	275,22	341,35	343,20	671,76	506,38	1 161,19	786,42	614,78	731,23	702,51	579,82	610,35
Srbsko	1 134,27	1 304,18	2 084,64	1 320,18	1 157,71	1 066,36	1 577,62	839,96	973,15	614,04	650,73	1 156,62
Sv. Helena	18,67	15,17	13,92	17,98	26,25	22,55	28,13	44,09	65,95	34,77	53,67	31,01
Sv. Kryštof a Nevis	3,90	10,13	28,10	0,16	0,04	2,50	5,16	3,44	46,80	5,13	11,42	10,62
Sv. Lucie	10,98	16,52	33,26	15,43	-21,32	10,49	18,45	19,44	19,09	40,97	41,15	18,59
Sv. Tomáš a Princův o.	34,89	38,36	25,92	37,98	33,63	32,44	22,93	51,09	47,33	30,51	49,30	36,76
Sv. Vincent a Grenadiny	6,18	8,12	4,57	6,48	10,62	7,69	4,73	65,85	26,86	30,76	16,85	17,16
Súdán	224,65	192,05	304,86	620,46	994,48	1 825,81	2 048,37	2 120,59	2 566,43	2 350,91	2 046,46	1 390,46
Surinam	34,33	23,19	11,59	10,86	23,89	44,17	64,22	150,87	101,50	157,04	103,66	65,94
Svazijsko	13,13	29,15	22,30	40,09	24,89	46,65	34,78	50,67	69,89	56,03	91,45	43,55
Sýrie	158,94	152,94	62,78	122,14	105,63	70,22	19,19	83,54	156,76	208,07	135,00	115,93
Šalomounovy ostrovy	68,25	58,77	26,18	60,14	121,32	198,47	204,51	246,05	224,31	205,85	340,49	159,49
Tádžikistán	123,54	165,30	168,35	148,11	253,42	251,50	241,24	222,11	288,68	408,12	429,56	245,45
Tanzánie	1 063,92	1 274,23	1 269,84	1 725,39	1 772,41	1 499,07	1 883,29	2 821,59	2 331,46	2 933,15	2 958,18	1 957,50
Thajsko	696,63	280,36	293,32	-943,15	47,33	-167,66	-217,04	-310,99	-618,51	-77,76	-11,40	-93,53
Togo	69,55	46,08	51,35	49,89	64,90	82,54	79,90	122,42	330,07	498,52	418,86	164,92
Tokelau	3,52	3,88	4,78	6,42	8,44	15,98	10,93	12,89	21,43	9,82	14,60	10,24
Tonga	18,82	20,27	22,59	27,85	19,36	31,98	21,49	30,86	25,71	39,24	70,45	29,87

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Trinidad a Tobago	-1,53	-1,73	-8,58	-2,90	-1,81	-1,98	13,82	20,80	9,29	6,84	4,33	3,32
Tunisko	221,73	365,35	220,87	299,76	352,31	362,42	431,37	321,19	374,96	502,79	550,36	363,92
Turecko	326,93	131,62	279,10	164,61	285,32	396,02	565,74	792,14	1 116,14	1 361,52	1 047,16	587,85
Turkmenistán	35,30	75,26	43,73	28,56	54,26	30,37	40,71	28,48	18,13	39,84	43,20	39,80
Turks a Caicos ostrovy	6,65	6,67	4,10	2,20	3,15	5,20	-0,42	15,39	5,37
Tuvalu	4,03	9,51	11,71	6,24	8,00	9,20	15,34	11,74	16,12	17,47	13,33	11,15
Uganda	853,28	822,19	725,39	997,65	1 216,02	1 192,16	1 586,43	1 737,30	1 641,47	1 784,70	1 723,47	1 298,19
Ukrajina	411,69	483,50	420,28	617,58	666,20	623,38	537,11
Uruguay	17,40	15,19	13,72	23,58	29,05	14,44	21,07	37,01	33,29	50,03	46,71	27,41
Uzbekistan	185,75	153,88	189,25	194,55	245,89	169,79	149,30	169,85	187,32	189,75	228,67	187,64
Vanuatu	45,80	31,71	27,48	32,81	38,74	39,48	48,79	56,69	92,27	103,19	108,31	56,84
Venezuela	76,06	44,68	56,53	81,11	44,91	50,30	62,93	77,76	59,22	66,34	52,74	61,14
Vietnam	1 681,36	1 431,95	1 280,22	1 771,91	1 846,31	1 913,46	1 844,54	2 510,94	2 551,93	3 731,69	2 940,08	2 136,76
Východní Timor	231,27	194,17	219,05	175,03	161,24	184,76	209,07	278,27	277,54	216,44	291,50	221,67
Wallis a Futuna	52,14	50,33	52,73	55,50	72,80	72,03	102,38	117,11	130,53	117,67	127,44	86,42
Zambie	794,65	570,84	811,33	774,54	1 130,47	1 172,05	1 467,54	1 007,84	1 116,24	1 267,06	914,17	1 002,43
Zimbabwe	175,64	160,93	198,83	186,97	187,05	372,72	278,24	478,11	612,42	736,22	728,75	374,17
Průměr	243,80	267,88	306,37	354,70	387,26	561,64	536,21	518,23	593,64	584,44	594,42	

Zdroj: OECDstat, 2012, vlastní úprava

Príloha č. 7 – Přehled ODA/1 obyvatele v jednotlivých zemích (průměr za období 2000-2010)

Země	ODA v mil. USD	Populace	ODA/1 ob. (v USD)
Afghánistán	3 091,47	30 005 286	103,03
Albánie	323,03	3 137 914	102,94
Algérie	269,58	32 936 437	8,18
Angola	391,70	16 480 204	23,77
Antigua a Barbuda	8,32	83 643	99,45
Argentina	106,23	38 681 312	2,75
Arménie	285,27	3 072 023	92,86
Ázerbajdžán	224,13	8 462 563	26,48
Bahrajn	76,56	835 220	91,67
Bangladéš	1 336,15	139 913 660	9,55
Barbados	9,09	270 481	33,61
Bělorusko	93,77	9 764 390	9,60
Belize	17,94	293 935	61,03
Benin	424,30	7 651 434	55,45
Bhútán	87,89	654 154	134,36
Bolívie	694,08	9 133 456	75,99
Bosnia-Herzegovina	565,28	3 765 968	150,10
Botswana	141,37	1 880 028	75,19
Brazílie	286,15	185 416 160	1,54
Burkina Faso	717,96	14 272 136	50,31
Burundi	362,13	7 303 548	49,58
Čad	331,09	9 750 913	33,95
Černá Hora	61,34	628 981	97,52
Čína	1 421,55	1 302 393 592	1,09
Džibutsko	99,18	809 831	122,47
Dominika	23,25	68 782	338,01
Dominikánská republika	106,27	9 262 543	11,47
Egypt	1 178,20	74 266 212	15,86
Ekvádor	190,70	13 414 565	14,22
Eritrea	213,37	4 467 965	47,76
Etiopie	2 160,10	74 253 849	29,09
Fidži	51,94	829 249	62,64
Filipíny	501,03	85 417 074	5,87
Gabon	45,91	1 370 497	33,50
Gambie	78,73	1 506 876	52,25
Gruzie	433,30	4 382 164	98,88
Ghana	1 133,41	21 695 099	52,24
Grenada	25,55	102 846	248,45
Guatemala	337,26	12 752 521	26,45
Guinea	234,96	9 088 542	25,85
Guinea-Bissau	102,15	1 371 920	74,46
Guyana	135,09	744 983	181,33
Haiti	713,69	9 335 387	76,45
Honduras	538,63	6 891 312	78,16
Chile	92,24	16 288 063	5,66
Chorvatsko	147,44	4 435 476	33,24
Indie	1 676,46	1 094 235 337	1,53
Indonésie	1 341,04	226 999 190	5,91
Irán	119,99	69 724 855	1,72
Írák	5 662,95	27 872 287	203,17
Jamajka	59,72	2 649 988	22,54
Jemen	353,35	20 741 624	17,04

Země	ODA v mil. USD	Populace	ODA/1 ob. (v USD)
Jižní Afrika	740,97	47 137 769	15,72
Jordán	713,46	5 415 136	131,75
Kambodža	567,55	13 331 464	42,57
Kamerun	810,32	17 587 220	46,07
Kapverdy	160,34	470 096	341,09
Kazachstán	233,05	15 307 024	15,23
Keňa	942,13	35 712 390	26,38
Kiribati	22,34	91 868	243,16
Kolumbie	691,35	43 038 783	16,06
Komory	34,88	645 277	54,06
Kongo, Dem. Rep.	2 003,03	57 535 109	34,81
Kongo, Rep.	384,65	3 560 182	108,04
Korea, Dem. Rep.	121,78	23 693 070	5,14
Kosovo	686,29	48 091 364	14,27
Kostarika	39,70	4 301 546	9,23
Kuba	89,68	11 221 680	7,99
Kyrgyzstán	268,01	5 139 048	52,15
Laos	342,28	5 757 554	59,45
Libanon	502,58	4 020 314	125,01
Lesotho	103,17	2 067 680	49,89
Libérie	440,76	3 306 797	133,29
Libye	34,08	5 785 868	5,89
Madagaskar	656,25	17 947 957	36,56
Makedonie	228,00	2 037 023	111,93
Malajsie	121,83	26 012 325	4,68
Malawi	637,76	12 924 045	49,35
Maledivy	42,91	294 945	145,48
Mali	714,01	13 238 110	53,94
Malta	11,33	403 304	28,08
Maroko	821,87	30 385 635	27,05
Maršallový ostrovy	60,75	52 486	1 157,51
Mauritánie	298,80	3 048 410	98,02
Mauritcus	54,25	1 239 588	43,76
Mayotte	299,33	175 423	1 706,33
Mexiko	162,26	106 602 288	1,52
Mikronésie, Fed. státy	111,13	109 162	1 018,06
Moldavsko	209,53	3 596 935	58,25
Mongolsko	248,02	2 563 227	96,76
Mozambik	1 550,03	20 774 000	74,61
Myanmar	211,87	46 405 613	4,57
Namibie	182,96	2 085 519	87,73
Nepál	539,37	27 235 607	19,80
Nicaragua	779,01	5 427 439	143,53
Niger	475,72	13 085 082	36,36
Nigeria	2 394,11	140 307 544	17,06
Omán	73,25	2 470 306	29,65
Pákistán	1 877,96	158 874 699	11,82
Palau	30,78	19 884	1 547,81
Palestinská území	1 522,99	3 578 445	425,60
Panama	23,35	3 237 655	7,21
Papua Nová Guinea	297,08	6 105 098	48,66
Paraguay	79,48	5 897 923	13,48
Peru	380,50	27 520 367	13,83
Pobřeží slonoviny	581,82	18 082 820	32,18
Rovníková Guinea	31,70	608 645	52,09

Země	ODA v mil. USD	Populace	ODA/1 ob. (v USD)
Rwanda	601,54	9 310 204	64,61
Salvador	209,75	6 058 254	34,62
Samoa	51,36	180 099	285,16
Saudská Arábie	0,57	23 864 238	0,02
Senegal	752,54	10 910 091	68,98
Seychely	22,47	84 059	267,37
Sierra Leone	379,58	5 073 880	74,81
Slovinsko	79,74	2 009 725	39,68
Somálsko	339,71	8 359 445	40,64
Srbsko	1 156,62	7 423 734	155,80
Sri Lanka	610,35	19 814 654	30,80
Středoafriická republika	139,35	4 033 069	34,55
Svazijsko	43,55	1 115 106	39,05
Sv. Kryštof a Nevis	10,62	48 823	217,45
Sv. Lucie	18,59	164 758	112,82
Sv. Tomáš a Princův ostrov	36,76	152 842	240,52
Sv. Vincent a Grenadiny	17,16	108 678	157,86
Súdán	1 390,46	38 613 749	36,01
Surinam	65,94	497 668	132,49
Sýrie	115,93	18 328 570	6,32
Šalomounovy ostrovy	159,49	471 284	338,41
Tádžikistán	245,45	6 486 799	37,84
Tanzania	1 957,50	39 074 491	50,10
Thajsko	-93,53	66 454 105	-1,41
Togo	164,92	5 411 486	30,48
Tonga	29,87	100 969	295,88
Trinidad a Tobago	3,32	1 316 147	2,52
Tunisko	363,92	10 044 618	36,23
Turecko	587,85	68 174 186	8,62
Turkmenistán	39,80	4 758 775	8,36
Turks a Caicos ostrovy	5,37	29 597	181,35
Tuvalu	11,15	9 660	1 154,59
Uganda	1 298,19	28 584 390	45,42
Ukrajina	537,11	47 264 656	11,36
Uruguay	27,41	3 318 425	8,26
Uzbekistan	187,64	26 280 274	7,14
Vanuatu	56,84	211 499	268,76
Venezuela	61,14	26 576 455	2,30
Vietnam	2 136,76	82 337 060	25,95
Východní Timor	221,67	989 978	223,91
Zambie	1 002,43	11 524 833	86,98
Zimbabwe	374,17	12 543 790	29,83

Zdroj: OECDstat a Světová banka, 2012, vlastní úprava

Příloha č. 8 – Přehled tvorby hrubého kapitálu v letech 2000-2010 (v % HDP)

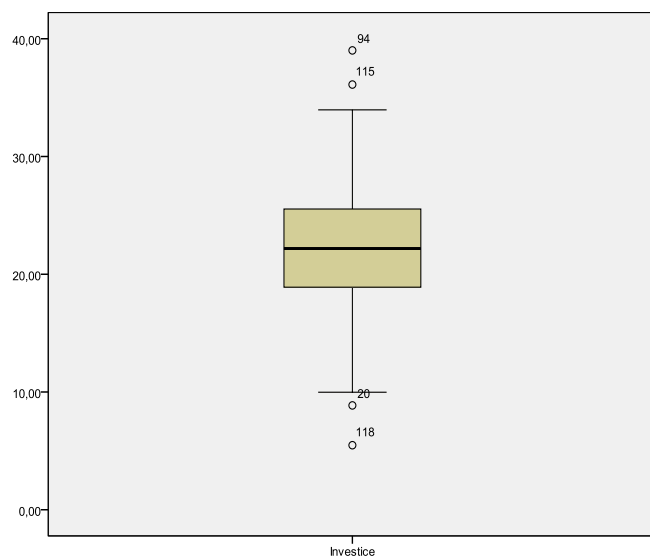
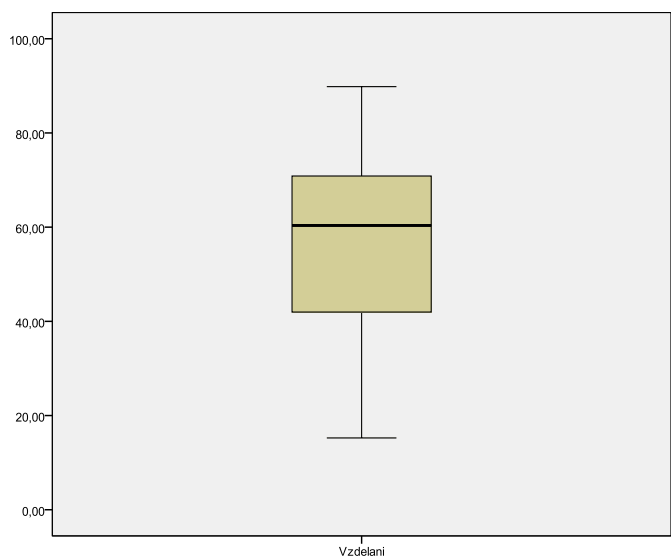
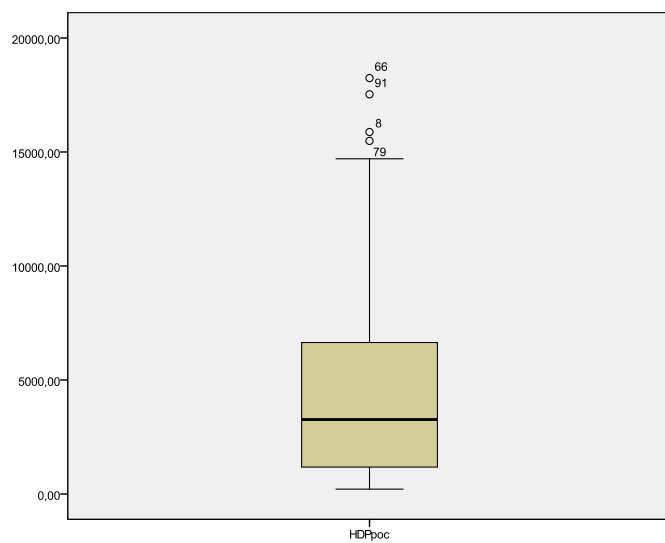
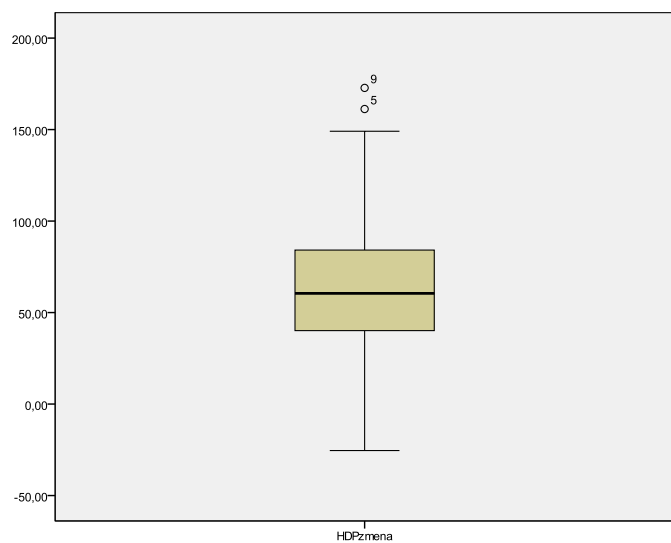
Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Afgánistán			11,64	16,22	17,41	31,27	34,71	31,88	16,33	15,41	16,28	21,24
Albánie	24,74	27,55	24,49	23,44	23,84	23,60	25,05	29,76	32,13	28,97	25,93	26,32
Angola	15,05	13,40	12,57	12,66	9,11	8,07	11,32	13,72	15,98	14,82	14,63	12,85
Antigua a Barbuda	35,00	27,18	33,83	34,38	34,36	35,89	38,04	43,53	24,88	17,76		32,48
Argentina	16,19	14,18	11,96	15,14	19,17	21,46	23,35	24,20	23,29	20,92	22,00	19,26
Arménie	18,64	19,76	21,67	24,26	24,88	30,47	35,91	37,78	40,87	34,67	33,37	29,30
Ázerbajdžán	20,67	20,68	34,58	53,17	57,99	41,53	29,86	21,53	18,69	18,95	17,14	30,43
Bahrajn	10,29	12,19	20,18	20,91	24,87	24,42	24,39	26,99	33,23			21,94
Bangladéš	23,02	23,09	23,15	23,41	24,02	24,53	24,65	24,46	24,21	24,37	24,41	23,94
Barbados	18,50	19,61	20,78	20,69	23,61	23,99	21,66	21,99	22,46	22,45	14,63	20,94
Bělorusko	25,40	23,76	22,18	24,95	28,67	28,46	32,18	34,09	37,64	37,27	40,63	30,48
Belize	28,66	25,14	22,60	18,96	17,67	18,51	18,57	19,29	25,46			21,65
Benin	18,93	19,18	17,67	18,83	18,24	19,59	18,20	21,40	20,69	25,05	25,78	20,32
Bhútán	48,21	53,64	59,20	56,79	58,67	49,91	46,13	36,90	39,82	41,21		49,05
Bolívie	18,14	14,27	16,29	13,23	11,02	14,25	13,87	15,19	17,55	16,97	17,01	15,25
Bosna a Hercegovina	20,55	19,08	18,56	18,84	19,40	22,00	23,89	31,06	28,20	21,00	19,50	22,01
Botswana	31,76	25,77	26,96	30,00	33,15	26,29	24,02	25,82	32,31	24,39	36,26	28,79
Brazílie	18,25	18,03	16,20	15,77	17,12	16,21	16,76	18,33	20,69	16,51	19,25	17,55
Burkina Faso	16,75	13,78	16,01	17,44	15,34	20,45	18,11					16,84
Burundi	6,14	6,22	6,44	10,61	13,30	10,77	16,38					9,98
Čad	23,27	40,25	60,16	52,12	24,28	17,95	14,35	18,00	24,80	33,90	36,80	31,44
Černá Hora	22,39	23,44	18,76	15,41	16,63	17,73	25,45	33,81	40,55	27,12	22,79	24,01
Čína	35,12	36,27	37,87	41,20	43,26	42,10	42,97	41,74	44,05	48,24	47,78	41,87
Džibutsko	8,79	7,87	10,05	14,41	21,51	18,97	29,56	37,49				18,58
Dominika	23,14	18,90	15,85	18,98	20,86	23,35	23,23	23,46	25,39	24,12	22,56	21,81
Dominikánská republika	23,27	21,06	21,17	14,97	14,91	16,51	18,41	18,92	18,31	14,82	16,47	18,08
Egypt	19,55	18,26	18,26	16,89	16,94	17,98	18,73	20,85	22,39	19,19	18,89	18,90
Ekvádor	20,11	24,27	26,80	20,98	23,30	23,59	23,78	24,29	27,89	23,34	26,18	24,05
Eritrea	23,78	36,70	29,84	24,90	18,89	19,74	13,29	11,01				22,27
Etiopie	20,28	21,45	23,93	21,84	25,47	22,99	24,23	23,46	19,87	22,48	21,48	22,50
Fidži	17,26	16,13	19,74	21,99	19,13	22,98	22,48	21,15	24,42			20,59
Filipíny	18,37	22,14	24,47	22,98	21,61	21,55	18,01	17,34	19,29	16,59	20,54	20,26
Gabon	21,90	25,71	24,51	23,96	24,39	21,31	25,87	25,90	24,38	28,70	25,91	24,78
Gruzie	26,58	30,33	28,50	31,32	31,91	33,49	30,86	32,06	25,96	13,03	19,53	27,60
Ghana	24,00	26,60	19,70	22,94	28,38	29,00	21,64	20,11	21,45	19,57	22,40	23,25
Grenada	34,52	27,53	24,79	31,47	31,98	40,02	32,39	31,73	26,90	23,56		30,49
Guatemala	17,84	19,66	20,55	20,30	20,85	19,74	20,82	20,83	16,40	12,90	14,66	18,60
Guinea	19,70	16,14	14,04	21,62	20,73	19,53	17,23	14,24	15,58	21,27	20,10	18,20
Guyana	23,78	22,06	20,97	20,98	23,60	24,78	28,64	24,05	21,37	25,66	26,73	23,87
Haiti	27,34	25,86	25,07	30,69	27,34	27,42	29,34	30,48	28,84	27,41	25,00	27,71
Honduras	28,29	26,00	24,26	25,28	29,67	27,62	28,34	33,67	36,07	19,85	22,96	27,45
Chile	21,86	22,09	21,66	21,11	20,04	22,20	20,06	20,48	25,24	18,87	21,45	21,37
Chorvatsko	19,06	21,50	25,26	27,28	26,73	27,30	29,43	29,42	30,70	27,05	23,38	26,10
Indie	24,16	24,18	25,24	26,77	32,82	34,66	35,67	38,14	34,52	36,48	34,77	31,58
Indonésie	22,25	22,54	21,40	25,60	24,06	25,08	25,40	24,92	27,82	31,00	32,49	25,69
Írán	32,98	32,86	35,10	36,29	36,02	32,69	32,56	33,16				33,96
Írák												23,07
Jamajka						26,83	28,32	26,64	24,02	20,47	20,60	24,48
Jemen, Rep.	19,49	22,02	21,51	24,36								21,85
Jižní Afrika	15,91	15,29	15,87	16,65	18,07	17,96	19,69	21,27	22,05	19,53	25,01	18,85
Jordan	22,35	21,05	20,09	20,71	27,38	34,15	29,62	26,15	23,98	14,78	15,33	23,24
Kambodža	17,53	18,68	18,12	20,10	16,21	18,47	20,55	21,20	18,62	21,36	17,37	18,93
Kamerun	16,72	20,31	19,79	17,50	18,91	19,07	16,81	17,72				18,35
Kapverdy	19,70	18,30	20,90	18,70	37,43	37,32	40,64	43,79	47,85	52,51		33,71
Kazachstán	18,53	29,73	33,84	28,89	26,26	30,08	33,42	35,53	27,51	29,41	25,11	28,94

Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Keňa	17,41	18,79	15,14	16,48	17,09	16,91	17,95	19,08	20,34	20,89	21,25	18,30
Kolumbie	15,05	16,10	17,05	18,65	19,42	20,23	22,17	22,66	22,67	22,37	23,79	20,01
Komory	10,09	10,05	11,01	10,31	9,36	9,31	9,63	11,17	14,28	12,40		10,76
Kongo, Dem. Rep.	3,45	5,20	8,96	12,23	12,79	14,19	13,04	19,55	23,86	28,72		14,20
Kongo, Rep.	22,63	26,36	23,41	26,09	22,52	22,37	24,76	26,39	22,08	24,58	24,91	24,19
Kostarika	16,91	20,31	22,62	20,64	23,13	24,35	26,42	24,66	27,58	15,87	19,98	22,04
Kyrgyzstán	20,01	18,00	17,61	11,83	14,49	14,27	23,80	26,64	28,95	27,27	28,38	21,02
Laos	13,90	14,09	17,54	16,73	22,70	23,46	25,61	32,53	30,01	30,69	26,06	23,03
Libanon	20,41	22,81	18,75	19,16	22,18	21,91	22,86	27,70	30,46	34,31	32,68	24,84
Lesotho	44,16	37,77	32,94	32,39	25,90	25,13	26,03	25,70	28,61	29,62	33,75	31,09
Libérie		4,95	4,74	9,38	13,20	16,44	20,00	20,00	20,00			13,59
Libye	13,37	12,90	13,95	21,13	11,55	9,92	21,00	25,40	27,90			17,46
Madagaskar	15,04	18,50	14,26	17,89	23,38	22,20	25,29	32,38	40,39	32,96		24,23
Makedonie	22,25	19,08	20,61	19,14	21,99	21,32	21,50	24,64	26,82	25,90	25,42	22,61
Malajsie	26,87	24,40	24,78	22,76	23,05	19,99	20,45	21,56	19,32	14,44	21,42	21,73
Malawi	13,56	14,90	16,14	17,10	18,21	22,68	25,67	26,96	26,28	24,89	24,48	20,99
Maledivy	26,32	22,26	20,08	20,16	25,67	40,95						25,91
Mali	24,56	31,01	18,61	24,23	20,99	22,65	22,87	22,36				23,41
Malta	26,24	17,65	14,26	16,51	15,91	19,73	20,53	22,32	20,76	16,97	16,81	18,88
Maroko	25,53	26,15	25,93	27,35	29,13	28,80	29,43	32,48	38,12	35,64	35,12	30,33
Mauritánie	19,37	21,99	21,05	25,91	46,38	44,81	29,53	22,36	27,75	25,14	28,03	28,39
Mauritius	26,14	20,70	22,09	23,60	24,42	22,53	26,55	25,96	26,24	20,74	22,47	23,77
Mexiko	23,87	20,86	20,66	22,89	24,66	23,72	26,21	25,54	26,94	23,48	24,99	23,98
Moldavsko	23,95	20,00	21,66	23,18	26,36	30,83	32,75	38,11	39,23	23,14	23,66	27,53
Mongolsko	29,01	25,17	24,64	32,26	31,18	37,53	35,89	38,71	43,57	34,37	40,79	33,92
Mozambik	30,95	19,97	29,96	22,28	18,65	18,69	17,65	16,14	15,66	20,48	23,70	21,28
Myanmar	12,45	11,57	10,15	11,02	12,05	13,19	13,69	14,81	15,63	18,86	22,66	14,19
Namibie	17,10	22,32	18,52	19,37	19,07	19,69	22,26	23,72	28,13	27,27	23,47	21,90
Nepál	24,31	22,39	20,25	21,41	24,53	26,45	26,85	28,69	30,56	31,66	34,69	26,53
Nicaragua	30,18	28,25	26,07	25,86	28,02	29,51	30,02	33,18	33,22	23,39	27,51	28,65
Niger	11,43	12,12	14,18	14,19	13,85	22,59						14,73
Omán	11,93	12,64	18,90	22,34	25,57	23,15	24,22	30,65	29,59			22,11
Pákistán	17,23	17,00	16,58	16,76	16,58	19,08	22,14	22,56	22,05	18,22	15,37	18,50
Panama	24,14	17,64	15,75	19,00	18,70	18,36	19,46	23,13	27,41	24,80	26,67	21,37
Papua Nová Guinea	21,89	22,95	21,19	19,92	20,00	19,83	19,80	19,58	19,96	19,86	17,81	20,25
Paraguay	18,88	18,72	18,86	19,92	20,81	19,77	19,65	18,04	18,05	15,52	19,49	18,88
Peru	20,16	18,65	18,95	18,80	17,95	17,89	20,04	22,84	26,88	20,71	24,43	20,66
Pobřeží slonoviny	10,79	11,16	10,07	10,12	10,80	9,74	9,33	8,69	10,14	11,36	13,85	10,55
Rovníková Guinea	61,35	71,89	31,68	59,68	43,73	39,86	32,48	35,28	25,86	46,65		44,84
Rwanda	18,30	19,03	17,70	17,94	15,03	15,78	16,00	18,04	22,70	21,56		18,21
Salvador	16,93	16,67	16,39	16,98	16,20	16,08	16,83	16,31	15,20	13,43	13,29	15,85
Seychely	25,18	40,66	25,60	10,37	12,74	24,70	26,15	29,73	25,56	23,48		24,42
Sierra Leone	6,88	6,66	10,10	13,86	10,48	16,98	15,23	13,16	14,72	15,40	15,76	12,66
Slovinsko	27,42	25,04	23,97	25,38	27,48	27,16	28,92	31,96	31,94	22,51	22,63	26,76
Sri Lanka	28,04	22,00	22,03	21,62	24,73	26,83	27,98	27,95	27,55	24,43	27,79	25,54
Srbsko	8,78	13,88	11,03	14,50	28,28	23,74	24,13	28,97	29,75	22,99	22,83	20,81
Středoafrická republika	9,52	8,36	8,96	6,11	6,16	8,91	9,24	8,96	11,63	10,76		8,86
Svatý Kryštof a Nevis	46,67	49,18	46,22	39,41	36,52	36,24	33,16	36,46	35,25	30,98		39,01
Svatá Lucie	28,91	25,61	23,08	23,29	26,36	30,62	39,36	30,00	32,32	29,80	33,50	29,35
Sv. Vincent a Grenadiny	23,34	23,10	23,21	27,57	26,55	26,60	28,46	27,24	28,22	22,61		25,69
Súdán	18,34	17,59	19,46	19,96	22,50	28,88	29,50	30,50	26,01	25,19	23,32	23,75
Surinam	12,36	28,90	22,03	22,83	22,45	24,85						22,24
Svazijsko	17,35	22,26	20,13	19,07	16,20	15,40	14,15	14,00	15,30	17,00	16,55	17,04
Syrská arabská republika	17,27	20,34	20,32	23,24	17,66	18,41	18,85	27,80	31,75	30,21	18,82	22,24
Šalomounovy ostrovy	6,63	6,74	5,18	9,41	11,39	13,76	14,60					9,67
Tádžikistán	9,41	9,72	9,38	10,00	12,20	14,28	13,74	22,82	21,23	21,66	22,81	15,20
Tanzanie	16,82	17,45	19,14	20,33	21,66	22,91	24,18	25,47	26,73	29,81	30,59	23,19
Thajsko	22,84	24,10	23,80	24,97	26,79	31,44	28,30	26,43	29,12	21,24	25,94	25,91

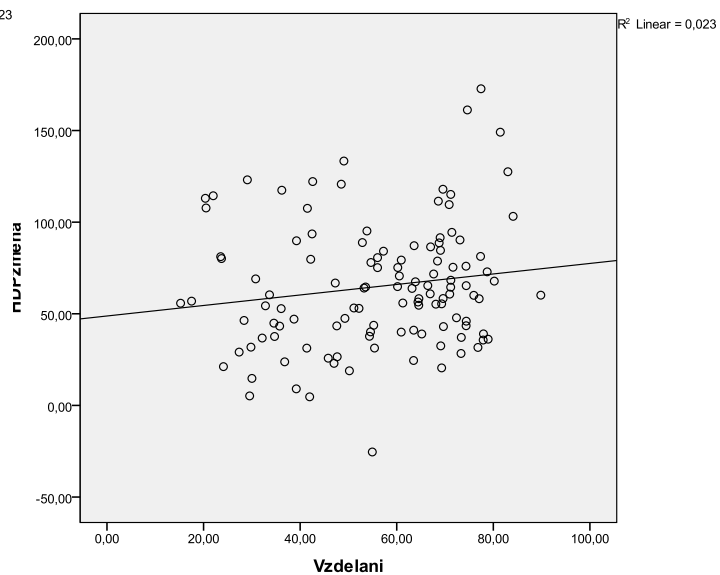
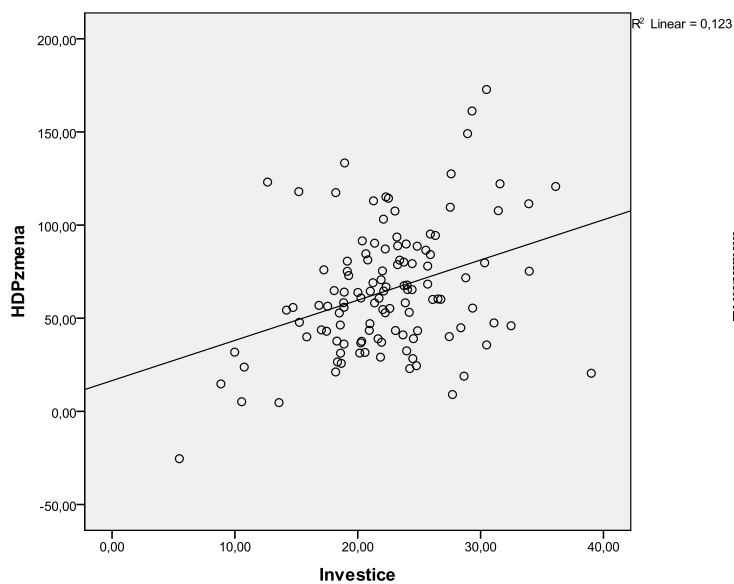
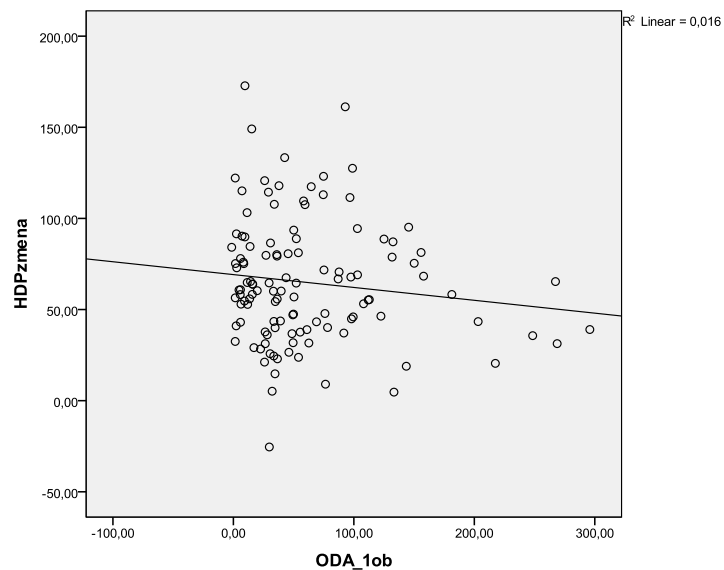
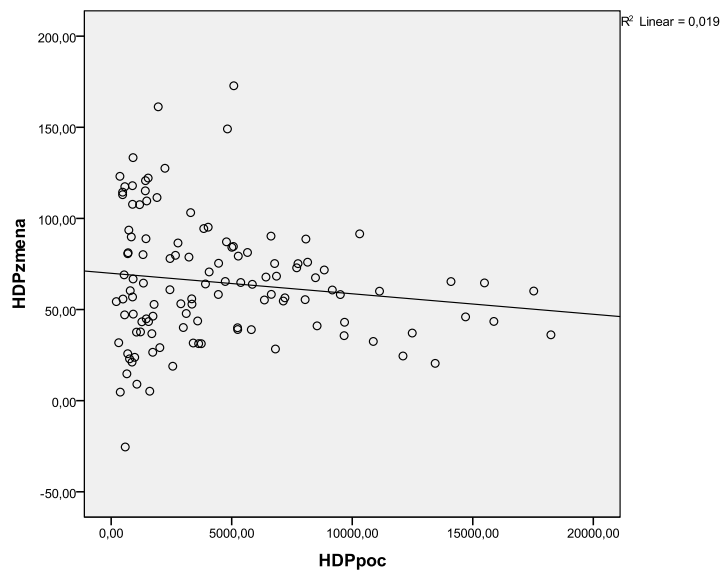
Země/Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
Togo	17,81	20,37	18,53	18,90	18,00	18,33						18,66
Tonga	21,68	24,83	30,46	25,48	23,55	22,08	18,82	19,91	26,35	27,26	29,36	24,53
Trinidad a Tobago	20,01	26,71	22,63	25,34	19,93	28,84	15,65	12,90	11,36			20,37
Tunisko	26,08	26,18	23,81	23,32	23,28	21,68	23,45	23,83	25,93	24,77	26,36	24,43
Turecko	20,77	15,08	17,61	17,60	19,39	19,99	22,05	21,48	21,78	14,94	19,93	19,15
Turkmenistán	34,74	31,71	27,56	25,42	23,05	22,92	19,50	18,60	31,70	50,50	58,60	31,30
Uganda	19,48	19,30	20,22	20,98	20,15	22,36	21,13	22,08	22,98	24,13	23,74	21,50
Ukrajina	19,63	21,76	20,15	21,97	21,13	22,58	24,76	26,65	27,94	17,06	19,35	22,09
Uruguay	14,46	14,33	13,07	15,21	17,47	17,70	19,35	19,43	22,71	18,04	17,86	17,24
Uzbekistan	16,35	19,59	20,31	20,19	24,37	26,52	19,10	20,90	25,30	26,10	26,46	22,29
Vanuatu	19,91	18,35	18,77	17,33	19,20	20,17	22,68	24,84				20,16
Venezuela	24,17	27,52	21,16	15,22	21,80	23,00	26,92	29,20	25,89	24,77	20,82	23,68
Vietnam	29,61	31,17	33,23	35,44	35,47	35,57	36,81	43,13	39,71	38,13	38,88	36,11
Zambie	17,43	19,01	21,90	25,38	24,28	23,77	22,99	23,83	22,19	22,15	22,41	22,30
Zimbabwe	13,57	10,27	5,00	8,00	4,49	1,57	1,64	7,50	5,49	2,17	0,53	5,48
Průměr za období	21,24	21,51	20,98	21,90	22,50	23,47	23,73	25,12	25,79	24,09	24,30	

Zdroj: Světová banka, 2012, vlastní úprava

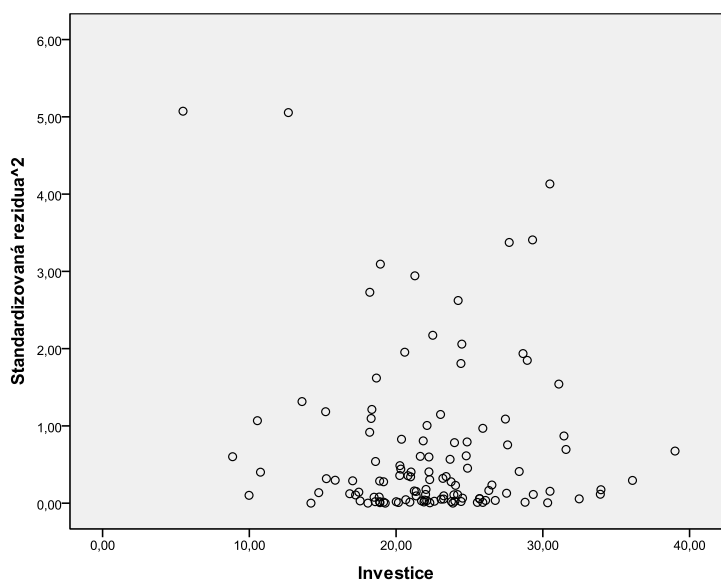
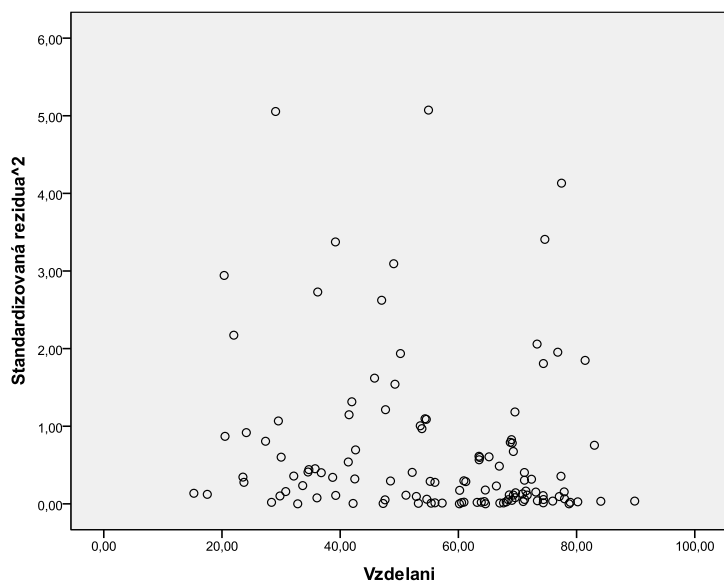
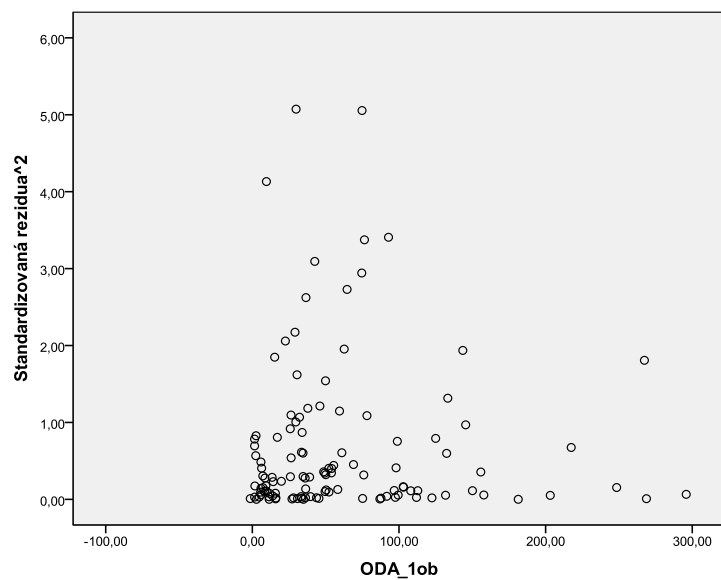
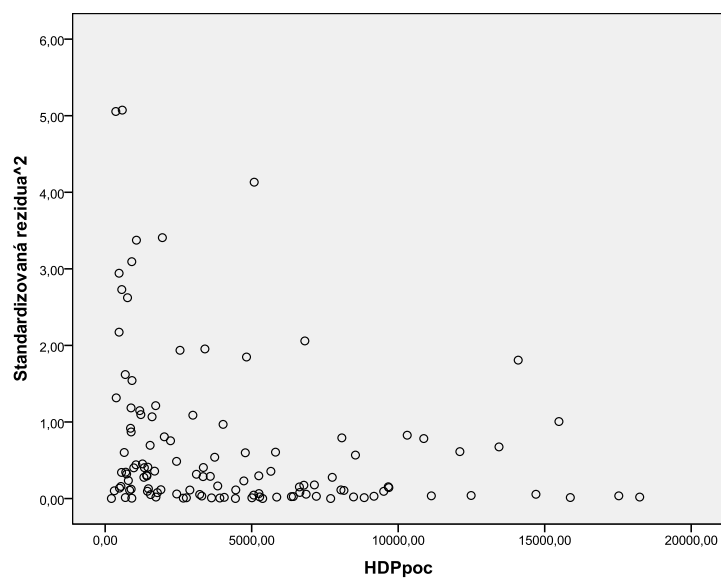
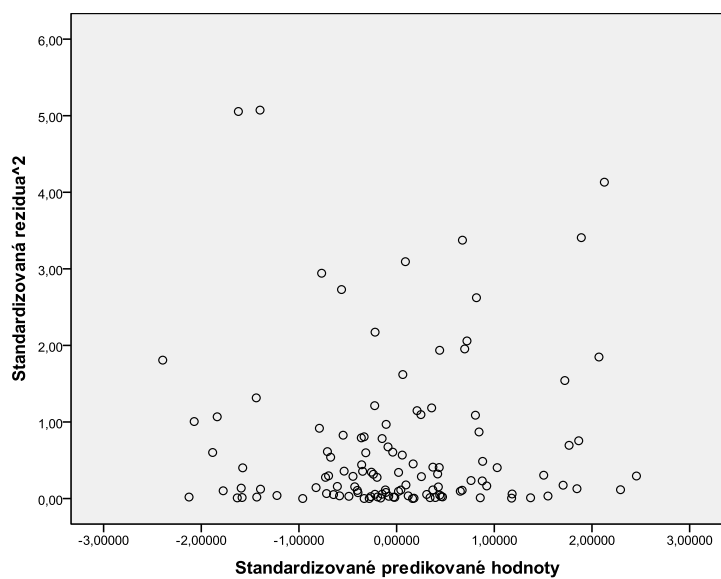
Příloha č. 9 – Grafická analýza extrémních hodnot proměnných



Příloha č. 10 – Grafické testy korelace mezi proměnnými



Příloha č. 11 – Grafické testy heteroskedasticity



Příloha č. 12 – Testování multikolinarity a normality reziduí

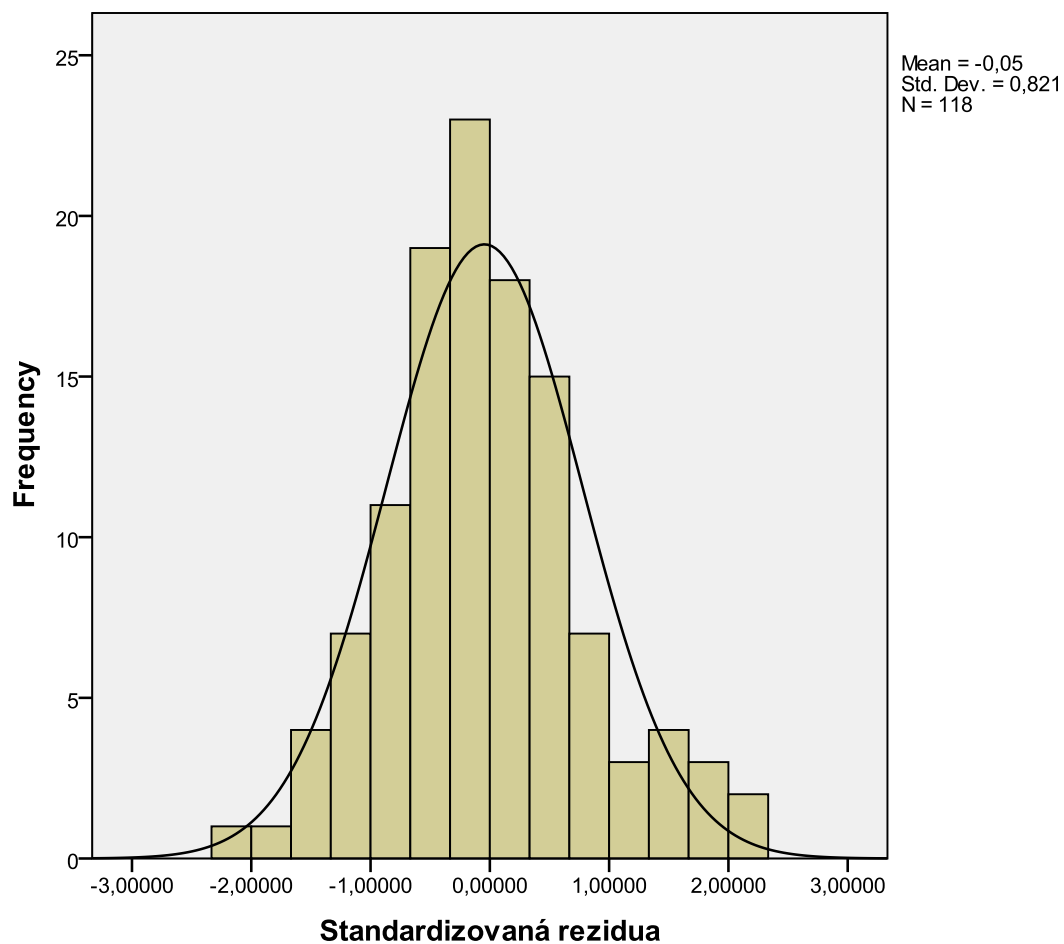
a) test multikolinarity

Koeficienty modelu ^a								
Model		Nestandardizované koeficienty		Standardizované koeficienty	t	Sig.	Kolinearita	
		B	Standardní chyba	Beta			Tolerance	VIF
1	(Constant)	-4,441	13,243		-,335	,738		
	HDPpoc	-,004	,001	-,435	-4,202	,000	,592	1,689
	Vzdelani	,658	,199	,347	3,306	,001	,576	1,736
	Investice	2,499	,519	,407	4,811	,000	,887	1,128
	ODA_1ob	-,127	,045	-,229	-2,802	,006	,946	1,057

a. Závislá proměnná: HDPzmena

Zdroj: vlastní výpočty v SPSS

b) grafický test normality reziduí



Příloha č. 13 – Ramsey-RESET test

Stanovení hypotéz:

H_0 : původní lineární model je správně specifikován

H_1 : původní lineární model je chybně specifikován

Hypotézy otestovány dosazením do vzorce:
$$\frac{(R^2_{new} - R^2_{old}) / df_1}{(1 - R^2_{new}) / df_2}$$

$$R^2_{new} = 0,3$$

$$R^2_{old} = 0,259$$

$$df_1 = 2$$

$$df_2 = 111$$

a) Výpočet pro 5% hladinu významnosti

$$F_{\text{vyp}} = \frac{(0,3 - 0,259) \div 2}{(1 - 0,3) \div 111} = 3,2507$$

$$F_{\text{krit}} = \text{FINV}(p; df_1; df_2) = \text{FINV}(0,05; 2; 111) = 3,0781$$

$$F_{\text{vyp}} > F_{\text{krit}} \Rightarrow 3,2507 > 3,0781$$

Pro 5% hladinu významnosti zamítám hypotézu H_0 , původní model je chybně specifikován.

b) Výpočet pro 4% hladinu významnosti

$$F_{\text{vyp}} = 3,2507$$

$$F_{\text{krit}} = \text{FINV}(p; df_1; df_2) = \text{FINV}(0,04; 2; 111) = 3,3141$$

$$F_{\text{vyp}} < F_{\text{krit}} \Rightarrow 3,2507 < 3,3141$$

Pro 4% hladinu významnosti přijímám H_0 , původní model je tedy správně specifikován.